

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Eriytinen aika”

Residenssijakson merkitys taiteelliselle työlle ja taiteilijalle

Salla Mistola

Kulttuurituottaja 240 op
marraskuu 2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kulttuurituottaja

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Salla Mistola	Sivumäärä 53 ja 25 liitesivua
Työn nimi "Erityinen aika" – residenssityöskentelyn merkitys taiteelliselle työlle ja taiteilijalle.	
Ohjaava(t) opettaja(t) Minna Hautio ja Oona Tikkaaja	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja -	
Tiivistelmä Opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella Koneen säätöön Saaren kartanon taiteilijaresidenssissä vierailleiden taiteilijoiden kokemuksia residenssijakson merkitystä taiteilijalle ja tämän taiteelliselle työlle. Tutkimuksessa kartoitetaan taiteilijoiden työnsä asettamiensa tavoitteiden toteutumista ja muita havaittuja hyötyjä sekä talouden, ympäristön ja vuorovaikutuksen vaikutuksia taiteen tekemiselle ja taiteen sisältöihin Saaren kartanossa vietetyllä residenssijaksolla. Tutkimus tuo esille residenssijaksojen merkittävyyden taiteilijan työskentelylle, sekä kokoaa hyvän residenssin ja luovan työskentely-ympäristön piirteitä yhteen taiteilijalähtöisesti. Vaikka tutkimuksen tavoitteena on käsitellä ensisijaisesti taiteilijoiden kokemuksia, avaa se myös residenssitoimintaa ja residenssikäsitystä kulttuurituottajalle. Saaren kartanolle tutkimus toimii dokumenttina taiteilijoiden kokemuksista ja samalla myös välineenä residenssitoiminnan tason säilyttämiseen ja kehittämiseen. Tutkimus on tutkimuksellinen opinnäytetyö. Se on kvalitatiivinen tutkimus ja aineiston keruu on toteutettu teemahaastatteluin. Teemahaastattelut toteutettiin avoimina yksilöhaastatteluina. Tutkimuksessa esitellään myös aiheeseen liittyvää teoriataustaa ja taiteilijoiden kokemuksia vastaavista teemoista. Tutkimuksen mukaan työskentelyjakso residenssissä merkitsee taiteilijoille ennen muuta intensiivistä, kokonaisvaltaista työskentelyjaksoa, toissijaisesti mahdollisuutta vuorovaikutustilanteisiin. Residenssijakson koettiin mahdollistavan täydellisen työhön keskittymisen, mutta toisaalta koettiin, etteivät taloudellinen tuki, rauhoitettu työympäristö tai vuorovaikutussuhteet olleet taiteilijan luovan työn onnistumiselle ja tehokkuudelle. Tutkimus vahvistaa käsitystä siitä, että residensseillä on suuri merkitys taiteelliselle työlle ja että sen hyödyt taiteilijalle ovat olennaisia, residensseillä näyttää olevan suuri merkitys taiteen tukemisessa. Taiteilijoiden kokemuksiin vaikuttaa suuresti kuitenkin taiteilijan oma persoona ja senhetkinen tilanne.	
Asiasanat: taiteilijaresidenssit, taiteellinen työ, luovuus, vuorovaikutus, taiteen tukeminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Cultural management

ABSTRACT

Author Salla Mistola	Number of Pages 53, 29 annex pages
Title "A Special Time" – The Significance of Residence Working for the Artistic Work and the Artist	
Supervisor(s) Minna Hautio and Oona Tikkaaja	
Subscriber and/or Mentor -	
<p>The goal of this study is to examine the experiences of artists who have stayed in Kone foundation's Saari Manor Residence and the importance of the residence period for these artists and their work. This study explores the artistic goals that the artists have set up for themselves and also other possibly observed benefits. This study also aims to examine the significance of financial situation, environment and interaction to the artistic work and its content during a residence at the Saari manor.</p> <p>The study brings out the significance of the residence period for the artist and also sums up certain basic elements of a good residence institution and an innovative working environment. Although the study is primarily concerned with the experiences of artists, it also opens up the concept and functions of the artistic residence for cultural producers. For The Saari Manor, the study acts as a documentary of the experiences of the artists and as an instrument for maintaining and developing the residence institution.</p> <p>The study is a research-oriented diploma work. The research method is qualitative and the material has been gathered in thematic interviews. These interviews were carried out as open individual interviews. This study also presents some theoretical background about residence institutions and gives an insight into the experiences of the artists.</p> <p>This study shows that for the artists themselves, the primary significance of the residence period is that it offers an intensive, comprehensive working period. The secondary importance is the chance to interact with other artists. On the one hand, the artists perceived that the residence period enabled a total concentration on the work, on the other hand they experienced that financial support, peaceful working environment or interaction with other artists were not, as such, a guarantee for success or effectiveness of innovative artistic work. This study further strengthens the opinion that residence periods have great significance to artistic work and that the benefits to the artists are substantial. Hence the residence period seems to have great significance in supporting art. However it also has to be acknowledged that the experiences of the artists are greatly affected by their personality and their current situation.</p>	

Sisällys

TIIVISTELMÄ	
ABSTRACT	
1. JOHDANTO	5
1.1 Tutkimusongelma, tutkimuksen taustat ja rajaus.....	5
1.2 Tutkimuksen rakenne	7
1.3 Tutkimuksen edustavuus	8
1.4 Tutkimuksen tavoitteet.....	9
2. TUTKIMUKSEN TEORIATAUSTA	11
2.1 Koneen säätöön taiteilijaresidenssi Saaren kartano.....	11
2.1.2 Koneen säätö	15
2.1.3 Saaren kartano.....	16
2.1.4 Saaren kartanon taiteilijaresidenssin toiminta.....	18
2.1.5 Saaren kartanon taiteilijaresidenssille asetetut tavoitteet ja arvot	19
2.1.6 Kaivo-käsite	22
2.2. Talouden merkitys taiteilijalle	23
2.3 Yhteisön ja vuorovaikutuksen merkitys taiteilijalle	26
2.4 Ympäristön merkitys taiteilijalle	28
3. TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN OSA	33
3.1 Tutkimusmenetelmän käyttö	33
3.2 Tutkimustulosten analysointi.....	35
4. TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI.....	36
4.1 Taiteilijat	36
4.1.1 Taiteilijoiden kokemukset Saaren kartanossa.....	36
4.1.2 Taiteilijoiden itselleen asettamat tavoitteet ja niiden täytyminen	37
4.1.3 Ympäristön vaikutus taiteilijoiden työskentelyyn ja taiteen sisältöihin	39
4.1.4 Vuorovaikutuksen merkitys residenssityöskentelyssä.....	41
4.1.5 Taloudellisen tuen merkitys residenssityöskentelyssä	43
4.2 Residenssi.....	45
5. YHTEENVETO.....	47
5.1 Johtopäätöksiä	47
5.2 Tutkimustulosten hyödynnettävyys	49
LÄHTEET.....	51
Painetut lähteet:	51
Internet-lähteet:	52
Muut lähteet:.....	53
LIITTEET	54

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimusongelma, tutkimuksen taustat ja rajaus

Tutkin viiden eri taiteilijan kokemusta residenssityöskentelystä Saaren kartanossa, sitä, miten residenssityöskentely vaikuttaa taiteilijan työskentelyyn ja taiteen sisältöihin. Tarkastelussa ovat ennen muuta taiteilijan tavoitteiden täyttyminen ja residenssityöskentelyn tulokset. Tarkastelen myös, ovatko residenssin toiminnalleen asettamat tavoitteet toteutuneet taiteilijoiden kautta ja heidän työssään. Tarkoitukseni ei ole löytää yhtä vastausta tai oletusta sille, minkälaisia tuloksia taiteilijavieras saavuttaa tai tavoitteita täyttää Saaren kartanossa työskentelyjaksollaan, vaan tarkastella ja dokumentoida erilaisia kokemuksia näistä teemoista.

Idea tutkimukseeni tuli vierailtuani Saaren kartanon taiteilijaresidenssissä ”Saaren perintö” -seminaarissa. Seminaari oli Turun yliopiston ja Koneen säätiön yhdessä järjestämä, ja sinne pääsivät halukkaat osallistumaan Suomen historian, kulttuurihistorian, folkloristiikan ja kansantieteen oppiaineista. Seminaarissa käsiteltiin muun muassa kulttuuriperintöön liittyviä aiheita ja nuo alustukset, kartanon historia ja kartanon miljö sekä vastaanottavainen tunnelma herättivät minussa kiinnostuksen siitä, miten taiteilijat itse kokevat kartanon ja pidemmät työskentelyjaksot siellä.

Opiskelen kulttuurituotannon lisäksi Suomen historiaa ja kotimaista kirjallisuutta Turun yliopistossa ja Saaren kartanoa käsittelevä tutkimus tarjoaa minulle mahdollisuuden opinnäytetyössäni käyttää hyväkseni tietämystäni molemmista opinnoistani. Vaikka en voi sanoa työni ammentavan Suomen historian opinnoista samassa määrin kuin kulttuurituottajan tutkinnosta, antaa se silti tutkimukselleni toisenlaista näkökulmaa. Saaren kartanon pitkä menneisyys ja nykyinen käytötapa tarjoavat minulle mahdollisuuden tarkastella kohdetta, jonka menneisyys otetaan huomioon, mutta jota käytetään innovatiivisesti ja modernisti. Koen myös, että näkökulmani on laajempi, kuin kulttuurituottajan tarkastellessa residenssiä historiallisessa miljöössä tai historioitsijan tarkastellessa historiallista miljöötä residenssikäytössä.

Suomessa taiteilijaresidenssejä käsitteleviä tutkimuksia on tehty vähän: esiin nousee Irmeli Kokko-Viidan pro gradu -tutkielma *Taiteilijaresidenssitoiminnan rooli nykytai-*

teen tuotannossa (Kokko-Viita, 2008). Lisäksi Taiteen keskustoimikunta on julkaissut kaksi aihetta käsittelevää teosta. Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetöissä on sivuttu residenssitoimintaa vain yhdessä työssä, Marjo Raeston vuonna 2004 valmistuneessa opinnäytteessä *Taidetta periferiasta? – Pohjoismaisen kuvataideyhteistyön kartoitus Jyväskylän alueella*. Tässäkin työssä pääosassa on pohjoismainen taideyhteistyö ja se, mitkä residenssit tällaista toimintaa harjoittavat. (Raesto, 2004.)

Suomessa ei ole juurikaan tutkittu ympäristön vaikutusta taiteeseen vaan ennemminkin taiteen vaikutusta ympäristöönsä. Kuten jo edellä mainitsin, tutkimukseni ei tule antamaan aukotonta vastausta tähän aiheeseen, sopisihan silloin tutkimukseni ennemminkin psykologian opinnäytteeksi. Tässä tutkimuksessa tarjotaan kulttuurituottajille mielekäs tapa lähestyä aihetta ja ymmärtää taiteen tuottamisen puitteita paremmin. Tutkimukselleni on tilausta myös residenssin, eli taiteen tuottajan näkökulmasta, sillä tutkimukseni teemoja on pohdittu yhdessä Saaren kartanon toiminnanjohtajan kanssa ja se palvelee residenssin toimintaa dokumenttina residenssin toimivuudesta ja sen vaikutuksista.

Opinnäytetyöni on tutkimuksellinen ja se yhdistää teoriaa ja keräämääni aineistoa. Lähdekirjallisuuden avulla olen perehtynyt erilaisiin residensseihin sekä niissä määriteltyihin tavoitteisiin ja havaittuihin tuloksiin, taiteilijuuteen ja taiteen tekemisen kokemukseen sekä ympäristön vaikutuksiin ihmisen työskentelyssä. Aineistoa analysoidessani olen pyrkinyt keskusteluun lähteiden ja aineiston välillä, sekä valitsemaan aineistosta tutkimustani palvelevat ulottuvuudet.

Työ on kvalitatiivinen tutkimus, jonka aineisto on kerätty yksilöhaastatteluina toteutettuina teemahaastatteluina. Tutkimuskysymyksiäni ovat: miten ympäristö voi vaikuttaa taiteen tekemiseen ja taiteeseen, miten taiteilijan tavoitteet toteutuvat residenssityöskentelyssä, miten tavallisesta poikkeava työympäristö vaikuttaa taiteen tekemisen kokemukseen ja sisältöön.

1.2 Tutkimuksen rakenne

Aloitin tutkimukseni johdannolla, jossa esittelen tutkimuksen taustat, tutkimuskysymyksen ja tutkimuksen rakenteen. Määrittelen myös keskeiset tutkimuksessa käytettävät käsitteet sekä käyn läpi Saaren kartanon ja Koneen säätön vaiheita sekä nykytilaa, jotta lukijalle tulisi mahdollisimman kattava käsitys aihepiiristä. On olennaista ymmärtää, minkälaisessa ympäristössä taiteilijat residenssijaksoaan viettävät ja minkälainen tausta miljööllä on. Johdannossa esittelen myös tutkimuksen edustavuutta ja määrittelen tutkimuksen tavoitteet sekä tarkoituksen. Perustelen myös aihevalinnan sekä esittelen lähdemateriaalia.

”Tutkimuksen teoriatausta” - otsikon alapuolella käsitellään Saaren kartanon liittyvät työskentelymetodit, sekä Saaren kartanon toiminnasta tähän tutkimukseen liittyvät tekijät. Esittelen muun muassa Saaren kartanon arvot, Koneen säätön Saaren kartanolle asettamat tavoitteet sekä kartanon vuorovaikutusvälineen, *kaivon*, käsitteen. Teoriataustassa avataan aihetta ja tutkimuskysymykseen liittyvää teoriaa lähdeaineiston kautta tarkastelemalla muun muassa talouden, ympäristön ja vuorovaikutuksen merkitystä taiteilijalle.

Vaikka esimerkiksi vuorovaikutus voidaan laskea ympäristöön kuuluvaksi, olen sen merkittäväyhtensä takia rajannut eri alaotsikon alle. Koska tutkimuksessa käsitellään ennen muuta taiteilijoiden kokemusta residenssityöskentelystä, olen halunnut nostaa kolme päänäkökulmaa, talouden, vuorovaikutuksen ja ympäristön, selkeästi esille helpottamaan kokemusten käsittelyä.

Tutkimuksen empiirisessä osassa esitellään tutkimusmenetelmien valikoitumista sekä aineiston keruuta ja siihen vaikuttaneita tekijöitä. Osiossa perustellaan aiheelle sopivat metodit ja esitellään myös konkreettisemmin haastatteluiden toteutusta. Kerroin myös, miten aion haastattelutuloksia analysoida ja luokitella.

Neljännessä osiossa käsitellään haastatteluiden tuloksia. Olen jakanut ja ryhmitellyt tuloksia kuuden eri alaotsikon alle: taiteilijat-kohdassa esittelen tutkimukseen osallistuneiden taiteilijoiden profiileja, seuraavaksi esittelen pääpiirteitä heidän kokemuksistaan sekä käsittelen tavoitteita sekä niiden toteutumista. Viimeisten kolmen alaotsi-

kon alla käsittelen kokemuksia jo aiemmin mainitsemieni päänäkökulmien kautta, eli keskittymällä ympäristön, vuorovaikutuksen ja talouden merkitykseen taiteilijalle ja hänen työlleen. Litterointi haastatteluista on tutkimuksen liitteenä. Analysoin siis ryhmittelemällä aineistoa siis ryhmittelemällä tuloksia tutkimuskysymyksistä tulevien teemojen ympärille: tavoitteiden toteutumisen, talouden vaikutuksen, ympäristön vaikutuksen sekä vuorovaikutuksen merkityksen.

Tarkastelen residenssin tavoitteiden toteutumista taiteilijoiden kokemusten kautta, sekä osion lopuksi vertailen lyhyesti taiteilijoiden ja residenssin tavoitteita sekä kokemusten merkitystä residenssille ja Koneen säätiölle. Yhteenvedossa luonnollisesti johtopäätöksiä tutkimukseni perusteella sekä pohdin tutkimukseni hyödynnettävyyttä ja käyttökelpoisuutta.

1.3 Tutkimuksen edustavuus

Suunnittelin kysymysrunkoa ja haastatteluja sekä valitsin haastateltavia yhdessä Saaren kartanon toiminnanjohtajan Hanna Nurmisen sekä opinnäytetyöohjaajani Minna Haution ja opinnäytetyöni sisältöohjaajan Oona Tikkaon kanssa. Haastateltaviksi valittiin eri taiteenalojen edustajia, jotka olivat olleet residenssissä viimeisen kolmen vuoden sisällä. Näin tarkoituksena oli saada mahdollisimman kattava aineisto erilaisista kokemuksista, ja toisaalta haluttiin haastatella ihmisiä, joilla residenssikokemus oli vielä tuoreessa muistissa.

Halusin valita haastateltaviksi eri taiteenalojen edustajia mahdollisimman monipuolisesti, mutta käytännössä haastateltaviksi valikoitui useampiakin saman taiteenlajin edustajia, koska kaikkien toivottujen haastateltavien kanssa henkilökohtaisten haastatteluiden järjestäminen olisi ollut mahdotonta. Aiheen ja tutkimuksen näkökulman takia juuri henkilökohtaiset haastattelut soveltuvat tutkimusaineistoksi paremmin, kuin esimerkiksi sähköpostikysely. Tarkoituksena on tarkastella jokaisen taiteilijan omaa kokemusta, ja sitä minkälaisia eroja ja yhteneväisyyksiä niiden välillä on. Viimeistään haastatteluja tehdessä on selvinnyt, ettei taiteenala kuitenkaan määritä juurikaan kokemusta vaan kokemus on aina subjektiivinen. Toisaalta, nyt on mahdollista

tehdä erilaisia johtopäätöksiä ja verrata keskenään residenssitoiminnan vaikutusta kirjailijoihin, joita haastateltavista on kolme, ja verrata heitä kahteen esittävän taiteen tekijään.

Haastateltaviksi siis lopulta valikoitui kolme runoilijaa, yksi kuvataiteilija, yksi sirkustaiteilija. Taiteilijoista neljä on miehiä ja yksi on nainen. Taiteilijat ovat eri-ikäisiä ja he ovat eripuolilta Suomea kotoisin. Heistä yksi asuu tällä hetkellä ulkomailla, yksi Turussa ja loput pääkaupunkiseudulla. Aineisto kerättiin nopeassa aikataulussa syksyllä 2010. Näin pyrin varmistamaan samanlaisen haastattelutilanteen kysymysten osalta. Haastateltavat saivat itse valita haastattelupaikan. Tilanteesta pyrin luomaan rennon ja takaamaan vapaalle keskustelulle mahdollisimman hedelmälliset puitteet.

1.4 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimukseni tavoitteena on tarkastella taiteilijoiden kokemuksia Saaren kartanossa teemahaastatteluun kerätyn aineiston ja mahdollisimman kattavan lähdemateriaalin avulla. Opinnäytetyöni on käyttökelpoinen dokumentti sekä Saaren kartanon residenssin henkilökunnalle, residenssiin meneville taiteilijoille että residenssityöskentelystä kiinnostuneille kulttuurituottajille.

Koneen säätiö toimii kulttuurin tuottajana Saaren kartanossa tapahtuvan residenssitoiminnan kautta. Säätiö mahdollistaa monelle taiteilijalle intensiivisen työskentelyjakson, joka pitää sisällään niin taloudellisen tuen, työskentelytilan, majoitustilan kuin vuorovaikutusta eri taiteilijoiden välillä. Myös alueen luonnolla sekä historiallisella kartanolla, jossa työskentelyrauhan takaamiseksi on tehty paljon, on aivan oma merkityksensä. Saaren kartanon henkilökunnalle ja Koneen säätiön hallitukselle opinnäytetyöni tarjoaa dokumentin, jonka avulla voi tarkastella toiminnan tuloksia ja onnistuvuutta, kehitettävyyttä unohtamatta.

Vaikka jokainen residenssijakso onkin omanlaisensa kokemus, uskon opinnäytetyöni herättävän tavoitteisiin ja ennako-oletuksiin liittyviä ajatuksia vasta residenssiin menossa oleville taiteilijoille. Tässä suhteessa en usko residenssipaikalla olevan merki-

tystä, vaan näen ennakko-oletusten ja tavoitteiden pohtimisen olevan mielekästä mi-
hin tahansa residenssiin mentäessä.

Kulttuurituottajille opinnäytetyöni avaa residenssityöskentelyn merkitystä taiteilijalle
sekä tuo tietoa ylipäättään residenssien toiminnasta. Humanistisen ammattikorkea-
koulun opetustarjonnassa ei juurikaan residenssityöskentelyä käsitellä, vaikka resi-
denceissa vietettävillä työskentelyjaksoilla voi olla suurikin merkitys taiteilijalle ja
näin myös tuottajalle olisi olennaista ymmärtää residenssityöskentelyn merkitys ja
toimintatavat. Vaikka tuottaja ei lähtökohtaisesti itse olisikaan tekemisissä residens-
sien kanssa, olisi silti vaikkapa teatterituottajalle, galleristille, tapahtumatuottajalle tai
kustannustoimittajalle mielekästä ymmärtää residenssityöskentelyn merkitys taiteili-
jalle ja toisaalta ymmärtää sen taiteilijalle luomat kontaktit ja kokemukset sekä niiden
hyödynnettävyys.

Onpa tuottaja sitten avustamassa taiteilijaa residenssihakemuksen tekemisessä, ha-
kemassa itse residenssiin henkilökunnaksi tai jo työskentelisi siellä, on työni hänelle
hyvä apuväline. Uskon opinnäytetyöni auttavan tuottajaa taiteilijan työskentelyjakson
ymmärtämisessä ja edesauttavan parhaiden puitteiden luomisessa. Lisäksi lähdema-
teriaalini avulla työlleni kirjoittamani teoriatausta antaa peruskäsityksen residenssien
toiminnasta Suomessa, sekä vastaavan taloudellisen tuen merkityksen suomalaisille
taiteilijoille.

Residenssien määrä Suomessa on ollut kasvussa 1990-luvulta asti, ja niiden kirjo on
monipuolinen. Residenssit tarjoavat nykyään yksilö- ja ryhmäresidenssien lisäksi
myös tuotantoresidenssejä, ja niiden määrä on kasvussa. Tulevaisuudessa kulttuuri-
tuottajan työpaikka saattaa siis hyvinkin olla juuri residenssissä. Tutkimukseni on
paitsi tärkeä ammattialalle, myös ajankohtainen.

2. TUTKIMUKSEN TEORIATAUSTA

"90-luvun loppupuolella mulla oli uupumuksen vaihe. Tein Igor Stravinskyn musiikkiin teoksen Tulilintu. Se oli taiteellinen floppi. Näin jo ennen ensi-iltaa, ettei mulla ole mitään sanottavaa tai annettavaa. Syytin itseäni, ettei mulla ollut uskallusta sanoa, ettei tätä esitetä. Näyttämön lattialla oli paksuja, solmuun menneitä köysiä, tylliharsoa ja lavalla neljä miestä, joiden päässä paloi tuli. Näyttämö oli kuin omasta elämästäni: kaikki langat olivat menneet solmuun, pääni oli tulella ja maisema näyttäytyi sumeana. Taiteilija ei voi tehdä koskaan mitään itsensä ohi: sen mikä sisältä tulee, täytyy tulla. Henkilösuhteissani oli ongelmia, ja ison koneiston pyörittäminen aiheutti väsymystä. Pidin koreografina vuoden paussin, ja menin balettikoulun lasten tunneille opettelemaan alkeita. Minun piti löytää liike uudestaan." –Jorma Uotinen (Hiltunen 2010.)

Taide vaikuttaa ympäristöönsä monin eri tavoin, ja taiteen vaikutuksia ympäristölle, yhteisölle ja ihmisiin on tutkittu pitkään ja paljon. Yksi tämän tutkimuksen haasteista oli löytää aiheajauksen mukaisia lähteitä, sillä ympäristön vaikutuksia taiteeseen on tutkittu yllättävän vähän. Tässä tutkimukseni osiossa aion esitellä tiettyjä näkökulmia aiheeseen, sillä kuten esimerkiksi Jorma Uotisen kokemuksesta voidaan päätellä, voi ympäristöllä olla suuriakin vaikutuksia taiteilijan henkiseen tilaan, taiteen tekemiseen ja lopulta teoksen sisältöön. Uotisen tilanteessa taiteilijan henkilökohtainen elämäntilanne näkyi suoraan teoksen sisällössä, tulostavoitteet vaikeuttivat taiteellista työskentelyä ja lopulta lasten balettitunnit olivat se ympäristö, jonka kautta Uotinen löysi luovuuden uudestaan. Aluksi esittelen Saaren kartanon toimintafilosofiaa, sen toiminnalleen asettamia tavoitteita sekä vuorovaikutusvälineen, kaivon, käsitteen.

2.1 Koneen säätöön taiteilijaresidenssi Saaren kartano

Useimmissa hakuteoksissa residenssiä käsitellään sanan alkuperäisen tarkoituksen mukaan eli "ylhäisen henkilön ruhtinaan, valtionpäämiehen tai maaherran asuinpaikka tai virka-asuntona, hallituskaupunkina tai -linnana" (WSOY Iso tietosanakirja, 1996, 97). Uudenmaan taidetoimikunta määrittelee taiteilijaresidenssit paikoiksi, jotka tarjoavat eri alojen taiteilijoille mahdollisuuden lyhytaikaiseen työskentelyjaksoon kotimaassa tai ulkomailla. Jakson kesto saattaa vaihdella viikosta vuoteen. Residenssin

tavoitteena on tarjota taiteilijoille aikaa ja resursseja toteuttaa omia ideoitaan tai työskennellä ennalta määrättyssä projektissa kohderesidenssissä. Tavoitteena on taiteilijoiden vuorovaikutus yli kansallisten rajojen ja paikallisen taide-elämän aktivointi. Uudenmaan taidetoimikunnan mukaan residenssit valitsevat vierastaiteilijansa itse tai yhteistyössä vastaavien ulkomaalaisten tahojen kanssa. Residensseihin lähetetyt hakemukset ovat useimmiten valintaperusteena, mutta joissakin residensseissä taiteilijat tulevat valituiksi kutsumenettelyllä. Valintaperusteita huomattavasti enemmän vaihtelevat residenssien työskentely- ja asuintilat. (Uudenmaan taidetoimikunta, 2010.)

Riikka Leskisen Suomen Lontoon instituutin taiteilijaresidenssejä 2002-2008 käsittelevän selvityksen mukaan taiteilijaresidenssi on vähintään parin kuukauden ajanjakso, jonka aikana taiteilija työskentelee ammattimaisesti vieraassa asuin-, työ- ja kulttuuriympäristössä, ja Leskisen mukaan yleensä ulkomailla. Leskinen myös tuo esille toiminnan nopean kasvun 1990-luvulla sekä residenssitoiminnan merkityksen taiteilijoiden kansainväliselle liikkuvuudelle ja taiteelliselle työskentelylle. (Leskinen, 2010.)

Edellä mainitun residenssiselvityksen laatineet Hanna Harris ja Sara Rauma puolestaan tarkoittavat taiteilijaresidenssiorganisaatiolla ammattiorganisaatiota, joka voi olla studio-organisaatio, taidekeskus, galleria tai muu taho, joka kutsuu residenssitaiteilijan työskentelemään kyseessä olevaan organisaatioon tietyksi ajaksi ja tarjoaa työtilan ja asunnon, henkilökunnan tuen, yhteyksiä muihin taiteilijoihin ja avaintoimijoihin sekä järjestää mahdolliset muut toiminnot. Muulla toiminnalla voidaan Harrisin ja Rauman mukaan tarkoittaa esimerkiksi näyttelyn järjestämistä, katalogia, luentoja tai jotakin muuta toimintaa. (Harris & Rauma 2009, 6.)

Mikään edellä esitetyistä määritelmistä residenssille ei ole tarpeeksi kattava. Taiteilijaresidenssi ei aina luo vuorovaikutustilanteita taiteilijoiden välillä, koska esimerkiksi Anne-Marie Schleutkerin säätiön taiteilijaresidenssi Nizzassa tarkoittaa asuntoa, jossa vieraillee kerrallaan yksi henkilö (Teatterin tiedotuskeskus, 2010). Taiteilijaresidenssit eivät myöskään aina ole taiteilijoille ilmaisia, vaan esimerkiksi Pietarissa toimivaan taiteilijaresidenssiin voi hakea, ja valituksi tultuaan taiteilija maksaa residenssiajastaan 700 euroa kuussa. Myös moni suomalainen residenssi toimii vastaa-

valla tavalla, esimerkiksi Kulttuuripappila Sylvi Pieksämäellä ja Kolin Ryyänen Lieksassa. (Suomen taiteilijaseuran ateljeesäätiö, 2010.)

Kattavammin käsitettä avaa Irmeli Kokko-Viidan pro gradu-tutkielma: residenssin suomenkielisenä vastineena käytetään tutkimuksen mukaan joskus nimitystä vierasateljeekeskus tai taiteilijavieraskeskus. Hänen mukaansa residenssikeskukset tarjoavat eri maista tuleville, eri alojen taiteilijoille ja myös muille alan ammattilaisille mahdollisuuden pidempiaikaiseen luovaan työskentelyyn tiloissaan. Kokko-Viita määrittelee residenssijakson pituuden tavallisimmin kahden ja kahdentoista kuukauden välille, ja siihen saattaa majoitus- ja työtilan lisäksi sisältyä työskentely- ja matkasti-
pendi. (mt., 6-7.)

Kokko-Viita huomioi myös sen ulottuvuuden, että toiminta saattaa olla paikallista tai kansallista, mutta yhä useammin residenssitoiminnan tärkeimpiä ulottuvuuksia on kansainvälisyys ja taiteilijoiden liikkuvuus. Hän näkeekin residenssikeskusten erona toiminnan laajuuden. Residenssikeskus tarjoaa usein myös mahdollisuuden esimerkiksi näyttelyyn tai asiantuntija- tai muita palveluita. Residenssikeskuksissa Irmeli Kokko-Viidan mukaan myös työskentelee useimmiten useampi kuin yksi taiteilija. (mt., 6-7.)

Residenssi voi olla yksi asunto, talo, useita asuntoja, se voi pitää sisällään vain majoitustilat, mutta voi tarkoittaa myös erilaisia työskentelytiloja toimistoista tanssistudioihin. Kuten jo aiemmin mainitsin, residenssiin taiteilijat valikoituvat residenssin omien valintakriteereiden mukaan, joko avoimen hakukierroksen tai kutsuvalinnan mukaan. (mt., 8). Usein residenssitoiminnan keskeisimmiksi ajatuksiksi nähdään taiteilijan mahdollisuus tavata uusia taiteilijoita muista maista, työskennellä uudessa ympäristössä, ja tilaisuus työhuoneeseen.

Myöskään Kokko-Viita ei ota huomioon joidenkin residenssien maksullisuutta, vaan puhuu residenssistä työhuoneen ja majoitustilan tarjoajana (mt., 6-8). Ehkä siis monet edellä mainitun kaltaista palvelua tarjoavat tahot kutsuvat toimintaansa virheellisesti residenssitoiminnaksi ja tilojaan residensseiksi. Kokko-Viita kuitenkin huomauttaa, että taiteilijalle residenssi tarkoittaa olennaista taloudellista ja työtiloihin vaikutta-

vaa etua (mt., 8). Voidaankin siis ajatella myös selkeästi edullisemman vuokran olevan taloudellinen etu ilman tarkempaa määrittelyä.

Saaren kartanon toiminnanjohtaja Hanna Nurminen määrittelee teoksessa *Saaren kartano Mynämäellä* (2008, 236-238) taiteilijaresidenssin paikaksi, joka tarjoaa taiteilijalle mahdollisuuden työskennellä totutuista poikkeavissa olosuhteissa ja olla vuorovaikutussuhteessa muiden taiteilijoiden kanssa. Taiteilijaresidenssitoiminta perustuu usein vaihto-ohjelmiin, jossa kahden tai useamman maan taitelijat pääsevät työskentelemään kyseessä oleviin maihin. Nurmisen mukaan Suomessa residenssejä ja vierasateljeita on perustettu paljon viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Näillä kahdella nimityksellä, residensseillä ja vierasateljeilla, kutsutaankin varsin monenlaisia kohteita. (Nurminen 2008, 237–238.)

Nurmisen mukaan residenssejä on perustettu paikallisen tai alueellisen taide-elämän vilkastuttamiseksi ja usein alkusysäyksenä on ollut sopivan kiinteistön olemassaolo ja halu hyödyntää kyseistä tilaa. Residenssien toimintatavat myös vaihtelevat: osassa tavoitteet on määritelty ja esimerkiksi vuorovaikutus yhteisön kanssa on keskeisellä sijalla, toisissa toimitaan ilman sen suurempia tavoitteita. Joissakin residensseissä järjestäjäorganisaatio toivoo näyttelyä residenssin tiloissa, toisaalta toivotaan panosta työpajatoimintaan paikallisen yhteisön kanssa. Tulevaisuudessa käytännöt ovat muuttumassa verkostomaisia työskentelytapoja ja prosesseja painottaviksi ja nykyään järjestetäänkin tuotantoresidenssejä. (mt., 237–238.)

Residenssin määrittelemisen näyttäisi tekevän vaikeaksi se, että residenssit pitävät sisällään useita muuttuvia tekijöitä, mutta periaatteessa saman toiminta-ajatuksen. Esimerkiksi edellä esittelemissäni määritelmässä ei juuri puututtu residenssipalvelun tuottajaan, organisointi tahoon. Suomessakin residenssin taustalla saattaa vaikuttaa kunta, valtion elin, säätiö, yhdistys tai yhteisö. Residenssi ei välttämättä työllistä päätoimista henkilökuntaa, vaan jokin henkilö saattaa hoitaa residenssin asioita muun työnsä ohella.

2.1.2 Koneen säätiö

WSOY:n Iso tietosanakirja määrittelee säätiön seuraavasti:

”tiettyä tarkoitusta palveleva, erillisen hallinnon alainen omaisuuskokoinaisuus. Yksityisoikeudellisen, itsenäisen säätiön voi perustaa sekä yksityinen henkilö että yhdistys tai muu oikeushenkilö. Säätiön perustamislupaa on haettava oikeusministeriöltä. Säätiörekisteriä pitää patentti- ja rekisterihallitus.” (*WSOY Iso tietosanakirja* 1996, 351.)

Säätiöluettelon mukaan Koneen säätiön perustivat vuonna 1956 vuorineuvos Heikki H. Herlin ja ekonomi Pekka Herlin. Säätiön tarkoitus on edistää kaikkea suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtuvaa kulttuurityötä, tieteellistä tutkimustyötä, luovaa ja esittävää taidetta sekä teollisen, kaupallisen, teknillisen ja sosiaalisen toiminnan alalla. Kohderyhmäkseen säätiö ilmoittaa yksityishenkilöt ja yhteisöt ja kohdealoikseen humanistiset tieteet, oikeustieteen, yhteiskuntatieteet ja ympäristöntutkimuksen. (*Säätiöluettelo* 1995, 51.)

Säätiön Internet-sivuilla säätiön toimintatarkoituksia on avattu hieman tarkemmin:

”Koneen säätiö myöntää apurahoja humanistiseen, yhteiskuntatieteelliseen ja ympäristöntutkimukseen sekä pitää yllä taiteilija- ja tutkijaresidenssiä Saaren kartanossa.” (*Koneen säätiö* 2010f.)

Kun säätiö perustettiin 1956, Heikki H. Herlin ja Pekka Herlin toimivat myös Kone Osakeyhtiön johdossa, eli tuolloin säätiön ja yhtiön yhteys oli läheinen. Myöhemmin Koneen Säätiöstä on tullut itsenäinen ja yleishyödyllinen organisaatio ja sen toiminta on ollut 1980-luvulta alkaen lähes yksinomaan apurahojen myöntämistä erilaisiin, pääasiassa tieteellisiin hankkeisiin. 2000-luvulla säätiö haki uusia muotoja toiminnalleen, ja 2006 perustettiin Saaren kartanon taiteilija- ja tutkijaresidenssi. Humanistinen, yhteiskuntatieteellinen ja ympäristöntutkimus ovat vakiintuneet säätiön tukemiksi tieteenaloiksi. (Nurminen 2005, 4).

Residenssitoiminta oli jälkikäteen tarkasteltuna mielekäs valinta toiminnan kehittämiseksi. Toiminta on laajentunut residenssitoimintaan, mutta samojen taiteen- ja tieteenalojen tukeminen jatkuu edelleen. Vaikka aiemmin käsitellyissä määritelmässä residensseille ei juuri käsiteltykään palvelun tuottavaa organisaatiota, on läpi käymäni lähdemateriaalin mukaan säätiö varsin tavallinen taho residenssin taustalla

2.1.3 Saaren kartano

Koska tässä tutkimuksessa tarkastellaan yhtenä osatekijänä ympäristön ja miljööän vaikutusta taiteilijan työskentelyyn ja taiteeseen, on olennaista luoda mielikuva siitä, minkälainen tuo miljöö ja ympäristö ovat. Pidän edellä mainittujen ominaisuuksien takia Saaren kartanoa ajatuksia herättävämpänä tilana kuin esimerkiksi museomaista kartanoa tai varta vasten toimintaa silmällä pitäen rakennettuja tiloja.

Saaren kartano sijaitsee Varsinais-Suomessa Mynämäellä, ja sen historia ulottuu 1200-luvulle ja rakennuskanta on peräisin luultavimmin 1500-luvulta (Nurminen 2008, 7). Ensimmäiset merkinnät kartanosta löytyvät vuodelta 1295 peräisin olevasta piispan kirjeestä, mutta kartanon mailla on luultavimmin ollut asutusta jo aiemminkin. Keskiajalla kartanon maat olivat ensin kirkon ja myöhemmin Nousiaisten Wilhelmsuvulla, sekä edelleen kuninkaan omistuksessa. 1500-luvulla Saari siirtyi kuninkaan omistuksesta kuuluisalle Fleming-suvulle, ensin Joakim Flemingille ja myöhemmin tämän kuoltua Joakimin veljelle Ivar Flemingille sekä edelleen tämän pojalle Lars Flemingille. (Virrankoski 2008, 8-12.)

Saari palautettiin vielä ennen uutta vuosisataa takaisin kuninkaalle erinäisten vaiheiden jälkeen kuninkaankartanoksi. 1600-luvulla Saaren hallitsija vaihtui useamminkin, ja se toimi muun muassa Wasaborgien suurläänityksen keskuksena. 1700-luvulla Saari toimi everstinvirkatalona ja myös kartanon päärakennus on tuolta ajalta peräisin, sen on suunniteltu vuonna 1777. Kartanoa asuttivat muun muassa Ehrnsvärd- ja Aminoff-suvut. (Lounatvuori 2009, 105–115). Vuonna 1779 valmistunut virkatalo edustaa selkeästi kustavilaisen kauden rakentamisperinnettä, mutta siinä on ajalleen modernimpiakin piirteitä. Pentti Virrankosken mukaan kartanolla on vankka asema kustavilaisen kauden suomalaisessa arkkitehtuurihistoriassa. (Virrankoski 2008, 12–15).

Vuodesta 1959 alkaen Saaren kartanon tilat olivat Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (myöhemmin MTT) käytössä. Valtion omistuksessa tilat oli pidetty hyvässä kunnossa, eli kartano ei ollut päässyt ränsistymään, mutta tiloja oli kuitenkin korjailtu MTT:n käyttöön sopiviksi. Saaren kartanon menneisyyttä tai kustavilaista

lavastusta ei ollut yritettykään säilyttää. Viimeinen remontti oli peräisin 1990-luvulta. (mt., 240.)

Kun rakennukset tulivat Koneen säätiön omistukseen 2000-luvulla, päätettiin rakennukset kunnostaa ja remontoida kokonaan. Museovirasto on määrännyt suojeltavaksi kartanon ja sen piharakennusten ulkoasun sekä kokonaisuudessaan 1800-luvulta peräisin olevan käymälän, myöskään koko alueen ominaispiirteitä ei saa muuttaa. Koska MTT oli tiloihin tehnyt niin räikeitä muutoksia, ei Koneen säätiöltä voinut restaurointia edellyttää – restauroitavaa ei siis ollut. Niinpä säätiö päätti toteuttaa museoviraston yli-intendentin ohjetta kunnostaa tilat ”käyttäjien ja rakennusten tarpeita silmällä pitäen”. (mt., 240.)

Säätiölle tämä tarkoitti mitä ilmeisimmin rakennuksen historian kunnioittamista ja sen esiintuomista, rakennuksen omista tarpeistahan taitaa olla mahdotonta ammentaa ohjenuoraa. Saaren kartanon tilat siis korjattiin palvelemaan sen moderneja käyttötarkoituksia, kuitenkin sen MTT:tä edeltänyttä historiaa kunnioittaen (Nurminen 2008, 243–244).

Saaren kartano sijaitsee Mynämäen kunnassa Mietoisissa, keskellä perinteistä varsinaissuomalaista viljelysmaisemaa. Aivan kartanon alueiden vieressä on arvokas luontokohde Mietoistenlahden lintuvesialue. Saaren kartano pitää sisällään päärakennuksen, lakeijasiiven, keittiösiiven ja kaksi piharakennusta. Lisäksi kartanon puiston alueella on useita erilaisia piharakennuksia, kuten sauna, navettoja, aittoja. Kartanon päärakennuksessa sijaitsee muun muassa toiminnanjohtajan työtilat, neuvotteluhuone, vierastyöhuoneet, sekä lyhytaikaiseen majoitukseen sopivia tiloja. (Koneen säätiö 2010e.)

Olen päässyt vierailemaan vain kartanon päärakennuksessa, mutta sen kunnostus ja sisustus on tyyllillä toteutettu. Siinä missä kunnostuksessa on esiin tuotu kartanon vanhaa historiaa, on sinne tyylikkäästi valikoitu esimerkiksi 1950-luvun suomalaista designia ja toisaalta pyritty luomaan puitteet moderneille käyttötarkoituksille (Koneen säätiö 2007e). Taiteilijat eivät siis vietä työskentelyjaksoaan museomaisessa kartanossa tai historiallisen romaanin lavasteissa, vaan miljöössä, jossa yhdistyy historiallisuus, suomalainen design, nykytaide ja toimivuus.

Saaren kartanon navetta on kunnostettu monipuolisiksi työtiloiksi eri alojen taiteilijoille. Tilat, kuten tanssistudio, kuvataiteilijan ateljee, puuverstas ja metalliverstas, on suunniteltu alan ammattilaisten opastuksessa ja niistä löytyy kattavasti työskentelyyn tarvittavia työkaluja. Kartanon piharakennuksista löytyy myös erilaisia ja erikokoisia majoitustiloja, joista osa on yksiöitä, osa kaksioita ja osa jopa perheille sopivia. Kaksiot on suunnattu lähinnä kirjallista työtä tekeville taiteilijoille ja tutkijoille, toisaalta niihin voidaan majoittaa ryhmäresidenssiin saapuvia, joiden työtilat ovat toisaalla, esimerkiksi tanssistudiossa. Yksilöresidenssiin saapuvien asunnoissa on yksityiset pesutilat ja keittiöt. Ensimmäiset residenssipaidat Saaren kartanoon on myönnetty vuonna 2008. (Koneen säätiö 2007c.)

2.1.4 Saaren kartanon taiteilijaresidenssin toiminta

Saaren kartano myöntää kahden tai kolmen kuukauden residenssijaksoja yksittäisille suomalaisille ja ulkomaisille eri alojen taiteilijoille, kääntäjille ja kriitikoille. Residenssiavustus myönnetään ennalta esitetyn työsuunnitelman toteuttamiseen. Avustus pitää sisällään asunnon, työhuoneen ja 1700 euron kuukausiapurahan, joka on tarkoitettu elin-, matka- ja tuotantokulujen kattamiseen ja se edellyttää asumista residenssissä vähintään kaksikymmentäyksi päivää kuukaudessa. Yksittäisten taiteilijoiden, tutkijoiden, kriitikoiden ja kääntäjien residenssijaksot sijoittuvat tammi-toukokuulle ja syys-joulukuulle. Saaren kartano myöntää myös ryhmäresidenssejä. (Koneen säätiö 2007d.) Kuukausiapuraha ei välttämättä myönnetä kaikille, tai se saattaa olla pienempi johtuen muista taiteilijan saamista apurahoista.

Saaren kartanoon haetaan residenssijaksolle lähettämällä hakulomake ja ansioluettelo sekä mahdollisesti portfolio Koneen säätiöön. Hakuaika on vuosittain elokuu. Koneen säätiö ei anna palautetta yksittäisistä hakemuksista, tai julkista hakemusten arvioinnissa avustaneita asiantuntijoita. Valintakriteerit on kuitenkin määritelty:

”1. Taiteellisten ansioiden arviointi perustuu hakijan työsuunnitelmaan, CV:hen ja portfolioon sekä hakemukseen liitettäviin lausuntoihin.

2. Kullekin residenssijaksolle pyritään valitsemaan suomalaisia ja ulkomaalaisia taiteilijoita, useiden eri alojen taiteilijoita sekä nuoria että pitemmän uran tehneitä taiteilijoita.

3. Jokaiselle neljälle yksilöresidenssijaksolle valitaan yleensä seitsemän taiteilijaa. Valintaan vaikuttaa näin ollen mm. se, mitkä residenssiajan kohdat sopivat kullekin hakijalle.

4. Kullekin jaksolle voidaan valita vain yksi kuvataiteilijan työtilaa tai tanssistudiota käyttävä taiteilija. Muut taiteilijat työskentelevät pääasiassa kirjoituspöydän ääressä, muutamat myös puuverstaassa.” (mt.)

Residenssipaikan saaneita taiteilijoita tarkasteltaessa huomattavaa on juuri taiteilijoiden kirjo. Saaren kartanossa myös sirkus, animaatio, nukketeatteri, sarjakuva, sanataide, mediataide sekä erilaiset poikkitaiteelliset produktiot on huomioitu, perinteisempien taiteenalojen lisäksi. Kuten valintakriteereissäkkin, näkyy myös residenssipaikan saaneissa taiteilijoissa myös kokemuksen vaihtelevuus; joukossa on jo paikansa Suomen taidekentällä vakiinnuttaneita hahmoja kuin vasta-aloittelevia opiskelijoita (mt.).

2.1.5 Saaren kartanon taiteilijaresidenssille asetetut tavoitteet ja arvot

Koneen säätiö listaa Saaren kartanon taiteilijaresidenssin arvoiksi arvojen moninaisuuden, sivistyksen ja henkisen kasvun, yhteisöllisyyden, kohtaamisen ja jakamisen, tasa-arvon, mahdollistamisen, huolenpidon ja kiltteyden, ihmisen ja luonnon harmonisen kohtaamisen, hitaan ajan, avoimuuden sekä luovan tieteellisen ja taiteellisen työn kunnioittamisen (Nurminen 2010,1).

Tavoitteiksi on määritelty ennen muuta konkreettisia toimenpiteitä, ja niissä näkyy selvä jatkuvuus toiminnan kehittämisessä. Tavoitteiksi on listattu residenssivieraiden rekrytoiminen ja näistä huolehtiminen, yhteisöllisyyden ja innostavan, mutta rauhallisen työympäristön ylläpitäminen, kartanon traditioiden ylläpitäminen sekä kartanoa koskevan tiedon kokoaminen ja esittelemine, alueellinen ja paikallinen vuorovaikutus, pysyvien ja teemakohtaisten verkostojen ylläpitäminen ja kehittäminen, tiedottaminen ja markkinointi, kiinteistöjen hoito ja varustaminen sekä tavoitteiden toteutumisen arviointi (mt., 1).

Residenssivieraiden rekrytoinnilla ja näistä huolehtimisella tarkoitetaan konkreettisen ajatuksen lisäksi muun muassa työrauhan takaamista ja avustamista kontaktien luomisessa. Myös kaivo-ajattelu, jonka määrittelyyn palaan myöhemmin, nousee esiin vuorovaikutukseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuprosessiin kannustamisella. Vierasta halutaan myös huolehtia henkilökohtaisesti. (mt., 1.)

Yhteisöllisyyteen ja työympäristöön panostamisella tarkoitetaan muun muassa säännöllisesti toistuvaa päivä-, viikko- ja vuosiohjelmaa, joita ovat olleet muun muassa brunssit ja workshopit. Tavoitteena on myös järjestää yhteistä ohjelmaa ja noudattaa yhteisiä pelisääntöjä. (mt., 1-2.)

Kartanon traditioiden ylläpitämisellä ja kartanoa koskevan tiedon kokoamisella ja esitlemisellä tarkoitetaan tapahtumien järjestämistä ja vierailun mahdollistamista muillekin kuin residenssitaiteilijoille, sekä jatketaan yhteistyön jatkamista Turun yliopiston kanssa (mt., 2). ”Saaren kartanon perintö” -seminaari toteutti osin tätä tavoitetta mahdollistaen Turun yliopiston historia-aineiden, kansantieteen ja folkloristiikan opiskelijoiden pääsyn kartanoon. Seminaarissa myös luennottiin ja käytiin keskustelua monista Saaren kartanosta ammentavista aiheista. Toisaalta myös oma opinnäyte-työni dokumentoi residenssitoimintaa ja todentaa siten yhteistyön tärkeyden opiskelijoiden kanssa. Yhteistyö myös muiden oppilaitosten kuin Turun yliopiston kanssa saattaisi olla mielekästä.

Alueellinen ja paikallinen vuorovaikutus kattaa osin myös edellä mainitun, mutta pitää sisällään myös muun muassa joulujuhlaa alueen koulujen lapsille, Mietoistenlahden yhteistyöryhmän toimintaa sekä residenssitaiteilijoiden vapaaehtoista toimintaa yhteisössä (mt., 2). Myös yhteisötaiteilijan merkitys tälle osa-alueelle tulee tiedostaa.

Säätiö toteuttaa residenssissä aina jaksoittain tiettyä teemaa, ja yksi tavoitteista onkin juuri teemakohtaisten ja pysyvien verkostojen ylläpitäminen. Säätiön tavoitteisiin kuuluu tässä osiossa toiminnan esittely, yhteydenotot, vierailut, tapaamiset, benchmarking, ystäväverkostojen sekä alumniverkostojen ylläpitäminen. Tiedottamisella ja markkinoinnilla tarkoitetaan hausta tiedottamista, sisäistä tiedottamista residenssivieraille, Internet-sivujen kehittämistä, säännöllisiä lehdistötiedotteita, sisäistä tiedotusta Koneen säätiön sisällä ja tiedotusta alumneille. Kiinteistöjen hoidosta ja varustami-

sesta mainittakoon se, että säätiö tekee myös jatkuvasti uusia taidehankintoja kartanoon. (mt., 3.)

Kuten Nurminen painottaa Saaren kartanon käyttösuunnitelmassa (Nurminen 2005, 1), saavuttaakseen muitakin vaikutuksia kuin yksittäisen taiteilijan ympäristönvaihdoksen, täytyy toiminnan olla hyvin suunniteltua ja sen ylläpitämiseen ja ohjaukseen on varattava riittävästi resursseja. Niinpä myös tavoitteisiin kuuluu tavoitteiden toteutumisen arviointi. Se pitää sisällään muun muassa henkilökunnan itsearviointia, eritoten toiminnan tarkastelua suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä residenssivieraille tehtävää kyselylomaketta. Myös kartanoon hakevien tutkijoiden ja taiteilijoiden lukumäärää, tasoa ja näiden kehitystä tarkastellaan. Tavoitteena on myös arvioida kartanon käynnistämien prosessien vaikuttavuutta. (mt., 1.)

Saaren kartanon käyttösuunnitelmassa käydään läpi onnistuneen residenssitoiminnan edellytyksiä sekä tulevia tavoitteita. Tavoitteeksi voitaneen tulkita Irmeli Kokon tutkimuksesta esiin nostettu onnistuneen residenssitoiminnan määritelmä; sen mukaan

”onnistuneen residenssitoiminnan piirteitä ovat jokapäiväisestä ympäristöstä ja tutusta työhuoneesta irtautumisen uuteen riskialttiiseen tilanteeseen, intensiivisen jakson yhdessä muiden, eri maista tulevien taiteilijoiden kanssa, eri taiteenalojen vuorovaikutuksen, vapauden ”tulostavasta”, sopivan ajan, tilan ja ilmapiirin laboratoriomaiseen työskentelyyn sekä eristäytymisen suoman rauhan” (Kokko 1997, 12).

Nurminen tuo samaisessa käyttösuunnitelmassa esiin residenssitoiminnan tärkeyden paitsi taiteen ja kulttuurin itseisarvon, myös taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten kautta. Nurmisen mukaan vaikutukset voivat olla alueellista identiteettiä vahvistavia, sen elinvoimaa ja kilpailukykyä lisääviä tai luovan toimintaympäristön kehittämiseen liittyviä sekä innovaatioita synnyttäviä. (mt., 2.)

Jo vuonna 2005, kun kyseinen käyttösuunnitelma on laadittu, on tuotu varsin selkeästi esiin erilaiset painotukset residenssin toiminnassa. Tavoitteiksi on tuolloin listattu edellä mainittujen lisäksi muun muassa profiloitumisen tärkeys ja vuorovaikutus. Residenssin tarkoitus on tuoda ympäristöönsä luovaa energiaa, uusia ajatuksia ja lisätä suomalaisen kulttuurielämän moninaisuutta, sen tarkoituksena on tarjota hedelmällinen työskentely-ympäristö. (mt., 3-4.)

Toiminnan profiloitumiseen liittyvät muun muassa jaksojen teemallisuus, kartanon miljöö ja Mietoistenlahden lintualue. Residenssin ei myöskään haluta olevan erakointunut keskuksensa, vaan sillä on oltava asema paikallisessa yhteisössä. Myös kartanon rakennuksien kunnostamista pidetään jo sinänsä kulttuuritekona. (mt., 5.)

Palaan lopussa Saaren kartanon tavoitteiden toteutumiseen taiteilijoiden kautta. Tulen tarkastelemaan siis vain taiteilijoihin ja työskentely-ympäristöön liittyviä tavoitteita, sillä tämän tutkimuksen puitteissa minun ei ole mahdollista tarkastella esimerkiksi residenssin vaikutuksia ympäröivään alueeseen.

2.1.6 Kaivo-käsite

Keskeinen osa Saaren kartanon toimintaa ja ideologiaa on kaivo-ajattelu. Kuten ihmiset ympäri maailmaa kerääntyvät kaivoille noutamaan vettä ja samalla jakavat ajatuksia, ideoita, ongelmia ja ratkaisuja niihin, myös Saaren kartanossa taiteilijat elävät vastaavassa vuorovaikutuksessa tai ainakin siihen tarjotaan mahdollisuus. Kaivo-ajattelu on Saaren kartanon tapa ajatella residenssitoimintaa ja se nousee selkeästi esiin residenssin toiminnassa. (Hanna Nurminen 2010; Koneen säätiö 2010b).

Kaivo on kartanolle tärkeä, ja ajatusta esitellään mielellään myös ulkopuolisille, residenssistä kiinnostuneille ja kuntayhteisölle. Kaivon käsite on havaittu hyödylliseksi tavaksi ajatella, ja säätiöllä onkin monia havaintoja käsitteen ja ajattelutavan toivuudesta sekä hyödyllisyydestä.

”Suomalainen kirjailija auttoi kääntäjää, joka käänsi suomesta sloveniaksi. Kirjailija ei tietenkään osannut sloveniaa, mutta hän saattoi antaa apuaan suomenkielisen alkutekstin tulkinnessa, vaikeissa sanoissa tai kulttuurisidonnaisissa ilmauksissa. Kirjailijan apu oli kääntäjälle merkittävä.” (Koneen säätiö 2010a)

2.2. Talouden merkitys taiteilijalle

Taiteilijoille työskentelyjakso residenssissä merkitsee tilaisuutta työhuoneeseen, aikaa keskittyä taiteelliseen työhön uudessa ympäristössä ja mahdollisuutta tavata muita taiteilijoita eri maista. Tutkimusraportit residenssien vaikutuksista taiteilijoiden uralle kertovat, että parhaimmillaan residenssijakso voi merkittäväällä tavalla vaikuttaa taiteilijan työn sisällön kehittymiseen ja uraan. Taiteilijalle residenssi voi merkitä myös olennaista taloudellista ja työtiloihin liittyvää etua. (Suomi 2004; Kokko-Viita 2009.)

Tarkastelen seuraavaksi taloudellisen tuen merkitystä taiteilijalle. Vaikka lähestyn aihetta kirjailijoiden ja apurahoituksen kautta, ovat merkitykset ja vaikutukset rinnastettavissa muihin taiteilijoihin ja muihin taloudellisen tuen muotoihin. Toisaalta on otettava huomioon, että esimerkiksi esittävän taiteen edustajilla on mahdollisuus päästä työskentelemään jossakin laitoksessa, kuten esimerkiksi teatterissa, joka maksaa taiteilijalle kuukausittaisen palkan. Kirjailijoille ja kuvataiteilijoille harvemmin tarjoutuu vastaavaa mahdollisuutta säännölliseen toimeentuloon.

Elina Jokinen tarkastelee väitöskirjassaan *Vallan kirjailijat – Valtion apurahoituksen merkitys kirjailijoille vuosituhannen vaihteen Suomessa* mihin kaikkeen kirjailijoiden saama tuki vaikuttaa ja millä perusteella kirjallisuutta tuetaan (Jokinen 2010, 17). Jokisen tekemän tutkimuksen mukaan rahoitus vaikuttaa seuraaviin asioihin: se turvaa kirjailijan työn perusedellytykset sekä vahvistaa ammattikuvaa ja identiteettiä, lisäksi sillä on vaikutuksensa kirjailijan tunne-elämään (mt., 189–190).

Kirjailijoiden tutkimukseen antamien vastausten perusteella Jokinen on jakanut rahoituksen merkityksen edellä mainittuihin kolmeen pääryhmään ja listannut niiden alle avaavia merkityksiä. Perusedellytyksillä tarkoitetaan kirjoitustyölle omistautumista, eli mahdollisuutta päätoimisuuteen ja kirjailijaksi heittäytymiseen sekä mahdollisuutta keskittyä työhön, rahoituksen mahdollistaessa työrauhan ja työn kaipaaman intensiteetin. Perusedellytyksiin Jokinen laskee myös kirjoittamisen vapauden, eli mahdollisuuden valita mieluisia kirjoitustöitä ja mahdollisuuden pysytellä marginaalissa. Kirjoittamisen vapauteen kuuluu myös ammatillinen kehitys sekä työn laatu. Viimeisenä perusedellytyksenä Jokinen mainitsee taloudellisen turvan eli palkan ja toimeentulon. (mt., 189.)

Apurahajärjestelmä vahvistaa myös ammattikuvaa ja kirjailijan identiteettiä. Rahoituksen saaminen voidaan nähdä merkkipaaluna kirjailijanuran eri vaiheissa, toisaalta askeleena kentälle, toisaalta etenemisenä uralla. Rahoituksen saaminen on kirjailijoiden vastausten mukaan myös tunnustus, joka osoittaa aseman kentällä ja siten kertoo kirjailijan statuksen, mutta toisaalta pakottaa pohtimaan omaa kirjailijakuvaa. Apurahan saaminen on kirjailijalle myös velvoite, sillä se nähdään osoituksena luotamuksesta, joka on lunastettava; näin kirjoittamista on jatkettava ja kirjan on valmistuttava. Viimeisenä ammattikuvaan liittyvänä tekijänä Jokinen listaa apurahan kytköksenä instituutioon, sillä se sitouttaa kirjailijan osaksi instituutiota, ”työpaikkaa ja työyhteisöä”. Tällä Jokinen tarkoittaa hakuprosessin kuulumista kirjailijan työnkuvaan. Näin kirjailija on myös riippuvainen instituutiosta eli jakajista sekä kentän suhteista ja suhdannevaihteluista. (mt., 189–190.)

Apurahajärjestelmällä on myös vaikutuksensa kirjailijan tunne-elämään, toisaalta se synnyttää positiivisia tunteita, mutta myös negatiivisia. Jokinen listaa positiivisiksi tunteiksi tyytyväisyyden ja helpotuksen, kun saa tehdä haluamaansa työtä ja siihen on oikeus: oma työ koetaan tuen arvoiseksi. Toisaalta kirjailija kokee noloutta ja häpeää apurahan saamisen takia, koska kokee kuuluvansa eliittiin epätavallisella tavalla ansaita (vrt. muut ihmiset) ja koska menestyminen apurahajaossa synnyttää ennakkosenteita (vrt. kollegat). Taiteellista työtä värittää myös epävarmuus ja pelko, sillä oman elämän rakentaminen apurahan varaan on epävarmaa ja taustalla on aina pelko apurahatta jäämisestä. (mt., 190–191.)

Apurahat myös mutkistavat asemaa työmarkkinoilla ja vaikeuttavat elämänvalintoja. Kirjailija kokee Jokisen mukaan myös painetta ja ahdistusta apurahan tuoman helpotuksen lisäksi: vaikka ihanteellisessa tilanteessa apuraha takaa työn sujuvuuden, ei se todellisuudessa sitä kuitenkaan takaa. Lyhyissä apurahoissa kirjailijan on myös saatava aikaan tuloksia nopeasti. Valintaprosessi itsessään saattaa olla ahdistava, eikä sen varaan ole helppo rakentaa elämäänsä. Apurahan saanut kirjailija saattaa kokea myös yksinäisyyden tunteita, koska apurahan saaminen saattaa vapauttaa sosiaalisista suhteista ja erilaiset mielikuvat korvaavat aidon kokemuksen vaihdon. Vapaan kirjailijan työhön liittyy myös tiettyjä rooliodotuksia. (mt., 190–191.)

Jokinen kuitenkin toteaa, että vaikka kirjailijoilta saamien vastausten perusteella voidaan edellä kuvattu jako tehdä, oleellista on huomata, että kirjailijat suhtautuvat samoihin asioihin eri tavoin. Jokinen tuo myös esiin sen, miten kirjailijat ylipäättään apurahaan ja kirjailijuuden päätoimisuuteen suhtautuvat: monet pitävät päätoimisuutta kirjailijuuden määrittäjänä, eli jos kirjailija ei pysty toimimaan päätoimisena kirjailijana, hän ei ole oikea kirjailija. Osa kirjailijoista myös kokee, että apuraha on ensisijaisesti mahdollisuus toteuttaa vapaan kirjailijan ihannetta ja ammattikirjailijat taas kokevat, että kirjailijan työ on kenen tahansa vapaasti valittavissa, työ muiden joukossa. (mt., 191.)

Valtion jakama tuki taiteelle on siis taitelijuuden perusedellytys etenkin niille taiteilijoille, jotka elävät instituutioiden ulkopuolella. Usein apurahatulot ovat yhtä suuria, tai suurempia kuin taiteellisesta työstä saadut ansiot. Reilu neljännes taiteilijoista sai vuonna 2000 tukea valtiolta, säätiöiltä tai rahastoilta ja järjestöiltä. (Rensujeff 2004, 112–113.)

Oletan Saaren kartanon residenssin tarjoavan samanlaisia ja samankaltaisia kokemuksia niin kirjailijoille kuin muillekin taiteilijoille. Jokisen väitöskirjassaan esiin tuomat teemat sopivat taiteen tukemiseen myös muissa yhteyksissä, sillä uskon taiteilijaresidenssin tuovan samanlaista helpotusta taiteelliseen työhön, mutta toisaalta asettaa vastaavia vaatimuksia taiteelliselle työlle. Tässä yhteydessä tarkoitan Saaren kartanon kaltaista taiteilijaresidenssiä, jossa majoituksen ja työtilan lisäksi taiteilijalle myönnetään myös kuukausittainen apuraha. Toisaalta tulee huomata se, että pelkän apurahamaisen tuen lisäksi residenssityöskentely tuo mukanaan myös ympäristön ja yhteisön vaikutuksia ja merkityksiä taiteelliseen työhön. Residenssityöskentely on usein myös apurahaa lyhyempi ja intensiivisempi jakso.

Suomessa oli vuonna 2004 laskutavasta riippuen 10 000–20 000 taiteilijaa ja 21 600 opiskelijaa opiskeli taiteilijaksi (Karttunen 2004, 21-31, 35). Vuonna 2005 suomalaisista säätiöistä 112 tuki taidetta 23,2 miljoonalla eurolla. Vuonna 2001 Suomen valtio tuki taidetta 294 960 eurolla (Oesch 2008, 38–39, 157). Näiden lukujen valossa ei ole vaikeaa nähdä taiteilijoiden vaikeaa tilannetta työmarkkinoilla. Usein taiteilija joutuukin vastaanottamaan useamman hylkäävän päätöksen apurahahakemukselleen ja saattaa vasta vuosien päästä saada taloudellista tukea työlleen ja vahvistusta am-

matti-identiteetilleen. Kuvataiteilijoista 38 % ilmoitti vuonna 2003 itsensä aktiiviseksi työnhakijaksi. Toisaalta voidaan pohtia, onko taiteilijan työttömyys edes mahdollista. (Kantokorpi 2004, 15.)

Usein taiteilijuuteen on liitetty romanttinen mielikuva elämästä ja elämäntavasta, jossa taiteilija elää kurjissa oloissa, yhteiskunnasta ja taloudesta vieraantuneena: vieraantuneisuuden on myös oletettu toimivan luovuuden lähteenä (mt., 14). Valtion apurahojen tehtävä ei ole taata taiteilijan sosiaalista hyvinvointia, vaan ensisijaisesti tarjota taloudellinen mahdollisuus taiteelliseen toimintaan (Rensujeff 2004, 113). On kuitenkin ymmärrettävää, että kuten mikä tahansa muukin työ, joka tarjoaa myös taloudellisen tuen ja toimeentulon, vaikuttaa taiteellisen työn sujuvuus myös ihmisen sosiaaliseen hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Vaikka esimerkiksi Saaren kartanon toiminnan peruslähtökohtana olisi mahdollistaa taiteellinen työskentely, kuten valtion avustusten, on silläkin paljon kokonaisvaltaisempia vaikutuksia. Usein taiteilijan uraa tarkasteltaessa näillä ”muilla vaikutuksilla” saattaa olla olennaisestikin merkityksellisempi panos taiteilijan uralle tai taiteelle, kuin vain taiteellisen työskentelyn mahdollistaminen.

Taloudellinen tuki on varmasti taiteellisen työn mahdollistava tekijä, ainakin laitosten ulkopuolella toimiville itsenäisille ja itsellisille taiteilijoille. Toisaalta taiteilijuuden voi ajatella elämäntapana, joka on osa taiteilijaa, riippumatta siitä, onko se taloudellisesti kannattavaa tai mahdollista. Taiteellisen työn merkitystä yhteiskunnalle tai valtiolle on mahdotonta mitata, mutta sen luonne vaatii yhteiskunnan ja valtion tukea.

2.3 Yhteisön ja vuorovaikutuksen merkitys taiteilijalle

Saaren kartanon taiteilijaresidenssin toimintaan kuuluu olennaisesti kaivo-käsite, jonka avulla pystytään ilmentämään yhteisön ja vuorovaikutuksen merkitystä taiteelle. Kartanossa koetaan yhteisöllisyyden olevan voimavara taiteilijoille paitsi ajatusten- vaihdon ja vuorovaikutuksen takia, myös konkreettisemmin esimerkiksi yhden taiteilijan ongelmanratkaisutilanteissa. (Nurminen 2010). Mirja Hiltunen puolestaan tuo esille teoksessaan *Yhteisöllinen taidekasvatus – Performatiivisesti pohjoisen sosiokult-*

tuurisissa ympäristöissä yhteisön merkityksen tärkeänä taiteilijalle yksilönä. Hiltusen mukaan yhteisön mukanaan tuomat tekijät, kuten kommunikaatio, läsnäolo tai intellektuaalisen kapasiteetin käyttäminen eivät ehkä tuota yleishyödyllisiä konkreettisia taideteoksia, mutta yhden taiteilijan työlle niillä voi olla suurikin merkitys. (mt, 52).

Vaikka Hiltusen teoksessa käsitellään taidekasvatusta, yhteisötaidetta ja yhteisöjä ennen muuta Lapin kyläyhteisöjen kautta, tarjoaa se myös konkreettisia esimerkkejä ja teoriaa yhteisön merkityksestä taiteelle, taiteilijalle ja taiteen tekemiselle – oli kyseessä sitten lappalainen kyläyhteisö tai päätoiminen taiteilija. Hiltunen tarkastelee muun muassa dialogin merkitystä taiteen tekemisessä sekä taideteoksen ymmärtämistä dialogin puheenvuorona. Hiltusen mukaan yhteisöllisyyden voi parhaiten hyödyntää silloin, kun ymmärtää itsensä osana yhteisöä: empaattisuuden avulla taiteen tekijänkin tulisi identifioida itsensä uudelleen, ja tietää sekä ymmärtää itsensä liittyminen muihin. Hiltusen käsitellessä dialogista estetiikkaa hän korostaa, miten taiteilijaa määrittää tässä yhteydessä avoimuus, kuunteleminen, halu hyväksyä omasta riippumattomuudesta luopuminen ja sisäinen suojattomuus suhteessa katsojaan ja yhteistyöhön. (Hiltunen 2009, 52).

Juha Varto puolestaan puhuu taideteoksen merkityksestä dialogin osana; hänen mukaansa taideteos voi olla viesti tai dokumentti taiteilijan kokemasta. Taiteilijan teos saattaa olla ladattu merkityksillä, ja nuo merkitykset voivat ainakin osin olla peräisin omista kokemuksista. (Varto 2007, 62.)

On siis mahdollista havaita myös Saaren kartanossa syntyneissä teoksissa merkityksiä, jotka viittaavat taiteilijan kokemaan yhteisöllisyyteen. Taiteilijayhteisö tarjoaa varmasti taiteilijalle virikkeellisen ympäristön, jossa saa halutessaan vertaistukea ja saattaa pohtia taiteen tekemistä, luomisprosessia. (Nurminen 2010.)

Vuorovaikutuksen nähdään edesauttavan luovuutta: mitä enemmän ideoita antaa muille, sitä enemmän niitä saa takaisin (Tukiainen 2010, 69). Luovan yhteisön voi nähdä enemmän organismina kuin organisaationa: luovassa työyhteisössä ristiriidat ja erimielisyydet ovat useimmiten hedelmällisiä ja edesauttavat luovuutta (Inkinen 2010).

2.4 Ympäristön merkitys taiteilijalle

Taide on sekä luovuuden toteuttamista että sen tutkimista. Taide avaa uusia näkökulmia tuttuihin asioihin ja luo uutta ymmärrystä. Taiteessa myös tunteet ja kokemukset ovat tärkeä tie luovuuteen, oivaltamiseen ja tietoon. Taiteilijoiden työskentelyedellytyksistä huolehtiminen on panostusta luovuuden ytimeen. (Työministeriö 2005, 44.)

Työministeriön selvityksessä *Luova työote – tuottava työ* (mt.) kartoitetaan ja summataan luovuuden merkitystä suomalaiselle taloudelle, yritysmaailmalle ja innovaatioille. Vaikka selvityksen tavoitteena onkin tuoda esiin luovuuden merkitystä työpaikoilla ja työelämässä, on siinä summattu myös tekijöitä, jotka edistävät luovuutta erilaisilla työpaikoilla. Vaikka taiteilijaresidenssin ja taiteilijoiden lähtökohta on erilainen, on silti mielekäästä tuoda esiin nuo peruselementit, joilla luovuuteen pyritään kannustamaan ja luova työympäristö pystytään takaamaan – onhan residenssi taiteilijan työympäristö.

Selvityksen mukaan perusedellytyksiä luovaan työympäristöön ovat tasa-arvoisuutta, oikeudenmukaisuutta ja osallisuutta johdonmukaisesti tukevat käytännöt. Tällöin työympäristöön muotoutuu luottamus ja perusturva, joiden kautta syntyy tyytyväisyys työympäristöä kohtaan. Nämä kuitenkin tuodaan selvityksessä esiin vain peruselementteinä, ja suoraan luovuutta tukeviksi tekijöiksi määritellään erilaisuuden merkityksen ymmärtäminen, keskusteleva ja kommunikoiva työilmapiiri, erehtymisen ymmärtäminen, palautejärjestelyt, hiljaisten työprosessien merkityksen tunnustaminen, delegoiva johtaminen, levon ja vapaa-ajan tarpeiden huomioon ottaminen sekä organisaation tehtävän selvä määrittely. Luovuus edellyttää myös vapautta, avoimuutta ja erilaisuuden sietämistä, luovassa työympäristössä tuetaan aloitteellisuutta ja omaperäisyyttä. (mt., 33–34.)

Selvitystä tarkasteltaessa täytyy tietenkin ottaa huomioon se, että harvassa taiteilijaresidenssissä kaikki taiteilijat pyrkivät kohti samaa päämäärää. Vaikka yhteiseksi päämääräksi voitaisiinkin ajatella esimerkiksi luovuuden kukoistaminen ja taiteellisen työn edistyminen, ei residenssissä ryhmätyöllä tai organisaation yhteisellä visiolla ole selvityksen kohderyhmän kanssa vastaavaa merkitystä. Tästä huolimatta selvitys tuo esille monia tekijöitä, jotka ovat merkityksellisiä myös residenssin ilmapiirissä.

Selvityksessä erilaisuutta pidetään tärkeänä tekijänä luovuudelle. Kuten taiteilija-residensseissäkin, myös luovassa työympäristössä erilaiset ihmiset, ajattelutavat ja näkökulmat takaavat luovan ja innovatiivisen työympäristön. Monikulttuurisuus, monikansallisuus ja muu moninaisuus edistää luovuuden edellytyksiä. Myös sukupuolten välinen tasa-arvoisuus ja -vertaisuus edistävät luovuutta. (Työministeriö 2005, 34.)

Myös ammatillinen ja alueellinen liikkuvuus lisää tilanteita, joissa vanhan ja uuden tiedon kohdatessa voidaan saavuttaa innovatiivisia ja luovia ratkaisuja. Kulttuurien hallitut yhteentörmäykset siis ovat vain positiivinen tekijä luovalle työskentelyympäristölle. Luovuuteen kuuluu perusvoimavarana myös oppimisen ja oivaltamisen ilo, mutta tuhoisia tekijöitä ovat erehtymisen ja epäonnistumisen pelko – toisaalta juuri oppimisen perusedellytyksiähän on yritys ja erehdys sekä kokeilunhalu ja uteliaisuus. Näin myös palautteen merkitys kasvaa, eihän uutta voi oppia aiempaa erehdystä tai virhettä huomaamatta. Hedelmällisin työympäristö luovan työn kannalta on ympäristö, jossa työntekijä, taiteilija, tietää, että hänen työllään on merkitystä ja että taiteilijaa arvostetaan. (mt., 35–36.)

Näiden faktojen valossa on selvää, että Saaren kartanon taiteilijaresidenssi on varsin otollinen paikka luovalle työlle. Samassa ympäristössä työskentelee erilaisia ihmisiä, joiden ura, ammattiala, ikä, syntyperä, sukupuoli, uskonto ja tausta poikkeavat toisistaan – residenssissä erilaisuus kukoistaa. Työskentelyssä kannustetaan myös ideavaihtoon kaivo-käsitteen avulla ja vuorovaikutus sekä kommunikointi on tehty mahdolliseksi, ketään siihen kuitenkaan pakottamatta. Työskentelyjaksolle valituksituleminen on jo tunnustus sinänsä, eli taiteilijoille pitäisi olla varsin selvää, että heidän työtään pidetään merkityksellisenä ja että heitä arvostetaan. Taiteilijoilla on myös mahdollisuus palautteen antamiseen, ja residenssiä pyritään jatkuvasti kehittämään palautteen innoittamana.

Ainoat seikat, jotka tämän käsillä olevan työministeriön selvityksen mukaan eivät Saaren kartanossa toteudu, ovat vapaa-ajan ja levon takaaminen. Tämä kysymys on varsin haastava, sillä juuri residenssissä taiteilijalle taataan mahdollisuus kokonaisvaltaiseen keskittymiseen ja rauhoittumiseen työnsä äärelle, kuitenkin residenssi on

taiteilijalle työskentely-ympäristö, ei koti eikä vapaa-ajanviettokohde. Miten viettää vapaa-aikaa paikassa, johon on ensisijaisesti tultu työskentelemään? Vapaa-ajan merkitys on kuitenkin missä tahansa työskentelyssä suuri, eikä vähiten kahden kolmen kuukauden työskentelyjakson aikana.

Taideteollisen korkeakoulun lehtorin, taiteen maisterin ja kuvataiteilijan, Mira Kallion, mukaan taiteilijan teokset syntyvät vuorovaikutuksessa tämän ympäristön kanssa. Taiteilija ei työskentele ennalta suunnitellun prosessin mukaan, vaan antaa ympäristölleen tilaa. Kallion tarkastellessa kuvataiteilija Jaana Saarion taidetta hän havaitsee paikan ja kulttuurin vuorovaikutusta muotojen havainnointina, fragmenttien tutkimisena ja ihmettelynä uusien asioiden äärellä. Hän puhuu myös heittäytymisestä ja eläytymisestä, jota ilman taidekokemusta ei syntyisi. (Kallio 2008, 25.)

Miten ympäristö sitten taiteessa ja taiteen tekemisessä näkyy? Vastausta on äärimmäisen vaikea antaa, mutta juuri taiteilijoiden kokemuksia tarkastelemalle voi kysymykseen saada edes jonkinlaisia vastauksia. Yksittäisiä esimerkkejä on lukuisia, mutta huomioon on otettava myös esimerkkien antaja. Subjektiiiviseen taidekokemukseen kuuluu se, ettei tulkinta teoksesta voi olla oikea tai väärä, vaan jokaisen katsojan tai kokijan oma. Taiteen ja ympäristön välisen suhteen kussakin teoksessa voi siis määrittää vain taiteilija itse, sillä katsojan tai tutkijan on mahdoton tehdä vedenpitäviä johtopäätöksiä teoksen yksityiskohtien ja taiteilijan kokemusten välille. Toisaalta taas ulkopuolinen katsoja saattaa nähdä yhteyden esimerkiksi teemoissa selvemmin, mutta kovin pitkälle vietyihin tulkintoihin ei ole tilaa. Suuri osa taiteilijoista ei haluakaan lähteä teoksiaan selittämään ja antamaan katsojalle tai kokijalle viitteitä siitä, mikä johtuu mistäkin. Esimerkiksi moni nykyaikainen taiteilija nimeää teoksensa siten, ettei mitään tulkintaa ohjaavia elementtejä anneta.

Tämän tutkimuksen lähtökohtana kuitenkin on selvittää residenssin vaikutuksia taiteen tekemiseen ja sen sisältöihin. Siksi tarkastelen aineiston ja lähteiden avulla taiteilijan kokemusten ja valmiiden töiden yhteyttä. Tiedostan kuitenkin, ettei kukaan, edes taiteilija itse, voi aukottomasti todentaa miten ympäristö taiteessa ja sen tekemisessä näkyy. Pohdinkin siis, miten se voi näkyä tai miten taiteilija asian itse kokee.

Kuvataiteilija Jaana Saarion vietettyä residenssijakson Villa Karossa, Beninissä vuonna 2006, näkyi hänen töissään havaintoja koetusta ympäristöstä. Kallion tarkastelussa teoksissa näkyvät taiteilijan havainnot maalausten rytmissä muun muassa haaroittuvana mangrovejuurakkona, lepäävän käden liikkeessä, tulen leikissä, aallon väreissä, naisen hiuksissa tai kasvin terälehdissä. Kallio havaitsee teoksissa myös kommunikaatiota ympäristön kanssa, heijastuksia omasta itsestä uudessa tilanteessa:

”Kuvissa yhdistyy sitä informaatiota, joka nousee taiteilijan tietoisuuteen samaan aikaan, mutta erilaisin tavoin. erilaiset muodot, merkit, kuvafragmentit ja kirjoituspätkät kertovat ymmärryksen muodostumisen moninaisuudesta ja samanaikaisuudesta. Pinnan materiaalisuuden hyödyntäminen erilaisia kerroksia ja erituntuisia pintoja rakentamalla mahdollistaa tämän visuaalisesti moninaisen kokemuksen ymmärtämisen myös katsojalle.” (Kallio 2008, 25.)

Paitsi koettu ympäristö ja eletty elämä, taiteeseen liittyy erittäin olennaisesti maailman havainnoiminen ja sen tuominen muiden tarkasteltavaksi. Taide voidaan ajatella tapana katsoa maailmaa. Ympäristö vaikuttaa taiteeseen myös elämään liittyvien suurten teemojen kautta, kuten syntymän, kuoleman, ilon, surun, lasten ja perheen kautta. Voidaan ajatella taiteilijan olevan henkilö, joka pitää auki todellisuuden ja luovuuden horisonttia, joka saattaa tuntua hukkuvan yhteiskuntamme tuottavuustavoitteisiin, rationaalisuuteen, laskelmoivuuteen ja tehokkuuteen. (Sakari 2004, 21.)

Uskon ympäristön vaikuttavan niin taiteen tekemiseen kuin taiteen sisältöihin. Vaikka taiteilijoilla on toisistaan poikkeavia työtapoja, ja erilaisia päämääriä taiteessaan, ajatus taiteilijasta työskentelemässä kuplassa, johon ei ympäristö vaikuta millään muotoa, vaikuttaa mahdottomalta.

Esimerkiksi Eeva-Liisa Manner kuvasi usein runoissaan yksinäisyyttä, rakkaudettomuutta ja sukupuolisuutta, teemoina runoissa esiintyy usein kuolema, ja runoilijan uran viimeisimmissä kokoelmateoksissa miljöönä espanjalainen pikkukylä. Runoilijan elämänkaarta tarkastellessa huomaa hänen eläneen pitkiäkin aikoja yksinäisyydessä karuissa oloissa, etsineen koko elämänsä rakkautta jota ei osakseen saanut, kokeneensa itsensä joksikin muuksi kuin perinteiseksi heteronaiseksi. Espanjalaisen pikkukylän miljöö ja tapahtumat ovat suoraan tallentuneina runouteen, asui ja elihän hän

siellä monia vuosia, tai toisaalta erakkoasumus suomalaisella maaseudulla on luetta-
vissa sen kauden tuotannosta.

Luovuus vaatii ympäristöltään paitsi informaatiota ja ärsykyksiä, myös hiljaisuutta ja
mahdollisuutta uusien ajatusten sulatteluun. Mahdollisimman niukassa informaatio-
ympäristössä luovalla ihmisellä on mahdollisuus reflektiolle ja hiljaisuuden ruokkimal-
le ajattelulle. (Koski 2001, 39.) Luovuudelle tunnusomaista on myös ajatusten ja ide-
oiden uudelleenjärjestäminen, ja se taas vaatii rauhoitettua ympäristöä, jossa rentou-
tuminen on mahdollista. (Inkinen 2010.)

3. TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN OSA

3.1 Tutkimusmenetelmän käyttö

Tutkimukseni on kvalitatiivinen ja aineiston kerään teemahaastatteluin. Lähestyin haasteltavia samanlaisella sähköpostilla, jossa käytiin pääpiirteissään läpi tutkimukseni aihe ja haastattelussa käsiteltävät aiheet. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina haastateltavien valitsemissa ympäristöissä, esimerkiksi työhuoneilla tai kahviloissa.

Haastattelutavassani on piirteitä myös strukturoidusta haastattelusta, sillä olen pyrkinyt esittämään samat kysymykset jokaiselle taiteilijalle, eikä aiheita käsitellä vain tietyn teeman alla. Taiteilijoilta olen kysynyt samoista teemoista, samassa järjestyksessä. Toisinaan jouduin hieman avaamaan kysymyksiäni ja kertomaan esimerkkejä, sillä esimerkiksi ympäristön vaikutus taiteen sisältöön ei ollut yhtä ilmiselvää sirkustaiteilijalle kuin kirjailijalle. Koska tarkoituksena on tarkastella taiteilijoiden kokemuksia taiteen tekemisestä taiteilijaresidenssissä, en kokenut avointakaan keskustelua hyvää tutkimustapaa heikentäväksi.

Ennen haastatteluiden aloittamista tutustuin erilaisiin tutkimusmenetelmiin. Päädyin teemahaastatteluun, koska tutkimukseni tavoitteena ei ole selvittää yhtä ainoata totuutta, tai oikeata vastausta vaan tarkastella taiteilijoiden kokemuksia. Siksi on tärkeää, että tutkimusmenetelmäni on joustava erilaisissa tilanteissa ja vastaajien myötäily on mahdollista (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 205). Tutkimuskysymykseni kannalta olennaista on, että haastateltavat voivat itse korostaa tiettyjä kokemuksia ja jättää huomiotta toiset, taiteilijat ovat tutkimuksessani aktiivinen osapuoli, ja he voivat itse määrittää heille olennaisia kokemuksia ja tuoda esiin omat kokemuksensa mahdollisimman vapaasti.

Residenssityöskentelyä ei ole juurikaan Suomessa tutkittu, ja usein silloinkin kun tutkimuksia, selvityksiä tai kartoituksia on tehty, on ollut kyseessä työskentely ulkomailla tai ainoastaan kuvataiteilijoille suunnatut residenssit. Tutkijana minun on siis vaikea ennustaa vastausteni suuntaa, ja arvokkainta Saaren kartanon ja oman tutkimukseni näkökulmasta olisi saada dokumentoitua juuri sellaisia tietoja, joita ei ennakolta odo-

teta. Taiteilijat pystyvät teemahaastattelussa myös kertomaan itsestään ja kokemuk-
sistaan laajemmin, kuin mitä pystyn ennakoimaan tai mitä tietty kysymys ohjeistaa,
tieto saattaa silti olla tutkimukseni kannalta olennainen tai sen dokumentointi muutoin
voi olla mielekästä. (mt., 205.)

Oletan aiheen tuottavan vastauksia monitahoisesti eri suuntiin, ovathan vastaajina
ihmiset, taiteilijat, joiden kokemukset ovat subjektiivisia, ja joiden taiteenalatkin pakot-
tavat erilaisiin kokemuksiin. Silti uskon, että yhteisiä teemoja ja tuloksia aineistostani
on löydettävissä – tie niihin vain vaatii joustavaa menetelmää. Myös jatkokysymykset
saattavat olla olennaisessa osassa haastateltavan ymmärtämiseksi. Taiteilijoiden
kokemukset luomisprosessista saattavat myös olla erittäin henkilökohtaisia ja arkoja.
(mt., 205–206.)

Vaikka *Tutki ja kirjoita* -teoksessa kritisoidaan teemahaastattelun käyttämistä lyhyeen
haastatteluun, en itse pidä tutkimukseni kannalta haastattelun ajallista pituutta kovin
olennaisena asiana, tutkimusmenetelmän määrittäjänä (mt., 206). Taiteilijoista toiset
toteavat yhtä monimutkaisen asian nopeammin kuin toiset, ja osa ilmaisee yksinker-
taisenkin asian monisanaisena monologina. Vaikka kaikki haastatteluistani eivät kes-
täisikään puolta tuntia, ei se silti vähennä tutkimusmenetelmäni soveltuvuutta juuri
tähän tiettyyn tutkimukseen – epäilen jopa toisenlaisen menetelmän kuihduttavan
entisestään niukempisanaisten vastauksia.

Näen tutkimustapani narratiivisena, ja pyrin tutkimuksessani ymmärtämään taiteilijan
kokemuksia heidän kertomustensa kautta. Vaikka ohjailenkin esimerkiksi haastatte-
lun kulkua, olennaisinta tietoa tutkimukseni kannalta on se, miten taiteilijat itse erinäi-
set kokemukset ja piirteet kokevat. Hakemani vastaukset tai kokemukset ovat pieniä
tarinoita, jotka pyritään saamaan selville ja kerrotuiksi tiettyjen teemojen kautta ja
niiden ympärille. (mt., 218–219.)

Olen litteroinut aineiston nauhoilta, enkä ole juurikaan joutunut valikoimaan, vaan
olen tehnyt litteroinnin koko kerätyistä aineistosta. Analyysivaiheessa nostan esiin
painotukset ja eniten huomiota saaneet teemat. Mielestäni myös hiljaiset hetket ja
kysymysten pakottama pohdinta ovat olennainen osa luomisprosessia ja omaa työtä
koskevia henkilökohtaisia kokemuksia käsiteltäessä.

Luomisprosessin ja erinäisten tekijöiden vaikutuksen tarkastelu on haastava aihe, sillä luovuuden kognitiivisia lähtökohtia tunnetaan huonosti ja niitä on tutkittu vain vähän. Kuitenkin mielekäs, oikeastaan ainoa, tapa tarkastella aihetta on juuri erilaisen kokemusten vertailu. Mielikuvien ja kokemusten vertailu on olennainen luovuuden ja luovan ajattelun taustatekijä. Mielikuvien vertailua voidaan pitää myös toimintamallien vertailuna. (mt., 3–4.)

3.2 Tutkimustulosten analysointi

Olen analysoinut aineistoa vaiheittain, sitä mukaa, kun olen sitä kerännyt. Olen pyrkinyt ymmärtämään taiteilijoita aineistoni kautta, ja näin koen saavani parhaimman vastauksen tutkimusongelmaani. Tein haastattelut varsin nopeassa tahdissa, ja koenkin analyysin alkaneen osin jo aineistoa kerätessäni. Tein muistiinpanoja haastatteluvista ja heidän käytöksestään pelkän puheennauhoituksen lisäksi – en osaksi aineistoa vaan avuksi itselleni. Koen että muistiinpanoilla ja omilla havainnoillani haastattelutilanteesta on merkitystä aineistoa analysoitaessa, näin pystyn myöhemmin paikantamaan olennaiset ja epäolennaiset kokemukset.

Aineistolähtöistä sisällön analyysia nimitetään induktiiviseksi sisällön analyysiksi. Tarkoituksena siis on pelkistää, ryhmitellä ja abstrahoida aineistoa. Aion siis tuoda esiin erilaisia teemoja ryhmittelemällä taiteilijoiden kokemuksia erilaisten koodattujen teemojen ympärille. Toisin sanoen, analysoin aineistoani erittelemällä kvalitatiivista sisältöä, ja näin tutkimuksen tarkoitus ja aineisto ohjaavat analyysin kulkua. Tutkimustuloksen voidaankin siis sanoa syntyvän tutkijan reflektiivisen ajatustyön tuloksena empiirisestä aineistosta.

4. TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

4.1 Taiteilijat

Haastattelupyyntöön vastanneet taiteilijat suhtautuivat asiaani mielenkiinnolla ja lupautuivat mielellään haastateltaviksi. Lähettämistäni sähköposteista, kirjeistä ja muista sähköisistä viesteistä vastattiin vain noin viidennekseen, ja näiden vastausten pohjalta pystyttiin sopimaan yhä pienemmän joukon kanssa tapaaminen. Kaikki haastattelupyyntöihin vastanneet taiteilijat eivät pystyneet osallistumaan kiireisen työtilanteen, ulkomaan matkojen, tai residenssijaksoon liittyvien epäselvyyksien vuoksi. Tällä tarkoitan sitä, että osa tavoittamistani henkilöistä oli vaihtanut esimerkiksi vuodelle 2009 myönnetyn residenssijakson tulevaisuuteen.

Taiteilijat saivat itse valita haastattelupaikan, ja poikkeuksetta haastattelupaikka oli julkinen tila, yleensä kahvila. Kukaan ei halunnut olla haastateltavana omalla työhuoneellaan. Analysoin aineistoani edellä käsiteltyjen pääteemojen mukaan, ja ryhmitellen vastauksia teemojen ympärille. Vaikka keskityinkin talouden, vuorovaikutuksen ja ympäristön käsittelyyn, käydään analyysivaiheessa läpi myös muihin näkökulmiin liittyviä kokemuksia. Pääpaino on kuitenkin mainituissa teemoissa.

4.1.1 Taiteilijoiden kokemukset Saaren kartanossa

Kaikille haastattelemilleni taiteilijoille residenssijakso näyttäytyi mahdollisuutena kokonaisvaltaiseen keskittymiseen. Koettiin, että taiteilijalle tarjoutuu residenssijakson aikana mahdollisuus tyhjentää niin ajatuksensa kuin kalenterinsa muista asioista ja menoista ja keskittyä täysin taiteen tekemiseen. Moni taiteilija kommentoi suurinta eroa residenssin ja normaalien työskentelyolosuhteiden seuraavan kaltaisin kommentein:

”Se ettei ollut mitään muuta. Se oli kokonaisvaltaista keskittymistä, siihen työskentelyyn ja siellä oli tosi hyvä rauha.” (Taiteilija 2, 2010.)

Luovuuden katsotaan vaativan täydellistä antautumista ja kokonaisvaltaista heittäytymistä. Luovuuden onnistumisen kannalta tärkeää on taiteilijan kyky ja halu suunnata energiansa tiettyyn kohteeseen. Taiteilijan on oltava kestävä, jotta hän voi pitkänkin ajan keskittyä samaan aiheeseen. Jos heittäytyminen näin onnistuu, luovuus usein etenee ongelman löytämisen, hautomisvaiheen, ratkaisun keksimisen ja ratkaisun todentamisen kautta. (Inkinen 2010.) Usein hiljaisuus on luovuuden elinehto (Tukiainen 2010, 68).

Ne taiteilijat, joilla oli muita kokemuksia residenssityöskentelystä tai vastaavista työskentelyjaksoista, näkivät Saaren kartanon erityisenä paikkana Suomen mittakaavassa, mutta toisaalta jokaisen residenssijakson erityisenä ja omanlaisena kokemukseensa paikasta riippumatta. Koettiin, että jos perusedellytykset olivat kunnossa, ei kohteen miljööllä tai muulla profiililla ollut sen suurempaa merkitystä. Toisaalta koettiin, että kartano oli jo hyvin tunnettu Suomessa erityisyytensä takia. Erityisyyden voidaan sanoa tässä yhteydessä tarkoittavan esiintyvien taiteilijoiden mahdollisuutta residenssijaksoon, ammattimaisia työtiloja ja kuukausittaista taloudellista tukea (Taiteilija 5, 2010).

Osa taiteilijoista koki vastaavat työskentelyjaksot itsestään selvänä osana työskentelyä ja toimeentuloa, toisille residenssijakso oli tavallisuudesta poikkeava yksittäinen työskentelyjakso. Nämä kaksi ajattelutapaa eivät näkyneet muutoin taiteilijoiden vastauksissa, vaan yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia oli riippumatta tästä peruslähtökohdasta.

4.1.2 Taiteilijoiden itselleen asettamat tavoitteet ja niiden täytyminen

Haastatteluiden perusteella vaikuttaa siltä, ettei residenssijaksolle ole asetettu kuin suuntaa antavia tavoitteita. Enemmistölle haastattelemistani taiteilijoista oli selvää, mitä residenssiin mennään tekemään – kirjoittamaan aineistoa puhtaaksi tai työstämään jotakin tiettyä projektia – mutta mitään erityisen selkeitä suuntaviivoja työskentelylle ei ole mietitty. Tämä saattaa viitata siihen, ettei ole ollut tiedossa, minkälaisella

tuottavuudella taiteilija residenssissä pystyy työskentelemään. Toisaalta itselle, levolle, inspiraation puutteelle ja rauhoittumiselle on annettu tilaa.

Moni taiteilijoista koki valituksi tulemisen tunnustuksena, ja odotti innolla työskentelyjaksoa. Vaikka suuri osa taiteilijoista sanoi haastattelutilanteessa, ettei valituksitulemisella ollut juuri vaikutusta taiteilijan identiteetille eikä sitä koettu työn hyväksymisenä, oli silti rivien välistä luettavissa, että valituksi tuleminen oli taiteilijoille tuonut mielihyvää ja siitä oltiin ylpeitä. Moni myös nosti esiin hakemusprosessin, ja liitti hyväksynnän ehkä enemmänkin osaksi hakulomakkeisiin annettuja vastauksia kuin omaan itseensä ja omaan taiteilijuuteen. Valituksi tuleminen koettiin meritoitumisena.

”...se että ne otti mut sinne, kertoi mun mielestä siitä, et ne oikeesti ymmärtää jostakin. Hyvästä meiningistä tai jotakin, tuntui hyvältä. Yrittämällä esittää sitä mitä onkin, tai ainakin luulee olevansa, että sillä saavuttaa myös jonkun, tuollaisen, ikään kuin tunnustuksen, tai että joku taho jolla on hienot puitteet johonkin tekemiseen, antaa semmosen reaktion siihen. Se tuntui hyvältä.” (Taiteilija 2, 2010.)

”...se (valituksituleminen) antoi minulle uskottavuutta hakiessani muita apurahoja” (Taiteilija 5, 2010).

Vaikka taiteilijat olivat asettaneet työlleen joitakin suuntaviivoja, moni halusi korostaa tavoitteiden asettamisen mielettömyyttä. Heidän mielestään taiteelliselle työlle, luovuudelle, ei ollut mielekäästä asettaa odotuksia. Taiteilijat halusivat korostaa sitä, ettei tavoitteidenkaan toteutumista saattanut mitata millään mittarilla. Moni sanoikin residenssityöskentelyn hyötyjen tulevan esille niin pitkässä prosessissa, että vaikka itse jakso saattoi näyttää turhalta, jos esimerkiksi työ oli vain junnannut paikallaan, eikä oivalluksia ollut syntynyt, saattoi silti kuukausien tai vuosien päästä jokin residenssistä saatu hyöty aktualisoitua.

Toisaalta taiteilijat menivät residenssiin muiden kuin näin pitkän tähtäimen hyötyjen takia. Ajattelutapa kertoo lähinnä siitä, että taiteilijoiden oli vaikea määrittää toteutuneita tavoitteita muutoin kuin juuri teoskohtaisen edistymisen kautta. Edellä käsiteltyjä hyötyjä taas heidän oli helppo luetella.

Aikarajojen vaikutus luovaan työhön ei ole täysin yksiselitteinen. Suuret paineet usein laskevat luovuuden tasoa, mutta toisaalta joidenkin taiteilijoiden kohdalla aikarajan

lähestyminen saattaa laukaista toimettomalta näyttävän tilanteen työn valmistumisen kannalta olennaisesti. (Uusikylä 2000, 77.) Monet kokivatkin Saaren kartanon tulosvastuuttomuuden tärkeäksi elementiksi luovan ilmapiirin takaamisen kannalta.

4.1.3 Ympäristön vaikutus taiteilijoiden työskentelyyn ja taiteen sisältöihin

Ympäristöllä oli merkittävä vaikutus haastattelemieni taiteilijoiden työskentelyyn saaren kartanossa ja osa osasi listata havaittuja merkityksiä myös taiteelle. Taiteilijat puhuivat pääosin ympäristöstä ja miljööstä varsin kokonaisvaltaisesti. Pohdittiin muun muassa kaupungin ja maaseudun eroja ja koettiin, että koska Saaren kartanon läheisyydessä ei ollut suurempaa keskusta eikä suhdeverkostoa tai muita kontakteja, kartanolle jääminen ja vapaa-ajan houkutuksilta kieltäytyminen oli yksinkertaisempaa. Vaikka taiteilijat eivät suoranaisesti niin kokeneetkaan, nähdään esimerkiksi luonnonkaunis ympäristö luovuutta ruokkivaksi (Inkinen 2010).

Joidenkin taiteilijoiden kohdalla vapaa-ajan viettäminen koettiin vaikeaksi. Rentoutuminen oli vaikeaa, koska oli ikään kuin jatkuvasti työpaikallaan. Kolmen kuukauden työskentelyjaksolla vapaapäivilläkin on merkityksensä, mutta työtilaan mentiin velvollisuudentunnosta eikä asuintiloissakaan oikein vapaa-aikaa osattu viettää. Tähän toisaalta saattoi vaikuttaa se, oliko residenssivieraalla autoa käytössään vai ei. Oman autonsa Mynämäelle tuoneille kartanon sijainti näyttäytyi ihanteellisena: matka Turkuun oli varsin lyhyt, ja Helsinkiinkin kohtuullinen. Autolliset vastaajat arvioivatkin, että jos vastaava kartano olisi sijainnut lähempänä Helsinkiä, olisi siitä saattanut olla jo haittaa - pääkaupunkiin olisi tullut lähdettyä helpommin ja useammin, jolloin se olisi haitannut eristäytymistä.

Toisaalta vapaa-ajanvietto-ongelma ei täysin selity autottomuudella. Esimerkiksi taiteilija Nick Selenitsch toteaa Helsingin Sanomien artikkelissa, ettei Suomenlinnan hulppea taiteilijaresidenssi ole hänelle mieleen. Selenitschin mielestä kotia ja työtilaa ei sovi yhdistää, vaan koti tulee pyhittää yksityiselämälle. (Kangasluoma, 2010.)

Luovuudelle vapaa-ajallakin on oma merkityksensä. Luova ihminen tarvitsee kokonaisvaltaisen heittäytymisen lisäksi jouto-aikaa, on oltava mahdollisuus vetäytymiseen ja aivojen tyhjentämiseen ylimääräisestä kuormasta. Nukkuminen toki tarjoaa oman apunsa mielen tyhjentymiselle, mutta myös mietiskelyn tai muun tekniikan harjoittaminen on nähty luovuuden takaajana. Voidaankin sanoa tyhjyyden olevan mahdollisuus mielen täyttymiselle. (Inkinen 2010.)

Luonnon keskellä työskentely koettiin myös inspiroivaksi mutta esimerkiksi Mietoisten lintualueella tuntui olevan suurempi merkitys kuin historiallisella kartanolla. Miljöötä kuvattiin ”hienoksi” ja ”upeaksi”, mutta kyse oli ennemminkin kokonaisuudesta kuin ainoastaan kartanosta. Periaatteessa kartano olisi voinut olla nykyaikaisempikin tila samalla paikalla, eikä historiallinen miljöö juuri herättänyt ajatuksia tilan aiemmista käyttäjistä tai moninaisista vaiheista. Ennemmin kritiikkiä tuli esimerkiksi tilojen kylmyydestä, joka luultavimmin liittyy juuri vanhojen puitteiden vaikeaan nykyaikaisamiseen. Useat taiteilijat pitivät tiloja onnistuneina, mutta harva koki, että esimerkiksi miljöön historiallisuudella oli suurta merkitystä. Olennaisempina asiana pidettiin esimerkiksi luonnon läheisyyttä.

Kartanon sijainti sai paljon kiitosta. Todettiin, että sijainti oli joka suhteessa varsin ihanteellinen. Jos vastaava tila olisi järjestynyt ulkomailta, olisi se taas tuonut omanlaisia häiriötekijöitään, eikä keskittyminen olisi ollut mahdollista. Työtilat saivat kiitosta ja siinä suhteessa Saaren kartano koettiin puitteiltaan ainutlaatuiseksi, ainakin Suomessa.

Taiteen sisältöihin residenssityöskentely vaikutti eri alojen taiteilijoilla eri tavoin. Esimerkiksi sirkustaitelija ei kokenut merkittävää vaikutusta sisältöön, mutta totesi intensiivisen jakson ja ylimääräisen ajan vaikuttaneen tekniikkaansa. Jakson aikana hänellä oli aikaa pelkästään kuvata omaa tekemistään ja näin hän saattoi keskittyä tekniikkansa harjoittamiseen produktion tekemisen lisäksi.

Runoilijalla taas kokemukset näkyivät runoissa, joihin aivan konkreettisesti mukaan pääsivät Saaren kartano rakennuksena ja toisaalta yhdessä muiden taiteilijoiden kanssa jaetut kokemukset. Yhteiset kokemukset ovat synnyttäneet teoksiin aivan uutta materiaalia ja inspiraatiota. Muilla runoilijoilla taas miljöö tai työskentelyjakso ei

sisällöllisesti vaikuttanut, ainakaan siten että siitä olisi konkreettisia esimerkkejä osoitettavissa. Taiteilijat kokivat itse, että persoonalla ja omalla henkilökohtaisella tavalla tehdä taidetta oli tähän valtavan suuri merkitys.

”Siellä on esimerkiksi muistaakseni kohta, jossa kirjoitan kirjoitusprosessista ja mainitsen kirjoittavani matolla saaren kartanossa. Toi ympäristö, mistä puhuin, niin se on siellä läsnä, muutamassa kohdassa, yrityksenä kielellistä sitä kokemusta. Taivas ja maa, ja mä oon niiden välissä.” (Taiteilija 2, 2010.)

Osa taiteilijoista lähestyi kysymystä todeten heti alkuun, ettei kukaan pysty tällaisia vaikutuksia näkemään. Useampikin taiteilija totesi haastattelussa luovan työn käsittävän niin pitkällisiä prosesseja, ettei ollut mahdollista tietää mikä idea tai kehitys oli saatu missäkin. Eräs taiteilija kertoi ajattelevansa asian siten, että kuten matkustaessa mantereelta toiselle, New Yorkista Helsinkiin, ruumis kulkee matkan kahdeksassa tunnissa, mutta sielu tulee vasta kahden viikon kuluttua. Hänen mukaansa residenssityöskentelyä voi ajatella samanlaisena siirtymänä totutuista normeista uuteen työskentely-ympäristöön. (Taiteilija 4, 2010.)

4.1.4 Vuorovaikutuksen merkitys residenssityöskentelyssä

Luovien ideoiden toteutuminen tai toteutumatta jääminen riippuu muista ihmisistä, kollegoista ja alan auktoriteeteista (Uusikylä 2000, 70). Myös Saaren kartanossa vierailleet kokivat, että keskustelut toisten taiteilijoiden kanssa tarjosivat luovia ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin, mutta tärkeäksi koettiin myös se, ettei luovuutta tai vuorovaikutusta pyritty ohjailemaan ylhäältä käsin, vaan henkilökunta oli ikään kuin näkymätöntä.

Vuorovaikutus tarjosi taiteilijoille kaivo-käsitteen ja residenssin omien tavoitteiden mukaisesti väylän ongelmanratkaisuun ja oman osaamisen jakamiseen – myös yhteistyötä syntyi niin työskentelyjakson aikana kuin sen jälkeenkin. Uudet kontaktit ovat lisänneet taiteilijoiden työmahdollisuuksia. On syntynyt esimerkiksi poikkitaiteellisia teoksia, joissa on yhdistetty muun muassa kirjallisuutta ja esittävää taidetta. Myös suora palaute vertaistukena nousi esille vastauksissa.

Yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen kokeminen heijastui selkeästi haastateltavan omasta persoonasta. Taiteilija, joka ei kokenut itseään kovin sosiaalseksi, ei kokenut vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä merkittävänä tai ainutlaatuisena tekijänä (Taiteilija 1, 2010), toinen taiteilija kertoi taas sen olleen hänelle erityistä, mutta koki itsensä luontevaksi vastaavissa tilanteissa (Taiteilija 2, 2010).

Monen mielestä vuorovaikutus ei kartanossa noussut liian keskeiseksi teemaksi. Sitä ei taiteilijoiden kokemuksen mukaan heiltä edellytetty, vaan siihen paremminkin kannustettiin ja tilanne luotiin vuorovaikutukselle otolliseksi. Osa taiteilijoista kuitenkin totesi, ettei vuorovaikutus tai esimerkiksi yhteinen ongelmanratkaisu vaikuttanut mitenkään heidän residenssijaksoonsa tai ainakaan ollut pääosassa.

Eräs taiteilija totesi myös työskentelytilalla olleen vaikutusta vuorovaikutuksen syntyyn. Runoilija majoittui residenssijakson ajaksi Renkituvalle (neliöön, jossa on yhteiskeittiö) kahden muun runoilijan ja yhden kuvataiteilijan kanssa. Heidän yhteisössään vuorovaikutus tuli kovin luonnostaan, ja yleensä juuri yhteinen keittiö ja siellä oleskelu oli väylä keskusteluihin ja vertaistukeen. Muualla kuin Renkituvalla asuvien taiteilijoiden taas oli äärimmäisen vaikea tulla toisille osoitettuun tilaan, toisaalta koska haluttiin kunnioittaa toisten työntekoa ja toisaalta koska omassa asuintilassa ei ollut vastaavaa yhteisöä. Renkituvalla asuneet sanoivatkin tavanneensa muita taiteilijoita lähinnä viikoittaisissa tapaamisissa, maanantaisilla brunseilla tai kauppamatkoilla. Toisaalla asuneet saattoivat olla paljon enemmän eristyksissä, sillä yhteistä keittiötä tai muuta tilaa ei ollut. (Taiteilija 3, 2010.)

Kaikki taiteilijat kokivat, ettei vuorovaikutusta edellytetty eikä siihen pakotettu. Nähtiin, että se tehtiin mahdolliseksi, mutta ketään ei katsottu koppavaksi tai ikäväksi kieltäytymisen takia. Toisaalta pohdittiin kaivolle kehittämiskeinoja: moni mainitsi jonkin yhteisen tilan osoittamisen. Tilassa tulisi olla jokin muu tekijä, miksi sinne tultaisiin ja vuorovaikutusta syntyisi, jos olisi syntyäkseen. Esimerkiksi lehtienlukutila tai muu vastaava nähtiin hyvänä ajatuksena, tilana johon kukin saattoi tulla spontaanisti ilman sen suurempia selittelyjä tai syitä (Taiteilija 3). Todettiin myös, ettei ylhäältä ohjattu vuorovaikutus voisi koskaan olla mahdollista.

Taiteilijoilla oli esittää myös muutamia konkreettisia esimerkkejä vuorovaikutuksen tuomista hyödyistä. Runoilija keskusteli muiden runoilijoiden kanssa saamastaan epämääräisestä tilauksesta, ja vertaistuen ja keskustelujen kautta runoilija koki, että hän voi ja hänen on mielekästä tehdä luovan kirjoittamisen opas. Toinen, kehosta ja ruumiillisuudesta kiinnostunut runoilija taas toteutti yhdessä kahden tanssijan kanssa teoksen, jossa yhdistyy runoilijan runot sekä tanssi.

4.1.5 Taloudellisen tuen merkitys residenssityöskentelyssä

Varsinkin nuoremmat taiteilijat, usein opintotuella elävät, kokivat tuen varsin suureksi. Useasti tuki meni muuhun kuin vain taiteellisen työn mahdollistamiseen, esimerkiksi henkilökohtaisiin suurempiin hankintoihin tai jopa produktion tuotantokuluihin. Kuten edellä mainitsin, jotkin taiteilijat kokevat residenssityöskentelyn ja apurahojen systemaattisen hakemisen osaksi taiteilijan työtä.

Saaren kartanon residenssijaksoon liittyvä taloudellinen tuki merkitsi useammalle mahdollisuutta heittäytyä vapaaksi taiteen tekijäksi edes tietyksi jaksoksi, ja apurahalla katettiin esimerkiksi toisen asunnon kuluja tai ihan vain elinkustannuksia. Nuoremmille taiteilijoille taloudellinen tuki merkitsi juuri taiteellisen työskentelyn mahdollistamista, vanhemmille taas normaalia toimeentuloa.

Residenssijakso nähtiin jo itsessään taloudellisena tukena – tarjoutuihan taiteilijalle työskentelytila ja majoitus. Pauli Rautiainen käsittelee tutkimuksessaan *”Emme ole voineet tänä vuonna...”* kielteisen apurahapäätöksen merkitystä taiteilijoille ja taiteelliselle työlle. Rautiaisen tutkimuksen mukaan kielteisen apurahapäätöksen saaminen muun muassa pakotti muuttamaan taiteellisen työnsä suunnitelmia ja hankkimaan lisätuloja, se toisaalta masensi, ahdisti, lannisti ja heikensi taiteilijan itsetuntoa. (Rautiainen 2008, 36–38.) Myös Saaren kartanossa työskennelleet taiteilijat totesivat, etteivät he olisi kyenneet toteuttamaan produktiota samalla tavoin ilman residenssipaiikkaa, vaan olisivat joutuneet tekemään taiteellisia kompromisseja ja hankkimaan lisäansioita esimerkiksi opetuskeikkoina. Myös virkavapaalle ansiotyöstä jääminen oli residenssipaikan ja sen suoman taloudellisen tuen myötä mahdollista.

Myönteinen päätös nähtiin meritoivana tekijänä, ja myönteisen päätöksen saaminen vahvisti taitelijan uskoa omiin suunnitelmiinsa, joita oli hakemuslomakkeeseen määriteltä. Toisaalta vastauksissa esiintyi suomalaisille tyypillistä vähättelyä liittyen muun muassa oman taiteenalan hakijoiden vähyyteen tai pienempiin hakijalukuihin residenssin ensimmäisinä vuosina.

Rautiaisen (2008, 39–41) tutkimuksen mukaan kielteinen apurahapäätös myös olennaisesti hidasti taiteellista työskentelyä ja vaikeutti sitä. Vastavuoroisesti Saaren kartanossa vierailleet taiteilijat näkivät residenssityöskentelyn tarjoavan mahdollisuuden intensiiviseen kokonaisvaltaiseen työskentelyyn, joka mahdollisti tehokkaan ja nopean työskentelyn. Monet totesivatkin, etteivät ole koskaan työskennelleet yhtä tehokkaasti. Toisaalta Saaren kartanon residenssijakso ei ollut oikeastaan yhdellekään taiteilijalle yksinään mahdollistava tekijä. Myös taloudellisen tuen ja luovan työn välisiä ristiriitoja nousi keskusteluissa esiin. Haluttiin painottaa myös sitä, ettei taloudellinen tuki takaa tiettyä tulosta tai toimivaa työskentelyä:

”Ei se mee niin, että jos sulla ei oo maallisia huolia, niin sitten henkinen työ sujuu. Että tuota... Sellaiset käytännön ongelmat joita kohtaa, niin se ikään kuin ennemmin ruokkii sitä tekemistä semmosella tavalla, kuin että jos ei ole mitään taloudellisia ongelmia pinnalla, eikä niitä joudu miettimään. Niitten miettiminen on sillai kuitenkin tärkeätä, että jos se mitä kirjoittaa ei liity elämään ja elämän ongelmiin, niin mihin ne sitten liittyy?” (Taiteilija 2, 2010).

”En sano että se paikka oli esteenä millekään, mutta ei se ole tae sille, että nyt kun pääsee tänne, niin nyt kaikki järjestyy, tässä työssä on niin paljon kaikkea henkilökohtaista” (Taiteilija 4, 2010.)

Haastattelut puoltavat sitä ajatusta, ettei luovaa työtä tulisi mitata tai sitoa sitä saatuun palkkioon. Sisäinen motivaatio kärsii ja luovuuden taso laskee, kun palkkio sidotaan suorituksen tasoon (Uusikylä 2000, 76.) Ongelmanratkaisua on voitava tehdä rauhassa ilman tulostavastuuta eikä luovuuteen tulisi liittää muitakaan vaatimuksia (Inkinen 2010).

4.2 Residenssi

Jos verrataan residenssin taiteelliselle työskentelylle, työympäristölle ja taiteilijoiden viihtyvyyteen vaikuttaville tekijöille asettamia tavoitteita, voidaan niiden sanoa haastatteluiden valossa toteutuneen. Residenssivieraat kokivat, että rauhallinen työskentely-ympäristö, jossa saattoi erakoitua päiväkausiksi tietäen aina avuliaan henkilökunnan olevan lähellä, toteutui. Lähes kaikki taiteilijat kokivat, ettei kukaan vaatinut heiltä mitään, käyttänyt heidän aikaansa, tai vienyt heidän energiaansa.

Taiteilijat kokivat myös vuorovaikutuksen ja taiteilijoista huolehtimisen onnistuneen esimerkiksi viikoittaisten brunssien kautta. Myös Irmeli Kokko-Viidan hyvän residenssin määritelmän voidaan sanoa sopivan myös Saaren kartanon kuvaukseksi, vaikkakaan usealle residenssivieraalle residenssijakso ei merkinnyt yhdessä tekemistä uudessa tilanteessa. Vuorovaikutus nähtiin toissijaisena elementtinä, joka ei määrittänyt varsinaista residenssityöskentelyä.

Taiteilijat puhuivat myös siitä, miten yhteiset pelisäännöt olivat kaikille selvät. Kukaan ei kommentoinut työrauhan rikkoutuneen, eikä käytännöissä ollut muutoinkaan epäselvyyksiä. Kaikille vaikutti olevan selvää, miten toisen työrauha taataan, mikä olisi tungettelevaa ja mikä ei. Saaren kartanon asettama tavoite yhteisistä pelisäännöistä siis toteutui. Kartanon tavoitteissa oli joitakin yksityiskohtia, esimerkiksi residenssitaitelijoiden vapaaehtoinen toimiminen yhteisössä, jotka eivät nousseet ainoassakaan haastattelussa esille. Toisaalta, tämä ei tarkoita sitä, etteivätkö esimerkiksi haastattemieni taiteilijoiden kanssa samaan aikaan residenssijaksolla olleet taiteilijat olisi tällaista yhteistyötä harjoittaneet.

Esille tuotiin myös ympäristön ja luovan työn luonne suhteessa toisiinsa. Taiteilijat eivät kokeneet, että työn edistyminen ja keskittyminen olisivat johtuneet ainoastaan residenssistä ja sen luomista puitteista. Nähtiin ettei taloudellinen tuki ja rauhoitettu työympäristö taannut mitään, vaan kyse oli taiteilijasta itsestään ja tämän sen hetkisestä tilasta. Koettiin, että jos taiteilijalla oli hyvä työvire, työ olisi ollut tuloksellista muuallakin – residenssi ainoastaan nopeutti ja tehosti sitä. Jos taiteilijalla ei olisi ollut inspiraatiota, ei taloudellinen tuki tai rauhoitettu työympäristö olisi sitä mistään tuonut.

Koettiin siis, että sama työ olisi voitu toteuttaa ilman residenssijaksoakin, mutta tuo jakso nopeutti ja syvensi työskentelyä.

5. YHTEENVETO

5.1 Johtopäätöksiä

Residenssityöskentely vaikuttaa taiteilijan työskentelyyn tarjoten ja luoden hedelmällisen ympäristön luovalle työlle. Työskentely residenssissä voi vaikuttaa työskentelyyn sitä tehostavasti ja nopeuttavasti. Taloudellinen tuki takaa taiteilijalle mahdollisuuden keskittyä työhön, mutta mahdollisuus keskittyä ei vielä takaa tuloksia taiteessa. Poikkeava ympäristö voi herättää taiteilijassa uusia ajatuksia ja eristyneisyys saattaa auttaa taiteilijaa keskittymään entistä paremmin työskentelynsä ja poikkeava miljöö voi tuoda uusia ajatuksia ja kokemuksia, jotka myöhemmin näkyvät taiteessa. Eristyneisyys toisaalta saattaa vaikeuttaa vapaa-ajanviettoa ja rentoutumista työskentelyjakson aikana.

Vuorovaikutus voi tuoda taiteilijan omaan työhön konkreettista apua ongelmaratkaisuna, vertaistukena tai ajatustenvaihdon seurauksena. Avun antaminen tai sen tarjoaminen tai oman tieto-aidon jakaminen saattaa tarjota taiteilijalle aivan uudenlaisia kokemuksia. Uudet kontaktit voivat myös tarkoittaa työtarjouksia, vertaistukea tai apua tulevaisuudessa.

Ensisijaisesti työskentelyjakso residenssissä merkitsi taiteilijalle mahdollisuutta kokonaisvaltaiseen keskittymiseen, toissijaisina hyötyinä nähtiin valinnan meritoiva ulottuvuus ja vuorovaikutuksen edut. Aineistossa myös korostui kokemus yksilöiden eroista ja siitä, miten suuri vaikutus taiteilijan omalla persoonalla sekä sen hetkiselällä elämäntilanteella oli jakson vaikutuksiin. Taiteilijat myös kokivat, että työskentelyjakson vaikutukset saattavat näkyä pitkälläkin tulevaisuudessa.

Tutkimukseni valossa Saaren kartano näyttää onnistuneen sekä itse asettamissaan tavoitteissaan että residenssinä yleensä varsin kiitettävästi. Sijaintinsa, tilojensa ja luomansa työrauhan osalta Saaren kartano vaikuttaa erinomaisesti suoriutuneelta. Tämä on suuri saavutus, kun otetaan huomioon residenssin lyhyt ikä. Vastauksissa korostui myös se, että vaikka Koneen säätiön työtä historiallisen miljöönnä kunnostajana arvostettiin, kartanomiljöö vaikutti vain tunnelmaan kartanossa, ei niinkään taiteilijoiden työhön tai työskentelyyn.

Tutkimukseen haastateltiin kuitenkin ainoastaan viittä taiteilijaa, ja siksi onkin ehkä tärkeämpää kiinnittää huomiota siihen, millä perusteella ja miksi Saaren kartano on taiteilijoiden mielestä niin kiitettävästi onnistunut, kuin väittää Saaren kartanon onnistuneen täydellisesti. Jos otos olisi huomattavasti laajempi, voisi Saaren kartanon onnistumisesta tehdä tyhjentävämpiä johtopäätöksiä. Tällöin myös tutkimuksen näkökulma olisi toinen.

Vuorovaikutuksen tuloksena syntyneet projektit saattoivat olla peräisin niin saman taiteenlajin kuin toisistaan hyvinkin paljon poikkeavien taiteenlajien edustajilta. Projektit, tapahtumat ja hedelmällinen vuorovaikutus voivat perustua hyvinkin erilaisiin taidekäsitteisiin (Kantonen 2007, 127) ja Saaren kartanossa yhteistyötä syntyi niin kirjailijoiden välille kuin esimerkiksi koreografin ja runoilijan välille. Kaikki kontaktit nähtiin arvokkaiksi, vaikka niillä ei olisikaan ollut välitöntä työllistävää vaikutusta.

Helena Sederholm kirjoittaa teoksessa *Taide keskellä elämää* taiteen ja arjen erosta ja kuvailee miten taiteessa pyritään saavuttamaan muoto ja sisäinen järjestys, mutta taiteen silti olevan alituisessa liikkeessä ja muutostilassa (Sederholm 2007, 145). Samalla tavoin haastateltavien taiteilijoiden kokemusten mukaan residenssityöskentelyn vaikutukset ovat pidempiaikainen prosessi, joka etsii muotoaan hyvinkin pitkään.

”Ei se mene niin että residenssijakson alkaessa sytyttäisi valot ja avaisi oven ja lähtiessään sammuttaisi valon ja sulkisi oven ja sitten se olisi siinä. Että kyllä se liikuu, asioita tapahtuu sitä ennen ja asioita tapahtuu sen jälkeen.” (Liite 1.)

Vaikka aineiston perusteella pystyykin näkemään monen jakavan saman kokemuksen jostakin asiasta, yhtä paljon kokemuksissa on myös hajontaa. Kuten Kari Uusikylä kirjoittaa teoksessa *Luovuus – taito löytää, rohkeus tavoittaa*, sisäinen motivaatio tai persoonalliset tekijät eivät riitä selittämään kaikkia luovuuteen liittyviä näkökohtia. Henkilökohtaisen motivaation merkitystä ei kuitenkaan sovi väheksyä, kun yritetään ymmärtää taiteilijan luovaa työtä. (Uusikylä 2000, 77.)

”Se on tavallaan niin, kun se residenssi on sellainen mahdollisuus, jossa jokainen voi toteuttaa omaa luovuuttaan ja omia töitään, eikä siellä kukaan olan yli katso ja tarkkaile, että ei ole tunnetta että nyt kun olen saanut tämän paikan, niin nyt täytyy tulla tuloksia. Se on hyvin yksilöllistä, et-

tä miten se koetaan. Että joku voi kokea sen ahdistavana, että ei osaa rentoutua siellä tai ei löydä työvirettä, että se ei vain sovi, mutta se riski täytyy ottaa.” (Taiteilija 3, 2010)

Tutkimukseen osaa ottaneet taiteilijat ovat kokeneet Saaren kartanon onnistuneen luovan ympäristön tarjoamisessa. Olennaista on kuitenkin huomata luovuuden ja taiteellisen innovaation ero: luovuus on potentiaalia ja mahdollisuus jonkin syntyyn, mutta taiteellinen innovaatio taas merkitsee lopputulosta (Lappalainen 2006, 58). Taiteilijaresidenssi siis tarjoaa mahdollisuuden, mutta ei takaa tiettyä tulosta.

5.2 Tutkimustulosten hyödynnettävyys

Ensisijaisesti tutkimukseni palvelee Saaren kartanon tarpeita kulttuurin tuottajana – opinnäytetyö on dokumentti taiteilijoiden kokemuksista Koneen säätiön residenssissä, ja tuo esille onnistumiset ja toiminnassa kehitettävät puolet. Näitä tuloksia säätiö voi peilata tulevaisuudessa asettamiinsa tavoitteisiin ja arvoihin, sekä pohtia miten taata saman ilmapiirin säilyminen. Tulokset ovat myös muiden residenssien hyödynnettävissä, ja niitä voi soveltaa myös muihin taiteen tekemiseen tarkoitettuihin työtiloihin, esimerkiksi yhteisateljeihin, jaettuihin työtiloihin, teattereihin tai tanssisaleihin.

Kuten jo johdannossa totesin, yksi tutkimukseni tavoitteista oli tehdä opinnäyte, jolla olisi kulttuurituottajalle ammattitaitoa lisäävä merkitys. Mielestäni olen tässä onnistunut, sillä tutkimukseni kautta tuottaja omaa pintapuolisen, mutta kattavan tietämyksen residenssitoiminnasta ja sen vaikutuksista taiteelliselle työlle. Litterointiin tutustumalla tavoittaa syvällisemmin taiteilijoiden kokemuksia ja pystyy tarkastelemaan myös joitakin piirteitä heidän taiteilijuudestaan. Haastatteluissa esille tuli paljon mielenkiintoisia mielipiteitä ja näkökulmia, jotka eivät tämän tutkimuksen kannalta olleet olennaisia, mutta joilla muutoin saattaisi olla tuottajaa sivistävä vaikutus.

Kulttuurituottajan kannalta on olennaista nähdä tutkimuksessa esittämieni esimerkkien ja teoriataustan kautta havaitsemani ympäristön, talouden ja vuorovaikutuksen vaikutukset taiteilijan työhön ja hedelmällisiin työskentelyolosuhteisiin. Uskon näiden havaintojen lisäävän tuottajan ammatillista tietoa ja ammattiosaamista taiteilijoiden parissa työskennellessään. Näiden päänäkökulmien vaikutukset luovaan työhön ovat

toki sovellettavissa mihin tahansa taiteellisen työn työskentely-ympäristöön – ei vain residensseihin.

Taiteilijat pystyvät hyödyntämään tutkimustani muun muassa ottamalla huomioon vastanneiden taiteilijoiden tekemät ratkaisut, ja pohtimaan esimerkiksi omaa ajankäyttöään residenssiin mennessään. Ensikertaa residenssiin menevä taiteilija voi myös muodostaa tutkimukseni perusteella ennakkokäsityksiä siitä, minkälaista residenssissä tulee olemaan ja mihin kannattaa varautua.

Tutkimukseni saattaa myös korostaa taiteilijalle residenssijakson merkitystä ja kannustaa hakemaan residensseihin. Tutkimuksessani korostuvat esimerkiksi Saaren kartanon onnistuminen rauhoitettuna ja taiteilijalle omistettuna tilana sekä tulosvastuun katoaminen – nämä saattavat olla taiteilijalle hakemiseen kannustavia tekijöitä. Myös tieto residenssityöskentelyn moninaisuudesta, vuorovaikutuksen ja työhön keskittymisen suhteesta, saattaa kannustaa erilaisia taiteilijoita hakemaan residenssiin. Taiteilijoiden omatkin tavoitteet saattavat muotoutua esiteltyjen mahdollisuuksien mukaan: toinen saattaa hakea vuorovaikutustilanteita, toinen täydellistä erakoitumista. Tutkimukseni valossa molempiin edellä mainittuihin on Saaren kartanossa mahdollisuus.

LÄHTEET

”Erityinen aika” - Residenssijakson merkitys taiteelliselle työlle ja taiteilijalle (Taiteilija 2, 2010.)

Painetut lähteet:

Hakala, Juha T. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudemus.

Hiltunen, Mira 2009. Yhteisöllinen taidekasvatus performatiivisesti pohjoisen sosiokulttuurisessa ympäristössä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Jokinen, Elina 2010. Vallan kirjailijat – Valtion apurahoituksen merkitys kirjailijoille vuosituhaten vaihteen Suomessa. Helsinki: Avain.

Kallio, Mira 2008. Taide eletyn ympäristön kohtaamisen paikkana. Teoksessa Saario, Jaana Lämpälä. 1. painos. Somero: Salon taidemuseon julkaisuja 13.

Kantokorpi, Otso 2004. Taidemaailmaan. Teoksessa Olavi Jama (toim.) Tie taiteilijaksi. 1. painos. Helsinki: Kansanvalistusseura, 10-26.

Karttunen, Sari 2004. Taiteellinen työ ja toimeentulo – taiteilijan työmarkkinat, työttömyysturva, verotus ja eläketurva Suomessa. Teoksessa Robert Arpo (toim.) Taiteilija Suomessa – Taiteellisen työn muuttuvat edellytykset. 1. painos. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, 13-37.

Kokko, Irmeli 1997. Taiteilija vieraana. Helsinki: Arsis.

Kokko-Viita, Irmeli 2008. Taiteilijaresidenssitoiminnan rooli nykytaiteen tuotannossa. Kulttuuripolitiikan maisteriohjelma. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu –tutkielma.

Koski, Jussi T. 2001. Luova hierre – Näkökulmia yksilöiden, ryhmien ja organisaatioiden luovuuteen. Jyväskylä: Gummerus.

Lappalainen, Markku 2006. Renessanssiajattelu – luonnonvoima sisälläsi. Helsinki: Firene Oy.

Lyytinen, Paula & Korkiakangas, Mikko & Lyytinen, Heikki (toim.) 2000. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Helsinki: WSOY.

Minkkinen, Virpi 1999: Taiteellinen työ ja apurahat. Helsinki: Taiteenkeskustoimikunta.

Oesch, Pekka 2008. Säätiöiden tuki taiteille 2001 ja 2005. Helsinki: Pekka Oesch ja Taiteen keskustoimikunta.

Palotie, Eeva-Liisa (toim.) 1995. Säätiöluettelo – apurahoja jakavia säätiöitä. Rauma: Suomen kulttuurirahasto.

Rautiainen, Pauli 2008. ”Emme ole voineet tänä vuonna...”. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Rautiainen, Pauli II 2007. Taiteen vapaus perusoikeutena. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Rensujeff, Kaija 2004. Taiteellinen työ ja toimeentulo – taiteilijan työmarkkinat, työttömyysturva, verotus ja eläketurva Suomessa. Teoksessa Robert Arpo (toim.) Taiteilija Suomessa – Taiteellisen työn muuttuvat edellytykset. 1. painos. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, 101-129.

Sakari, Marja 2004. Myyttinen taiteilija – myytti taiteilijasta. Teoksessa Kantokorpi, Otso & Sakari, Marja Mistä on taiteilijat tehty? Silmästä, mielestä, ruumiista, kielestä... Niistä on taiteilija tehty. 1. painos. Helsinki: Kustannus Oy Taide, 7-23.

Uusikylä, Kari & Piirto, Jane 1999. Luovuus – Taito löytää, rohkeus toteuttaa. Jyväskylä: Atena Kustannus.

Tiuranniemi, Olli & Laukkanen, Marjo (toim.) 2009. Vieraana pohjoisen valossa. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Tukiainen, Maaretta 2010. Luova tila – Tulevaisuuden työpaikka 2010. Viro: Rakennustieto Oy.

Varpio, Yrjö 1982. Taiteen tutkimuksen perusteet. Helsinki: WSOY.

WSOY:n Iso tietosanakirja, 1996. 1. painos. Porvoo: WSOY

Internet-lähteet:

Harris, Hanna & Rauma, Sara 2009. Taiteilijaresidenssit taiteen viennin moottorina – Selvitys Suomen Lontoon instituutin taiteilijaresidensseistä 2002-2008. Viitattu 15.9.2010.

<http://www.finnishinstitute.org.uk/wwwj15/images/stories/pdf2009/residenssiselvitys.pdf>

Hiltunen, Hertta 2010. Millaista on olla Jorma Uotinen. Viitattu 3.11.2010.

<http://www.hs.fi/nyt/artikkeli/Millaista+on+olla+Jorma+Uotinen/1135260353386>

Iltasanomat 2010. Dekkarikirjailija Leena Lehtolainen sijoitti romaanihenkilöitä kotikulmilleen. Viitattu 17.9.2010.

<http://www.iltasanomat.fi/asuminen/uutinen.asp?id=2258205>

Inkinen, Sam 2005. Luovan (tieto)työn haasteet. Kuukauden artikkeli (marraskuu/2005). Oulun yliopiston CreaM-projektin julkaisu. Viitattu 17.9.2010

www.cream oulu.fi/tutkimus/documents/sam_marraskuu05.pdf.

Kangasluoma, Laura 2010. Naurettavan hieno vieraskoti. Viitattu 3.11.2010.

<http://www.hs.fi/artikkeli/Naurettavan+hieno+vieraskoti/1135260950128>

Koneen säätiö 2007a. Esimerkkejä Saaren Kaivon toiminnasta vuosilta 2008–2009.

Viitattu 28.9.2010. <http://www.koneensaatio.fi/kartano/kaivo/extra.php>

Koneen säätiö 2007b. Käy kaivolla. Viitattu 3.11.2010

<http://www.koneensaatio.fi/kartano/kaivo/>

Koneen säätiö 2007c. Myönnetyt residenssipaiikat. Viitattu 1.10.2010.

<http://www.koneensaatio.fi/kartano/myonnetyt/>

Koneen säätiö 2007d. Residenssipaikan hakeminen. Viitattu 1.10.2010.

<http://www.koneensaatio.fi/kartano/hakeminen/>

Koneen säätiö 2007e. Saaren kartanon majoitus- ja työskentelytilat. Viitattu

7.10.2010. <http://www.koneensaatio.fi/kartano/tilat/>

Koneen säätiö 2007f. Tietoa Koneen säätiöstä. Viitattu 7.10.2010.

<http://www.koneensaatio.fi/tietoa/>

Uudenmaan taidetoimikunta 2010. Vierasateljee - kansainvälistä taiteilijavaihtoa yli rajojen. Viitattu 15.9.2010.

<http://www.taiteenkeskustoimikunta.fi/uudenmaantaide/umtt/teksti/resi.htm>

Suomen taiteilijaseuran ateljeesäatiö 2010. Viitattu 15.9.2010.

http://www.ateljeesaatio.fi/hakuinfo_ulkom.html

Teatterin tiedotuskeskus 2010. Residenssejä ympäri maailmaa. Viitattu 15.9. 2010.

<http://www.teatteri.org/info/RESIDENSSIT.html>

Työministeriö 2005. Luova työote – tuottava työ. Viitattu 7.10.2010.

http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/07_julkaisu/thj345.pdf

Muut lähteet:

Nurminen, Hanna 2005. Saaren kartanon käyttösuunnitelma/Koneen säätiö.

Nurminen, Hanna 2010. Saaren kartanon kulttuuritoiminnan toimintasuunnitelma 2010.

LIITTEET

Liite 1

PERUSTIEDOT:

- Nimi, ikä, haastattelu-aika ja -paikka
- Taiteellinen ura
- Työskentelyjakso Saaren kartanon taiteilijaresidenssissä
 - o Kuinka pitkään ja milloin?
 - o Saitko myös kuukausittaisista apurahaa?
- Oletko ollut muissa taiteilijaresidensseissä?
-

VALITUKSI TULEMINEN JA SAAREN KARTANON VALIKOITUMINEN

- Miten koit valituksi tulemisen?
- Miksi hait juuri Saaren kartanoon?

TYÖSKENTELEY

- Oliko ennako-oletuksia residenssityöskentelystä?
- Miten se poikkeaa normaalista työskentelystäsi?
- Asetitko itsellesi joitakin tavoitteita?
- Toteutuivatko nämä tavoitteet?
- Mikä työskentelyssä oli kaikkein poikkeavinta normaaliin työskentelyysi?
- Mitä kokemuksia muistat?

PÄÄTEEMOJEN VAIKUTUKSET TYÖSKENTEELYYN

- Miten koit saamasi taloudellisen tuen?
- Työtilan?
- Mistä oli sinulle suurin hyöty?
 - o Mahdollisuus keskittymiseen, vuorovaikutus tai jokin muun?
 - o Taloudellinen tuki tai puitteet työskennellä?
- Miten koit muiden taiteilijoiden läsnäolon ja vuorovaikutuksen? Koitko sen hyödyksi?

- Miten koet sen miljööön vaikuttaneen työskentelyyn? Esimerkiksi jos tarjolla olisi samanlainen tila, mutta esimerkiksi kaupungissa tai ulkomailla?

VAIKUTUKSET TAITEEN SIÄLTÖIHIN

- Koetko että työskentelyjakso residenssissä vaikutti jotenkin teoksesi sisältöön?
- Jos olisit työskennellyt normaalissa työympäristössä, niin olisiko lopputulos ollut identtinen?
 - o Olisiko työ ollut vaikeampaa tai olisiko se vienyt pidemmän ajan?

MUUTA HUOMIOITAVAA

- Onko itse residenssistä joitakin muita ajatuksia? Jotakin kehitettävää?
- Havaitsitko joitakin hyötyjä, joita et osannut aavistaa?
- Muuta huomioitavaa?

Taiteilija 1: Sirkustaitelija, haastattelu 4.10.2010

Taiteellinen ura: Kyllä se alkoi jo kouluaikana, kaikki esiintyminen ja muu.

Koulutus: Taideakatemian sirkuslinja sekä Jean Le´Cockin fyysisen teatterin koulussa yksi vuosi.

Työskentelyjakso Saaren kartanon taiteilijaresidenssissä: Tammi-, helmi-, maaliskuu 2010

Oletko ollut muissa taiteilijaresidensseissä?

En ole, toi on ollut ainut. Ei noita oikeen ole esiintyville taiteilijoille, enemmän on kirjottamistyötä Suomessa. Se on niin paljon helpompi tarjota se tila, kun ei tarvita isoa tilaa.

Miten koki valituksi tulemisen?

Se oli tosi hienoa että sinne pääsi. En mä tiedä millä perusteella, mutta onhan kaikki tommonen tunnustus aina kotiin päin. Herättäähän se jotakin luottamusta, jos papereitten perusteella otetaan, että kai siellä sitten jotain järkevää on papereissa on ollut.

Miksi haki juuri Saaren kartanoon?

Mä kuulin siitä, yks kaveri oli siellä edellisenä vuonna, niin sitä kautta mä sitten hain. En mä edes tiennyt että Suomessa on, että edes toista vastaava missä pystyisi tekemään esityksiä. Toikin on ollut vasta muutaman vuoden, että aina sana tuntuu leviävän entistä enemmän, et ihmiset puhuu siitä ja tietää paremmin. Ehkä vois kuvitella, että silloin kun sinne haki, ei välttämättä ehkä ollut hirveesti niinko hakijoitakaan omalta alalta ja oli ainoita ketä sinne on hakenut, että pääsi, että sekin voi vaikuttaa.

Oliko ennako-oletuksia residenssityöskentelystä? Miten se poikkeaa normaalista työskentelystäsi?

Mitä mä mietin ennen kuin mä menin sinne vai? Jaa-a, ehkä mä mietin vaan, että onpa hienoa kun pääsee tekemään ja näin. Kyl se oli ihan mielettömän hyvä kaikin puolin.

Asetitko itsellesi joitakin tavoitteita? Tai oliko sinulle selvää, että menet tekemään tiettyä teosta, jonka toivoisit edistyvän tiettyyn pisteeseen asti?

Mulla oli siis vanha esitys, esityksen runko oli valmiina, viistoista-kakskyt minuuttia materiaalia, ja sitten mä olin kirjoittanut sen niin kun paperille, ja tehnyt sen, ne kohtauokset niinkun valmiiksi, ja sitten mä lähdin siltä pohjalta työstämään. Et kyl siellä sitten meni kaikki vanha materiaali aika uusiks kuitenkin, mutta selkee tavote mulla oli että se, että sen kolmen kuukauden aikana saan sen esityksen valmiiksi – saan semmosen järkevänmittasen sooloesityksen.

Toteutuivatko nämä tavoitteet?

Kyllä, joo. Ja nyt on tässä kuussa sitten, on nytten esityksiä taas. Rovaniemellä ja Tampereella, se jatkuu kuitenkin. Siitä pitäis dvd valmistua ja sitä pitäis tarjota sitten ens vuodelle, mahdollisimman moneen paikkaan. Suomeen ja ulkomaille lähetellä sitä, jos pääsis jonnekin festivaaleille.

Muistatko, että miltä työskentely tuntui, mikä siinä oli kaikkein poikkeavinta normaaliin työskentelyysi?

Se ettei ollut mitään muuta. Se oli kokonaisvaltaista keskittymistä, siihen työskentelyyn ja siellä oli tosi hyvä rauha. Siellä ei ollu – kukaan ei tullut häiritsee. Talon sääntöihin kuuluu, et sinne ei mennä ilman lupaa minnekään. Et ei sitten todellakaan kyllä mennytkään. Siellähän ei... Mulle se toimi tosi hyvin et oli – pysty fokusoimaan sen...

Miten koet saamasi taloudellisen tuen? Työtilan?

Siitä oli erittäin iso hyöty, että mulla sattui olemaan samaan aikaan yksivuotinen apuraha, että siinä oli elämän korkeimmat kuukausitulot, siinä sen kolmen kuukauden aikana... Sillä pysty hankkimaan sitte, sillä pysty maksamaan itse niinku kaikki kulut mitä oli – et kaikki lavasteet ja puvut, ja tekniikkavuokra, ja pysty maksamaan ihmisille ketä siihen osallistu niin vähän palkkaa ja kaikki painatustyöt ja graafisen ulkoasun ja tommoset. --- Mä pystyin tuottamaan, tosin mulla oli aika pieni se produktio että ei siinä ollu mitään hirveen kallista, mutta silti. Ei tarvinnu miettiä niinku taloudellisia asioita ollenkaan. Vaan oli vapaus toimia.

Se varmasti helpotti taiteellista työtä, ettei jatkuvasti takaraivossa painanut ajatus siitä, että mistä sen tuen hankkii?

Joo, kyllä. Olishan sitä rahaa tietysti enemmänkin voinut olla, ja kyllä mä sitä hainkin, mut, mutta ei sitä sitten tullut, mut sain kuitenkin sen tehtyä.

Koetko, että residenssityöskentelyssä olisi ilmennyt mitään haittoja työskentelyssä?

Ei tietenkään! Siinä oli sitten se, kun se oli siellä syrjässä, niin siinä oli vähän ehkä vaikee välillä pitää välipäiviä tai et sitten välillä oli siellä niinku jotenkin velvollisuuden tunteestakin et väkisin siellä treenisalissa – et nyt täytyy tehdä jotakin et ei vaan niinku osaa jättää sitä työtä hetkekskään. Kyllä se sitten sen vaatii että pitää lähteä jonnekin muualle, pois kokonaan sieltä paikasta, en mä osannu vaan olla siellä ja käydä kävelemässä – se olis eri asia, nyt oli vaan niin kylmä, et ei siellä ulkona edes oikeen ollu järkevää tai ei oikeen pystyny tekemään mitään ulkoaktiviteettia, niin varmaan keväällä tai syksyllä se olis erilaista.

Osaatko nostaa sieltä jonkin tekijän, mikä oli sinulle suurin hyöty? Oliko se esimerkiksi se mahdollisuus keskittymiseen, vuorovaikutus tai jokin muun? Taloudellinen tuki tai puitteet työskennellä?

Aika ja paikka keskittyä. Se että sä olet siellä, toki se työtila myöskin, mutta just se että pystyy tekemään eikä tarvii olla menemässä mihinkään miljoonaan suuntaan. Sitten kun se on niin kaukana, niin jos on jotakin asiaa niin sen järjesti silleen et kaikki mitä tarvitsi hoitaa niin ne on, kun menee Turussa käymään niin ne hoitaa sitten sen yhden päivän aikana. Sekin on sitten hyvin tehokasta se ajankäyttö siellä kun lähtee jonnekin isolle kirkolle käymään, niin siellä sitten...

Miten koit muiden taiteilijoiden läsnäolon ja vuorovaikutuksen? Koitko sen hyödyksi?

Kyllä mä tietysti niitä ihmisiä kävin aina kattomassa, sitä keskeneräistä työtä ja sain niin kun suoraa palautetta niiltä myöskin ja näin mutta, itse en ole niin yltiöosiaallinen ihminen, et mä en kokenut sitä mitenkään niinku erilaisena tai ihmeellisenä sitä yhteisöllisyyttä siellä. Kyllähän se nyt sitten poikii, et on sieltä jotakin töitä saanu taas niitten ihmisten kautta saanu, et yhteistyötä kuitenkin tuli. Ja ehkä jatkossa. Et kuitenkin noin pitkä aika ja noin vähän ihmisiä, et kyllähän niihin ihmisiin siinä sitten tutustuu.

Koetko että työskentelyjakso residenssissä vaikutti jotenkin teoksesi sisältöön? Monet runoilijat ovat esimerkiksi kertoneet, että on saattanut syntyä runo jossa kartano esiintyy, tai että se poikkeuksellinen ympäristö muuten vaikuttaa taiteen sisällössä.

En mä usko että näkyy. Ei se kartano siinä kyllä näy mitenkään.

Entä se poikkeuksellinen tilanne? Jos olisit tehnyt teoksen normaalissa työympäristössä, niin olisiko lopputulos ollut identtinen? Olisiko työ ollut vaikeampaa tai olisiko se vienyt pidemmän ajan?

Se olisi vienyt pidemmän aikaa, joo. Mutta se sisältö ei varmaankaan olis muuttunut kovinkaan paljon.

Tässä onki tullut paljon positiivisia piirteitä esiin, mutta onko itse residenssistä joitakin muita ajatuksia? Jotakin kehitettävää?

Siellä oli vähän kylmä siellä navetassa, että kun oli kovat pakkaset, että kun se meni sinne viiteentoista asteeseen niin ei oikein pystynyt olemaan järkevästi. Se nyt on ehkä semmonen mikä harmitti sitten, mutta se on ne, parimetrinen kiviseinät on visiin aika vaikee lämmittää.

Miten koet sen miljöön vaikuttaneen työskentelyyn? Esimerkiksi jos tarjolla olisi samanlainen tila, mutta esimerkiksi kaupungissa tai ulkomailla?

No jos se olis joku kaupunki, niin jos olis Helsingissä tommonen työtila niin olishan sinne sitten helpompi jättää menemättä ja helpompi olla vähän lyhyempi aika, pääsee ikään kuin karkuun, että tuolla on, tuolla helposti oli vaan siellä treenitilassa. Kuvaili niitä omia tekemisiään, vaikka niissä ei olisi hirveesti mitään järkeäkään, että – kyllä se vaikutti kun siellä oli vaan niin paljon siellä tilassa, niin siinä syntyi odottamattomia. Kyllä siinä mielessä se ehkä vaikutti siihen sisältöönkin että oli niin paljon tekemistä ja saatto sieltä sitten poimia jotakin sattumalla syntynyttä... Että tämmösessä kaupunkiympäristössä ei olis ehkä tullu vietettyä ihan niin paljon aikaa siellä. Ulkomailla ehkä olis sitten se ulkomaan viehätys, etää haluis nähdä sitä uutta ympäristöä niin paljon enemmän. Tai riippuu sitten että kuinka maalla se siellä olis.

Oliko työskentelyssä jotakin sellaista mikä todella yllätti, mihin et ollut osannut varautua tai mitä et odottanut?

Jaa-a.

Tuliko jotakin hyötyjä, joita et osannut aavistaa?

Hyötyjä oli että siellä jäi, niinku, et siellä sen teoksen tekemisen lisäksi jäi aikaa kuitenkin tehdä ihan puhdasta jonglööraus tekniikkaa, harjoittelua myös aika paljon. Haittana tietysti se, et se oli niin matala se tila, et siellä ei kunnolla pystynyt tekemään, heittämään mitään korkeelle. Tollei sirkuksellisesti... Et siinähan olis vieressä se halli, mikä siinä on, se korkea halli, mut sehän kai pitäis vetää kokonaan uusiks sitte. Mut siinä olisi semmonen mitä vois sit viedä eteenpäin, et siin olis sirkukselle tila, et sinne saisi kaikki ilma-akrobatiat ja muut, kaikki sinne kattoon kiinni ja... Se olis sitten taas aika iso remppa.

Sirkus ei taiteenalana vielä Suomessa ole kovin vanha, eikä sillä ole samanlaisia asemaa instituutiona kuin vaikka kuvataiteella tai kirjallisuudella. Koetko, että sillä että myös sirkustaiteilija pääsevät residenssijaksoille on merkitystä koko sirkustaiteelle?

Kyllä, kyllä sirkus vakiinnuttaa asemaa koko ajan enemmän, eikä siitä nyt oo niin kovin kauan, taiteen keskustoimikunnalle se tuli ihan joitain vuosia sitten tuli sirkustaiteen jaosto, joka myöstää sirkustaiteelle rahoja, et ei sen taiteena pitäminen – se on aika nurta, se on ollut vaan sellasta rahvaan viihdettä, ihan tähän 90-luvulle asti. Ja tuleeehan nyt tohon Suvilahteen tulee Sirko, sirkuksen tiedotuskeskuksen tilat ja sinne pitäis tulla semmonen kiinteä sirkuksen koti, Helsinkiin. Että eteenpäin mennään koko ajan.

Olisiko vielä jotakin mitä haluaisit mainita aiheesta?

Siellä oli hyvää se, että siellä oli ne kaksi viikottaista yhteistä tapahtumaa, että maanantaisin brunssi ja perjantaisin se kauppareissu. Tuota, ei siellä oleteta että kukaan että tarttis olla mitenkään sosiaalinen tai että – siellä saa olla just semmonen kun onkin, eikä kukaan odota keneltäkään mitään, koska kaikki on siellä kuitenkin töissä. Silleen ei o hirveitä paineita.

Taiteilija 2: kirjailija, haastattelu 6.10.2010

Taiteellinen ura: Vaikee kysymys tavallaan, mutta 2007 julkaisin esikoiskirjan *Tule on minun nimeni*. Ehkä siit lähtien olen ollut kirjailija. Tietysti mä olen ollut, mä olen tehnyt sitä paljon kauemmin, jotenkin tosissani. Vaikkei sillä silloin ollut niin kuin mitään sosiaalista merkitystä, että mä kirjoitan.

Koulutus: Mä olin Oriveden opiston kirjoittajalukiassa. Kävin lukion siellä ja paljon kirjoittamiskursseja. Tietysti mä siellä opin tuntemaan sen kirjoittajakoulutuksen, sen myös mitä siellä on niinkun avoimen yliopiston puolelta. Ei se lukion opetus juuri siitä poikennut. Tavallaan vastaava koulutus, kun mitä on Turussakin luova kirjoittaminen Turun yliopistossa, että sen kaltainen koulutus. Ehkä se on jotenkin valmentanut kirjoittamiseen. Tällä hetkellä yliopistolla, uskontotiedettä pääaineena ja sitten kulttuurihistoriaa.

Työskentelyjakso Saaren kartanossa: 2009 syys- ja lokakuu

Oletko ollut aiemmin tai sen jälkeen muissa residensseissä vai onko Saaren kartano ainoa kokemuksesi?

Olen menossa joulukuussa, Sysmässä on se Nuoren voiman liiton ja Sysmän kunnan yhteinen kirjailijaresidenssi, niin menen sinne joulukuuksi.

Miten koit valituksi tulemisen?

Sitähän en toki muista paljoa, mutta olin varmaan innoissani. Sen mukaan mikä mun mielestä on kiinnostavaa, että siinä kysyttiin jotakin motiivia tulla sinne tai jotakin, niin mä yritin vastata niin kuin oikeesti sen mukaan miten mä haluaisin ja koen ja se että ne otti mut sinne, kerto mun mielestä siitä, et ne oikeesti ymmärtää jostakin. Hyvästä meiningistä tai jotakin, tuntui hyvältä. Yrittämällä esittää sitä mitä onkin, tai ainakin luulee olevansa, että sillä saavuttaa myös jonkun, tommosen, ikään kuin tunnustuksen, tai että joku taho jolla on hienot puitteet johonkin tekemiseen, antaa semmosen reaktion siihen. Setuntuu hyvältä. En mä niin hyvin muista.

Koit siis ainakin osittain residenssipaikan tunnustuksena – koetko että sillä oli merkitystä taiteilijan identiteetillesi? (Koetko sen tehneen sinusta yhä enemmän vakavasti otettavan, tavallaan todellisen taiteilijan? Vaikuttiko se huomiointisi ja tiedostamisesi sinuun?)

Kyllä se oli tietysti niinkin, joo. Vaikka toisaalta sen haluaa nähdä niin, että se identiteetti on siinä sellainen väline, että se ei ole se itseisarvo. Että saa tunnustusta jonain henkilönä... Tämä ei ehkä liity sun tutkimukseen mitenkään, mutta se vaikka en olisi saanutkaan sitä residenssipaiikkaa, niin pystyisin, tietysti tämä on spekulatiota, mutta pystyisin, että se tekeminen siinä on olennaista eikä se miten joku muu siihen suhtautuu.

Monestihan sitä kuitenkin koetaan niin, että taiteilija on taiteilija, vasta kun taideinstituutio kokee hänet taiteilijaksi. Vasta kun kirjailija on ylittänyt julkaisukynnyksen tai kun kuvataiteilija saa teoksensa näytteille galleriaan.

Kyllähän se vaikuttaa paljon, halusi tai ei. Mutta onko se sitten, tai onko ne olennaisia näkökohtia ja missä tilanteessa.

Miten päädyit hakemaan juuri Saaren kartanoon? Kirjailijoille mahdollisuuksia olisi ollut muitakin?

Joo, se oli vähän semmosta kokeiluluontoista, että tonne voisi haluta ja se vaikutti jotenkin hyvältä se kuvaus mitä siitä netistä luki. En ole varma että oliko joku ihminen ollut siellä tai... Vissiin joku oli kertonut että se oli hieno paikka, en o siitä varma. En muista, ei siihen mitään erityistä syytä ollut.

Oliko sinulla jonkinlaisia ennako-oletuksia siihen työskentelyyn? Miten ajattelit, että mitä aiot tehdä, tai että miten se poikkeaisi sun normaaleista työolosuhteista?

No mä työskentelen kotona ja sitten paljon julkisissa tiloissa, niin kuin tällä kirjastossa, missä nytkin istutaan. Se työlle varattu tila, oletin ehkä että se prosessi on jotenkin jatkumoltaan tiiviimpi. Ja ehkä jotenkin intensiivisempi, ja ehkä se olikin niin. Toisaalta mun elämä muuttui silloin muilta osin hyvin paljon, juuri silloin samaan aikaan kun mä menin sinne. Vähän niin kuin sattumalta, ja se tietysti vaikutti kaikkeen, Mutta tota, kyl mä luulen, ei mulla mitään hirveen lukkoon lyötyjä oletuksia ollut. Ja se odotus siitä että mitä siellä sen työskentelyn kannalta on, niin kyllä toteutui.

Asetitko itsellesi ja työskentelyllesi jotakin tavoitteita? Että menet tekemään jotakin tiettyä teosta, ja että se on jossakin tietyissä pisteissä tai valmis kun työskentelyjakso päättyy?

Oli tarkoitus tehdä sitä teosta joka nyt onkin ilmestynyt, ja sitten kirjoittaa runoja. Runojen suhteen mulla ei ollut mitään erityistä päämäärää. Oli mulla jotakin, että puhtaaksi kirjoittaa jotakin materiaalia ja oli mulla suunnitelmia sen esseekokeelman kanssa. Ehkä jotenkin päämäärätietoisempaa. En oikein hirmu hyvin muista. Että nämä kaksi projektia rinnakkain.

Toteutuivatko nämä tavoitteet?

Enemmän tai vähemmän. Kyl mä luulisin. Että niitä molempia kirjoitin.

Mikä asia residenssityöskentelyssä poikkesi eniten normaalityöskentelystäsi?

Se että siellä oli muita ihmisiä. Lähettyvillä, joiden kanssa saattoi keskustella sitten. Ja tehdä muunlaisia yhteistyökuvioita. Esimerkiksi Ulla Koivisto ja Satu Rekola, jotka oli mun kanssa siellä samaan aikaan, oli siellä silloin tanssimassa, Ulla on koreografi ja Satu on tanssija, niin heidän kanssaan me ruvettiin tekeen semmosta projektia, missä mun runoja ja Sadun tanssia yhdistetään. Että se on elänyt sillai, että viime keväänä oli erityksiä täällä Turussa ja... Se on vielä kesken se juttu, mutta on ainutlaatuista että tommonen yhteistyö syntyi...

Eli jos et olisi päässyt sinne, ei olisi tuollaista yhteistyötä syntynyt?

Ei varmastikaan, en mä niitä ihmisiä olisi tavannut.

Miten koit sen työtilan joka sulle oli osoitettu? (Entä taloudellisen tuen?)

Työtila oli ihan oikei, kun en mä edes tarvitse mitään. Että ei siinä ollut mitään ongelmaa.

Miten koet työskentelyn siellä poikkeavan? Kuin jos työskentelisit täällä kaupungissa?

Siten, että voi vaikka levittää työhuoneen lattialla jonkun epämääräisen kasan pappia, eikä tarvitse välittää siitä että se olisi jonkun muun tiellä. Se on ehkä se konkreettisin ero. Ja sitten se että on oma rauha, että ehkä se jotenkin vaikuttaa siihen, mutta ei mulla ole mitään vaikeuksia keskittyä esimerkiksi julkisessa tilassa, missä on muitakin. Mä koe, tai että mun kohdalla se ei päde että kirjailijan pitää olla jotenkin yksin ja hiljaa, yksinäisyydessä. Se ei vain päde mun kohdalla. No se apuraha oli sillai todella iso, kun mä olen edelleen opiskelija kuitenkin. Tavallaan naurettavan suuri raha ihmiselle joka on elänyt opintotuella. Että ostin mä bassokitara. Sitä en olisi voinut muuten ostaa.

Oliko sinulla asunto Turussa kuitenkin samaan aikaan?

Ei, siinä tilanteessa ei ollut.

Koitko että se taloudellinen tuki auttoi sinun taiteellista työtäsi, kun ei tarvinnut miettiä, että riittääkö se opintotuki tässä kuussa vuokran lisäksi muuhun?

No, varmaan se tietysti vähän auttoi. En mä tiedä. En mä oikeestaan koe... Ei se mee niin, että jos sulla ei oo maallisia huolia, niin sitten henkinen työ sujuu. Että tuota... Sellaiset käytännön ongelmat joita kohtaa, niin se ikään kuin ennemmin ruokkii sitä tekemistä semmosella tavalla, kuin että jos ei ole mitään taloudellisia ongelmia pinnalla, eikä niitä joudu miettimään. Niitten miettiminen on sillai kuitenkin tärkeätä, että jos se mitä kirjoittaa ei liity elämään ja elämän ongelmiin, niin mihin ne sitten liittyy?

Sinä koet että niiden ongelmien kautta pystyt ammentamaan jotakin niihin teksteihin?

Joo, ja sitten kun kohtaa joitakin omia rajojaan tai mahdollisuuksiaan, niin saa jotakin lisää. Että jos vaan pyörii sillä tutulla alueella, mikä on joskus ihan hyvä ja okei, niin sitten vaan, se ei vaan tuo siihen mitään.

Koitko että työolosuhteet tai työskentely siellä toi jotakin haittoja sinun työskentelyysi? Oliko jotakin tekijöitä, jotka eivät vaikuttaneet pelkästään positiivisesti?

No ei varsinaisesti kyllä.

Yksi taiteilija koki, ettei hän pystynyt pitämään vapaapäiviä siellä, vaan oli väkisin työtilassaan?

No en mä koe niin. Olin muutaman kerran siinä flunssassakin, että kyllä mä lepäsin. Mulla oli sopivasti muitakin asioita, että piti käydä Kuopiossa ja muualla hoitamassa asioita, piti käydä siellä ja täällä, että en voinut tehdä pelkästään töitäkään.

Tuli sellaista rytmitystä siihen?

Ei siellä oikeestaan mitään haittoja ollut. Että varmaan oli sellaisia tilanteita, että mä en pelkästään tykännyt jostakin, mutta eihän sille mitään voi. Ei mitään rakenteellista ongelmaa.

Tässähän tuli esiin näitä hyötyjä, keskittymistä ja kontaktoitumista, mutta osaatko nostaa sieltä esiin jonkin yhden suurimman edun, minkä koit olennaisimmaksi?

Niin, tuota, yhtä hyvin se yksi asia voisi olla se ympäristö. En ole kaupungista kotoisin, mutta olen monta vuotta asunut kaupungissa. Siellä oli se, siellä on avaruutta eri tavalla, siellä näkee auringon kierron eri tavalla, siellä on vähän metsää, ja isoja puita. Siellä tajuaa, et ne on isoja puita, koksa kaupungissa talojen koko nielee sen että ne on todellisuudessa puita. Siellähän oli se hanhien muutto just silloin. Se ympäristö, voisi sanoa että se olisi se yksi. Se oma rauha oli toissijainen niihin kontakteihin ja yhteistyöhön, ne oli erityisiä. Sekä mun kirjalliseen työhön, että mun elämään yleensä. Ne oli erityisiä. Siellä oli hyviä ihmisiä. Ympäristö tai ihmiset. En mä nyt, siis jos joku pitää sanoa, niin sanotaan vaikka että se ympäristö.

Puhuttiinkin jo muiden taiteilijoiden läsnäolosta ja vuorovaikutuksesta. Haluaisitko siitä vielä mainita jotakin? Siellä on myös näitä viikoittaisia yhteisiä aktiviteetteja, miten koit ne?

Siellä yritettiin semmoista ideavaihtoa, että sitä koetettiin ruokkia. Silloin oli ainakin ajatus sellaisesta ideahuoneesta, että sinne voisi viedä ideoita, ja jättää ideoita ja kysymyksiä muiden mietittäviksi.

Sopiiko se sinun mielestä kaikille? Vai oliko mahdollisuus jättäytyä siitä pois jos ei koe sitä itselle soveltuvaksi?

Joo, että siellä saattoihin ihan tilanteen ja temperamentin mukaan jäädä pois tai hakea niitä suhteita, keskustella tai jotakin. Se on mun mielestä hirmu tärkeätä, että se vuorovaikutus ei ole pakollista, että se ei ole mitään mihin erityisesti kannustetaan, vaan että se tehdään vaan mahdolliseksi. Ei olisi mitään mieltä jos se olisi pakollista. Jos sitten halutaan residenssi jossa keskitytään erityisesti siihen, silloin se pitää miettiä lähtökohtaisesti ja suunnitella sitä silmällä pitäen ja sinne sitten hakeutuisi sitä haluavat ihmiset, ja se on ihan okei. Esimerkiksi ulla Koivisto piti alexander-tekniikan tunteja, se tuntui suurelta lahjalta. Että viikottain, joskus kahdesti viikossa oli mahdollisuus keskittyä sellaiseen keholliseen työskentelyyn, mikä mua kiinnostaa paljon. Mikä on normaalisti kallista, hän halusi antaa sen lahjana.

Miten koet työskentelyjakson vaikuttaneen teoksesi sisältöön?

Kyllä se vaikutti. Siellä on esimerkiksi muistaakseni kohta, jossa kirjoitan kirjoitusprosessista ja mainitsen kirjoittavani matolla saaren kartanossa. Toi ympäristö, mistä puhuin, niin se on siellä läsnä, muutamassa kohdassa, yrityksenä kielellistä sitä kokemusta. Taivas ja maa, ja mä oon niiden välissä. Ja ne Ullan Alexander-tunnit, mä menin sen jälkeen nukkumaan mutta heräsin yöllä sitten ja oli sellainen selvä ajatus, että nyt mun täytyy kirjoittaa sellainen, tämmönen ja tämmönen juttu. Että mä olin oivaltanut, ja löytänyt sen tunnin aikana jonkin suhteen kehooni. Että mä voisin kyllä ihan osoittaa nämä kohdat teoksesta. Että kyllä se vaikutti monin tavoin, ehdottomasti, ja kaikkian en edes itse tietenkään tiedä. Kaksi kuukautta jossakin hienossa paikassa, tai ylipäätään kaksi kuukautta missä tahansa, että kyllä se vaikuttaa tosi monilla tasoilla.

Jos olisit siis tehnyt teosta täällä, lopputulos ei mitenkään voisi olla identtinen?

Ei varmasti, ei missään nimessä. Ei se nyt välttämättä täysin erikään olisi, mutta ei identtinen.

Miten luulet tilanteen vaikuttaneen muuten työskentelyyn? Olisiko se vienyt pidemmän ajan tai ollut vaikeampaa?

Jaa-a. En mä kyllä tuohon pysty sanomaan. Kuten sanottua, niin mun elämä muuttui muutenkin silloin radikaalilla tavalla, että en mä pysty sanomaan että mikä on siitä ja mikä ei. en pysty arvioimaan sitä. Miljööstä voisi sanoa sellaista vielä, että testasin sellaista pimeässä liikkumista. Että siellä opettelin liikkumaan pimeässä kellarissa ja pimeässä metsässä, sitä voin varauksetta suositella. se on hankalampaa kaupungissa.

Työskentelyssä ei ollut mitään negatiivista, mutta olisiko jossakin muussa ollut jotakin kehitettävää?

No oli siellä itse asiassa yksi juttu. Palohälyttimet. Asuin siellä renkituvassa ja jostakin syystä, kai jostain sähköviasta johtuen ne aina pärähti soimaan jossakin vaiheessa, ja siinä meni pitkään ennen kuin ne saatiin pois päältä. Se oli niin kuin, mutta he ovat varmaan miettineet sitä ja tehneet sille jotakin. Silloin oli myös sellainen tilanne, että siellä oli taiteilijaateljeessa sellainen taiteilija, joka ei oikein tiennyt että mistä oli kyse, että mihin hän oikein oli tulossa. Että se ateljee on niin iso, että hän olisi voinut tehdä siellä vaikka mitä. Mutta en sitten tiedä oliko siinä syynä hänen huolimattomuus vai joku ongelma tiedotuksessa. En mä tiedä, mä en oikeestaan keskity elämässä sellaisiin negatiivisiin asioihin, että en mä niitä enää muista. Siitä on vuosi aikaa, että jos silloin nyt jotakin oli. Olen laittanut siihen sellaiseen palautelappuseen siitä jos jotakin konkreettista on ollut.

Oliko siellä työskentelyssä jotakin sellaista, mitä et ollut ennakolta osannut aavistaa? Jotakin hyötyjä mitä tuli yllätyksenä?

Ainahan varmaan jotakin, mutta ei mitään isoa. En mä muista.

Olisiko sinulla vielä jotakin mitä haluaisit nostaa esiin? Hait kuitenkin toiseen residenssiin? Kokemus oli positiivinen?

Joo, erityinen aika.

Oletko nyt miettinyt joitakin tavoitteita?

No joo, se on vähän erilainen juttu. Siellä on useampi ihminen ja se on ryhmä-residenssi. Äänitetään sellainen runolevy johon pyydetään ihmisiä esiintymään. Ja se on Sysmässä, lähellä mun vanhempia, että varmaan tapaan niitä paljon useammin kuin on pitkiin aikoihin ollut mahdollista. se yhdistyy sitten siihenkin. Että poikkeuksellisesti näen niitä tiheesti. sekin on kiinnostavaa. Varmasti se vaikuttaa mun työskentelyyn. Välttämättä noin aina ainutlaatuisia kokemuksia.

Taiteilija 3: Runoilija, kirjailija. Haastattelu 11.10.2010

Taiteellinen ura: Ensimmäinen kirja, jossa on mun tekstiä ollut, on vuodelta -94. Että mä ajattelen, et sieltä -94 vuodesta saakka oon toiminut runoilijana. Eli kuutisentoista vuotta. Siinä on sekä ihan kirjan julkaisuja että monipuolisesti ihan kaikkea muuta, mitä kaikkea mä olen runoudenkentällä tehnyt. Mä näen että nämä kaksi, sekä kirjan tekemiset, että nämä kaikki muut liittyy selkeästi siihen kokonaisuuteen.

Koulutus: Mä olen opiskellut kotimaista kirjallisuutta täällä Helsingin yliopistossa, mutta sitten muuta koulutusta, esimerkiksi kulttuurituotantoon ja tällaiseen ei ole mitään. Että kaikissa oon ollut tavallaan yrittämisen ja erehdyksen kautta.

Työskentelyjakso Saaren kartanon taiteilijaresidenssissä: 2009 syys- ja lokakuu

Oletko ollut muissa residensseissä aiemmin tai tämän jälkeen?

Olin itse asiassa viime vuonna, melkein koko vuoden erilaisissa residensseissä. että ennen tätä Saaren kartanoa olin kulttuurirahaston residenssissä Ranskassa puoli vuotta, sitten oli kuukausi väliä, sitten kaksi kuukautta täällä Saarella, sitten joulutammikuussa, sen Saaren jälkeen olin Jyväskylässä Kirjailijan talolla ja sitten Roomassa Villa Landessa. Ne on kaikki vähän, tai ajattelen niitä kaikkia residensseinä. Tai ainakin niin mä itse omaksuin. Että Villa Landesta mä kyllä maksoin.

Miten koit valituksi tulemisen?

Tietysti, etenkin nyt tämä Saaren kartanon ja kulttuurirahaston residenssit on ollut tärkeä tää itse valinta. Niihin liittyy myös se raha puoli, niissä on tämmönen apuraha sen ajaksi – se on tietysti yksi tärkeä asia siinä valituksi tulemisessa, ja tietysti myös se että tietää että näissä kummassakin paikassa on aika paljon hakijoita, niin se on ihan hauska asia.

Valituksi tuleminen on myös tunnustus?

On joo. Se on meritoitumista.

Minkä takia hait juuri Saaren kartanoon?

Mä veikkaan että silloin kun mä hain Saaren kartanoon, se oli vasta ensimmäistä vuotta toiminnassa. Ajattelin, että täytyy nyt laittaa. Toisaalta mä olen systemaattisesti lähettänyt hakemuksia kaikkiin mahdollisiin paikkoihin mitä on tarjolla, että pääsääntöisesti lähettää moneen paikkaan. Monet on sellaisia että ei tule vastausta ja sitten osa on sitten, että pääsee. Se toisaalta taas kuuluu sellaiseen arkityöhön, että hakee kaikkia mahdollisia residenssejä ja muita – se on osa sitä työtä.

Minkälaisia ennakko-oletuksia oli? Miten se poikkeaa tavallisesta työskentelystä?

Suunnilleen samoihin aikoihin kun se päätös tuli, mä sain päätöksen myös siitä, että pääsen sinne Ranskaan. Ne meni päällekkäin sillä tavalla, että pystyin näkemään, että seuraavasta vuodesta tulee tällainen residenssivuosi. Ja jotenkin, kyllähän se viime vuosi oli kaiken kaikkiaan aika tehokas. Juuri residenssissä olon takia pystyn keskittymään kirjoittamiseen ja sanomaan helposti moniin työtarjouksiin, että nyt ei

onnistu. Varsinkin tuolla Ranskassa, mutta sitten tuolla Saaren kartanossa syyskuun aikana oli vähän liian paljon opetuskeikkoja sitten samaan aikaan ja se ei ollut hyvä asia. Se tärkein asia residenssissä, mitä on kokenut viime vuoden puolelta, että pääsee niistä arkikuvioista eroon aika totaalisesti ja kirjoittamisesta voi tulla päivittäistä rutiinia. Ja se on hyvä asia. Mulla on muuten ollut tällainen, että teen ensisijaisesti opetustöitä, ja toissijaisesti kirjoitustöitä, ja nyt tää järjestys on muuttunut. Ja se on hyvin merkittävä asia. Huomattavan paljon helpompi on nyt kirjoittaa, että voi asettaa itselle, joka päivälle tiettyjä kirjoitustavoitteita.

Kun menit saaren kartanoon, asetitko itsellesi joitakin tavoitteita?

Siinä vaiheessa kun menin Saaren kartanoon, mulla oli runokokoelma sillai viimeistelyvaiheessa. sen kahden kuukauden aikana oli tiettyjä asioita, että melkein tuli kirjoitettua se uudestaan. Ei ollut päätettynä, että mitä kaikkea mä sen osalta teen, mutta joka tapauksessa se meni eteenpäin. Sitten ihan siinä loppuvaiheessa, lokakuussa, vuosi sitten, aloin kirjoittaa sellaista runo-opasta, että näin kirjoitat runoja. Nyt se kirja on itse asiassa ilmestymässä, tämän kuun aikana. Että jotenkin siinä ihan loppuvaiheessa tavallaan lähti ideoimaan sitä ja yhtäkkiä se menikin nopeasti eteenpäin. Mä en ole koskaan kirjoittanut mitään kirjaa niin nopeasti. Kaiken kaikkiaan on residensseillä ollut sellainen vaikutus että pystyn kirjoittamaan todella nopeasti. Kummatkin asiat on edennyt, ja kummatkin on nyt tässä ilmestymässä.

Olivatko nämä kummatkin tiedossa jo ennen kuin menit Saareen?

Varsinaisesti, mulla oli tällainen epämääräinen tilaus, ja mä en tiennyt että mitä mä tekisin sille tilaukselle. Kuukauden aikana. Siinä residenssissä oli se hyvä asia, kun Toivion Miia ja Jonimatti (Joutsijärvi) runoilijoina oli siinä samassa Renkituvassa kuin minä, niin ne keskustelut siellä keittiössä – veikkaan että se idea siinä, että teen tällaisen luovakirjoittamisen oppaan, että jotenkin mä voin tehdä ja että mun kannattaa tehdä se, sillä oli varmaan oma vaikutuksesta.

Toteutuivatko ne tavoitteet?

Joo, että siinä hakemusvaiheessa, – Saaren kartanon hakemushan on aika erilainen kun mitä muissa paikoissa on, että kun sitä silloin pari vuotta sitten täyttelin, niin siinä kysytään tällaisia ajatuksia siitä miten edistyy siinä omassa tekemisessään ja millaisia haasteita asettaa... Että muistaakseni kirjoitin siihen että haluan kirjoittaa jotain muutakin kuin runoa, jotain uutta lajia tai jotakin tällaista, ja veikkaan että tälläkin oli jotain vaikutusta sille prosessille. Että mä pystyin siirtymään runoudesta tietokirjan puolelle, mikä on mulle aika iso juttu.

Miten koit näitä yksittäisiä asioita, jotka poikkesivat normaalista työskentelystä? esimerkiksi työtila, taloudellinen tuki? Historiallinen miljöö?

Toki se että ollaan maaseudulla, missä ei ole hirveen paljon aktiviteettia kilpailemasa ajankäytöstä niin sillä on tietysti merkitystä. Hirveen paljon sillä miljööllä ei ole merkitystä mulle, että kyllä mä pystyn kirjoittamaan missä tahansa missä on rauha, eihän siitä haittaakaan toki ollut. silleen, että mä en välttämättä kaipaa sellaista tietynlaista miljöötä kirjoittamiseen. Se ei vaikuta suoraan. ehkä enemmänkin sitten sellainen, että miten järjestetään tää tuota asuminen ja tuleeko siellä tällaisia vuorovaiikutustilanteita. Että jos ajatellaan sitä porukkaa joka siellä oli, niin mä olin aika tiiviisti siellä näiden samassa talossa olevien kanssa, mutta sitten nämä jotka olivat siellä

yläkerrassa, siellä ylhäällä niissä sivurakennuksissa, niin heidän kanssa tavattiin ainoastaan maanantaisin. Että heidän kanssa ei tullut niin paljoa sellaista vuorovaikutusta. Että se kynnyks mennä kyläilemään sinne toiseen taloon on aika korkea.

Entä taloudellinen tuki? Miten se sinuun vaikutti?

Kyllähän sillä on merkitystä, kun on apurahojen varassa, elää aika pitkälti, että kyllä sillä on oma merkityksensä.

Katoitko sillä toisen asunnon kuluja vai menikö se ihan toimeentuloon?

No mä olin järjestänyt sillä tavalla, että mä meen residenssistä toiseen, että mulla ei ollut toista asuntoa. Että siinä mielessä tää residenssi täytti ihan mun asunnon tarpeen konkreettisesti.

Oliko sellaisia odottamattomia tekijöitä? Muita kuin vuorovaikutustekijöitä? Oliko joitakin haittoja?

Ei välttämättä, semmosta. Omassa ajan käytössä se syyskuun liiallinen opettaminen muualla, mutta se oli sellaista omaa ajankäyttölistä suunnittelua. Et se ei johtunut paikasta. Ei mun mielestä siinä paikassa tai puitteissa ollut mitään sellaista joka olisi häirinnyt tai tällaista.

Osaatko nostaa jonkin sellaisen asian joka poikkesi eniten normaalista työskentelystäsi?

Toisaalta se työrauha, mutta toisaalta ne sosiaaliset suhteet, mitä tulee siellä residenssissä. Kuitenkin se asuminen siinä Renkituvassa on aika tiivistä, että neljä ihmistä siellä ja sitten se yhteinen keittiö siinä. Siinä tulee, kyllä siinä omavaikutuksensa oli niillä sosiaalisilla suhteilla siinä.

Olivatko nämä juuri niitä suurimpia hyötyjä mitä koit siellä?

Joo, kyllä.

Jos vastaava tila olisi ollut ulkomailla, niin olisiko se vaikuttanut siihen?

No juuri näihin opetuskeikkoihin, että nyt oli vaikea kieltäytyä, kun se oli mahdollista. Jos olisi ollut ulkomailla, varsinkin opetuskeikat on sellaisia että ne sovitaan puolta vuotta aikaisemmin. Että jos on samassa maassa, niin en mä lähde kieltäytymäänkään. Jos on eri maassa, niin se on helppoa. Kyllä sillä tällainen vaikutus on. Toki kun on ulkomailla, niin se on totaalinen se arjen häviäminen. Että sitten häviää myös keskeiset viihtymisen välineet TV, ja tällaiset. Myös sillä on vaikutus, tää on jotenkin hassua asia, että kun on tällainen kirjastojen maaninen käyttäjä, niin se tarkoittaa että on koko ajan kymmeniä kirjoja, joita en tietysti läheskään kaikkia saa luettua, koska niitä on niin paljon. Silloin kun on jossakin ulkomailla, niin pystyy ottamaan vaan tietyn määrän kirjoja mukaan, ja niihin keskittyy. Tiettyä keskittyneisyyttä on jos on eristäytynyt, jos on eristäytynyt vielä enemmän, totaalidemmin kuin tässä tilanteessa. Jos Suomessa ajattelee jotakin vastaavaa, niin mä olen kerran ollut Utön saarella viikon verran tekemässä töitä. Siellä se eristäytyminen on samaa luokkaa kuin ulkomailla. Että tuollakin kun on kolmenkymmenen asukkaan saari, jossa on yksi kauppa, että on siellä kirjasto, mutta se ei ollut auki sinä aikana, niin se eristäytyminen on aika totaalista.

Osaatko sanoa miten tuo residenssiaika vaikutti teosten sisältöön? Puhuttiinkin jo tuosta tietokirjasta, mutta entä siellä kaunokirjallisella puolella? Näkykö siellä mitään teemoja?

Ei, ei sillä tavalla. Mä en sillä tavalla omaksu asioita sen kautta että mitä mä näen, että ne prosessit on niin hitaita, että ei ne vaikuta. Kyllä se enemmän on sitä, että kun on työskentelyrauhaa, niin se vie niitä asioita eteenpäin, mutta ei sillä tavalla kuvastotasolla. Että se on mulle jotenkin vierastapa tehdä. Että sillä tavalla ottaisi vaikutteita nopeasti jostakin paikasta.

Jos et olisi päässyt tuonne Saaren kartanon residenssiin, työsi ei olisi ollut yhtä tehokasta, mutta toisaalta oppaaseen residenssijakso vaikutti sisällöllisesti-kin?

Joo, ehkä näin. vaikee toki sanoa, että mitä silloin olisi tapahtunut. Mutta kyllä mä katson että sillä oli joku vaikutus. Että just sen epämääräisen tilauksen takia, olin miettinyt sen tietokirjan tekemistä koko vuoden, mutta se tilaus oli vain jotenkin niin epämääräinen ja hahmoton, etten oikein pystynyt etenemään siinä millään tavalla. Saaren aikana sitten, ehkä niissä keskusteluissa tai asioissa, kun myös muut siinä samassa talossa asuvat, Toivion Miia, niin hän opettaa paljon kirjoittamista, niin ehkä siinä on semmosta, että se ajatus tiivistyi sitten siinä.

Eräs toinen taiteilija mainitsi teidän kanssa samaan aikaan residenssijaksolla olleesta koreografista, joka tarjosi Alexander-tekniikan tunteja. Miten koit tällaisen?

Joo, mä olin aina estynyt silloin, se ei ollut mulle. Hän (toinen taiteilija) on hyvin voimakkaasti korostaa ruumiillisuutta ja performanssia, niin se ei ole mulle tärkeä asia. Henelle ylipäättänsä tanssi on tärkeä ja siitä syntyikin siitä oma juttunsa.

Miten koet residenssiin lähtemisen? Onko se helppoa?

Kyllä se on aika helppoa, koska jos ajattelee esimerkiksi omaa tekemistä, niin mulla on tällaista organisatorista tekemistä ja opetustyötä hyvin paljon. Ja sitten kun mä lähden jonnekin, niin kaikki se jää pois. Mä voin jaksottaa omaa tekemistäni, ja myös muitten odotukset siitä, että millä aikataululla asiat sujuu, niin rytmittyy sen mukaisesti. Mä olen itse asiassa ollut tuolla Italiassa Assississa, tämmösessä residenssissä nyt käynyt, aika useasti ja olen taas ensi viikolla lähdessä. Että siellä mä en tee ainoastaan töitä, vaan myös ihmissuhdeasiat liittyy siihen. Että kyllä ajatuksena on se, että saa tyhjennettyä omaa, ihan konkreettisesti kalenteriaan, mutta myös sitä, niitä asioita mistä pitää olla mielipiteitä tai pitää päästä jonnekin tapaamiseen tai --- Se on selaista syvää yhdessä tekemistä, yhdistystoimintaa tai osuuskuntatoimintaa, että ikään kuin se on aika sitovaa, mutta siitä on helppo irrottautua.

Eli sinulle residenssijakso merkitsee mahdollisuutta keskittyä pelkästään kirjoittamiseen sen tarvitsemalla intensiteetillä, ja irrottautumista normaalista arjesta?

Joo. Toki en menisi sellaiseen residenssiin jossa ei olisi sähköpostia. Että silleen, semmonen residenssi, jossa ei olisi sähköpostia, niin voisin kuvitella, että tulisin kahden kolmen päivän päästä hulluksi siellä. Se on joku sellainen, loppujen lopuksi kun Suomessakin pitää yhteyttä ihmisiin sähköpostin kautta, niin se tapaaminen ei ole se keskeinen asia. Mutta jos on totaalisen irti näistä kaikista tekemisen tavoista... Mä en

ole ollut missään sellaista pidempää aikaa, että muistan siellä Ranskassa joskus oli silleen, että netti ei toiminut viikon aikana, niin mä olin jo vähän tälleen...

Että mentiin mukavuusalueelta pois?

Joo, kyllä.

Koitko vapaa-ajan viettämisen residenssissä vaikeaksi? Olet kuitenkin tavallaan pitkän ajan työpaikalla.

En niinkään, aina kun olen residenssissä, niin mulla on lukemista riittävästi ja aikaisemmin olen katsonut telkkaria, mulla on ollut dvd:tä mukana, että on ollut tapa, itse asiassa aika hyvä tapa, että on helpompi katsoa jotakin sarjaa sillä tavalla pakettina. Ei sillä tavalla ollut mitään vapaa-ajan ongelmia. Että jos halusi tavata ihmisiä, niin meni keittiöön.

Vuorovaikutus oli hyvin vapaaehtoista, että sitä ei sinun kokemuksesi mukaan edellytetty?

Joo, tossa meidän talossa, Renkituvassa. Että sitten se missä Karri (Kokko) ja Annika Idström olivat, niin heidän piti ihan lähteä jonnekin että, Karrikin kun kävi siinä alussa varsinkin siinä Renkituvalla, niin hän oli selvästi vaikea tulla sinne meidän paikkaan. Että siellä on tavallaan kynnyksiä myös.

Miten koet tämän kaivo-ajattelun? Vuonna 2009 se ei varmaankaan ollut vielä aktiivisesti toiminnassa mukana, mutta nyt sitä tuodaan yhä enemmän mukaan toimintaan.

Kyllä sillä tavalla olivat nämä maanantain tapaamiset ihan hyviä, että siinä käydään sitten läpi kaikki käytännön asiat, ja sitten tapaa ne ihmiset. Että se on oman talon ulkopuolella asuvien ihmisten tapaamiselle se hetki, siellä ilmeni aina tällaisia että joku on menossa johonkin samaan aikaan ja mentiin sitten samalla kyydillä, että tällaisia yhteisjuttuja tuli niiden kautta. Siitä kaivosta puhuttiin siinä residenssiajan loppupuolella, mulle jäi se vähän hämäräksi että mitä siinä haluttiin sitten.

Nyt kun olet taas menossa residenssiin, niin teetkö jälleen itsellesi tavoitteita? Onko se mielestäsi hyvä tapa lähteä sinne?

Tavallaan jaksottaa sitä työskentelyä, tavallaan kirjoittamisessa on toisaalta sellaista ideankeräämisvaihetta, jota ei voi suunnitella, siinä vaiheessa kun hankitaan sitä perusmateriaalia massaa. Kun tekee joka päivä jotakin, niin siletä ehkä sitten jotakin syntyy. Sitten tietokirjan tai joidenkin jo olemassa olevien tekstien muokkaaminen, niin siihen voi laittaa tavoitteita, niitä voi jaksottaa jollakin tavalla, tämmöset residenssit ja muut asiat, niitä mahdollisesti käyttää jaksottamisen välineinä, jolloin myös motivoituu tekemään itse tehokkaasti. Ikään kuin ne ongelmat jotka usein on kirjallisessa työskentelyssä, niin ei ole ulkopuolista pakkoa tehdä mitään. Ei esimerkiksi kustantajat soittale, vähälevikkisellä kirjallisuuden avulla kuin runoudessa, niin ei he koskaan ota yhteyttä, että olisiko joitakin tekstejä. Ei se toimi sillä tavalla. Kyllä se moottori täytyy tulla ja se motivaatio, täytyy tulla itsestään. Se ajanjaksotyttelu ja erityyppisten asioiden vuorottelu, että on niitä työvälineitä että saa valmista tekstiä aikaiseksi niin sellaiset paikat joissa se pakottaa siihen jaksottamiseen ja suunnitteluun, niin ne on tavallaan hyödyllisiä asioita.

Toisaalta tämä rahoitettu tila ja taloudellinen tuki ei takaa työn tuottavuutta?

Sitä on kauhean vaikea mitata tällaisessa työssä että milloin se on tuottavaa ja tuloksellista. Varsinkin jos ajattelee... No silloin kun mä olin Ranskassa niin silloin tein paljon yksittäisiä uusia runoja ja käytin paljon aikaa siihen ja tuotin – se viikkovauhti oli sellaista, että yksi runo per viikko, sitä on vaikea sanoa kovin tuottavaksi työksi. Sitten taas toisessa kohtaa, kun on olemassa jotakin massaa, jota pystyy muokkaamaan tai on jotakin faktapohjaista, niin sitä voi ajatella, että tämmösiä tekstimassoja on tuotettu täällä. Sitä tuloksellisuutta ei voi mitata tällaisena määrällisenä asiana – jonkun ongelman ratkaisemisen tai runossa olevan kuvan kehittämisen, niin se voi olla hyvinkin tuloksellista, vaikka sitä ei ulkoa päin voi mitenkään mitata. Toisaalta, jos tekijä pukee, että se on vienyt sitä hommaa eteenpäin. Että jos mä nyt ajattelisin että se oli kauhean ikävää ja surkeeta ja tuottamatonta aikaa se Saaren kartano, niin näkisin sen tässä vaiheessa. Nyt kun mulla on semmonen olo, että se oli hyvin vauhdikasta aikaa, niin mulla on semmonen olo että asiat eteni, jos ei kovin määrällisesti, niin ainakin ajatuksellisest. Silloin se ei muistikuvassa ole mikään sellainen aika jolloin kaikki junnasi paikallaan. Tiedän, ettei siellä olleet kaikki välttämättä samaa mieltä. Jotkut koki, etteivät saa mitään aikaan sen kahden kuukauden aikana. Jokainen on omanlaisensa, ja sitten se että missä vaiheessa omaa työskentelyään on.

Ovatko residenssit ja apurahat elinehto kirjailijalle? Näyttelijä tai tanssija saattaa työskennellä laitoksessa, josta saa kuukausitulonsa, mutta kirjailijalle kuukausitulo on harvinaisempaa-

Kyllä ainakin apurahat on. Toki mulla tulee tuollainen säännöllinen kuukausitulo tuosta opetuksesta. Se on säännöllistä ja tavallaan, mun osaamisen tuotteistamista. Tavallaan olen tehnyt osaamisestani helposti myytävän tuotteen ja saan lisättyä sitä aina tarpeen tullen, toki viiveellä, mutta aina tarpeen tullen. En mä kaipaa sitä, että olisi joku säännöllinen tulo. Mielummin niin että on irtonaisia opetuskeikkoja tai sitten paljon sitä omaa aikaa, jonka voi jaksottaa sitten ihan omalla tavalla. Nythän mulla on pitkä apuraha, että mä sain Kulttuurirahastolta melkein vuoden apurahan, että se on tältä osalta, että vaikka mä nyt opetan, niin se ei ole taloudellisesti välttämätön asia. Että ensi vuodesta mä en noiden apurahojen suhteen tiedä, että sitten taas opettaminen ja tekeminen voi olla enemmän taas rahahakuista. Kyllä apurahoilla ja residensseillä ja residensseillä johon liittyy apuraha, on taloudellista merkitystä mutta aina residensseillä on jotenkin tämmönen tekemistä jaksottava merkitys. Olkoonkin sitten semmonen josta itse maksaa tai joka on ilmainen, että niissä on hyviä puolia ja on huonoja puolia.

Nykyaikaiseen taiteilijuuteen kuuluun mielestäsi tällainen jatkuva apurahojen hakeminen ja itsensä tuotteistaminen? Romanttinen yksinäisydessä riutuva taiteilija ei ole enää tätä päivää?

Kyllä. Niitä on jonkin verran kyllä. Tunnen kyllä joitakin vanhempia runoilijoita, jotka ei esimerkiksi, vaikka he hakevat töitä, niin he ovat sitä mieltä että he ei lähde tekemään mitään yksittäistä opetuskeikkaa jonnekin, koska se ei työllistä kokonaan, tavallaan koko kuukaudeksi.

Halutaan sanoutua siitä ptkätyöläisyydestä irti?

Joo, että se ei mun mielestä ole tällä toimialalla realismia. Että on pakko tehdä momentteja asioita ja pakko tehdä jotenkin välillä sellaisia asioita jotka ei ollenkaan kiin-

nostakaan. On myytävä sitä osaamistaan ja moneenkin suuntaan. Suurin osa tekemisistä on sellaista, että pystyy sisäistämään itselleen hyödylliseksi. Esimerkiksi tänään illalla mulla on tuolla helsingin työväenopistolla tuollainen metriikkaoppitunteja. Metriikka on mulle sellaista, etten hirveän paljon arvosta metriikkaa. Kuitenkin menin siihen, koska nyt mä jouduin opettelemaan metriikan aivan alusta pitäen. Saan nyt aivan uuden alueen mistä pystyn opettamaan.

Laajennat ammattitaitoasi?

Kyllä, aivan totta.

Nyt on käyty teemakohtaiset kysymykset läpi, mutta onko sinulla jotakin mitä haluaisit vielä käydä läpi. Oliko esimerkiksi jotakin kehitettävää ihan konkreettisissa asioissa?

No monelle se oli varmaan ongelma, että kaupat olivat niin kaukana, mutta mulle se ei ollut mikään ongelma, kun olin siellä omalla autolla. Toki sieltä kartanolta on kuljetus viikottain Mynämäkeen, että se voi olla joillekin ongelma. Toisaalta se sitten taas on osittain hyvä asia, että voi totaalisemmin eristäytyä.

Ovatko kaikki residenssijaksot omanlaisiaan kokemuksia vai onko niissä selkeästi yhteisiä piirteitä?

Kyllähän tietenkkin, se puolenvuoden jakso on omanlaisensa. Kun on ranskalaisessa pikkukaupungissa, jonka maan kieltä ei osaa ja kauoungissa on vain yksi englantia osaava ihminen, ja ei ole lähellä Pariisia ja se puoli vuotta on niin pitkä aika, niin toki se menee ylitse muista kokemuksena, ja kun oli ensimmäinen. Siihen liittyy paljon tällaisia ainoastaan positiivisia asioita. Sitoutuminen siihen on eriasteista kuin lyhyemmässä. Ennen viime vuotta ajattelin että jos menee kahdeksi viikoksi residenssiin, niin kahdessa viikossahan ehtii tehdä ihan hirvittävästi töitä. Mutta nyt kun on ollut puoli vuotta ja kaksi kuukautta, niin nyt on sellainen olo, että ei kuukaudesta ehdi oikein mitään tehdä. Nythän siellä on niin, että keväisin on kolmen kuukauden jaksot, niin se on varmasti ihan hyvä asia. Silloin tulee sitä pituutta siihen ja on mahdollista keskittyä pidempiin jatkumoihin. Kaksi kuukautta on toisaalta semmonen aika, että ehtii, mutta että se on toisaalta vain käväisy. Toki jossakin vaiheessa olisi hauska päästä uudestaan Saareen, mutta toki se on niin suosittu paikka ja siinä on varmaan joku kiertosysteemi. Jotenkin näihin myös suhtautuu näihin residensseihin, etenkin saaren kartanon ja kulttuurirahaston, että ne meritoivia asioita, että ei olisi edes sopivaa hakea seuraavana vuonna uudestaan, että ehkä kymmenen vuoden päästä uudestaan.

Miten koet sen, että ihmisiä oli otettu monipuolisesti eri taiteenaloilta? Ja ulkomailta? Kattaus oli hyvin monipuolinen?

Joo, no siellä Ranskassa oli myös skotteja ja ruotsalaisia. Siellä oli kuvataiteilijoita, veistäjiä, säveltäjiä ja kirjailijoita. saareessa oli tanssijoita, mutta ei yhtään ulkomaalaisia samaan aikaan. Kyllähän se täydentää sitä, nyt se residenssi jossa käyn Italiasa, niin siellä tulee olemaan hyvin monesta maasta taiteilijoita. se on hyvin kiinteä ja se paikka on keskellä metsää ja sinne tullaan kuukaudeksi tai viikoksi. Veikkaan että siellä tulee näitä vuorovaikutustilanteita enemmän. Veikkaan että suomalaiset tuntee toisensa ja on paljon yhteisiä piirteitä. Jos ulkomaalaiset tunnistaa suomalaisessa sellaisen yhden piirteen, niin se on sellainen et suomalaiset vetäytyy eri tilanteista ja

eivät ole sosiaalisia. Mä ymmärrän sen sillä tavalla, että suomalaiset haluaa antaa tilaa toiselle hyvin paljon. Se on vierasta muissa maissa ja oletetaan että ollaan jotenkin tiiviimmin yhteydessä. Tavallaan, siinä on pieniä eroja.

Voisiko toisen taiteenalan edustajalla olla annettavaa työskentelyysi? Nythän olit saanut apua vuorovaikutuksen kautta kirjailijoilta.

Joo, kyllä mä veikkaan että siinä voisi olla. Että nythän siinä talossa Saarella oli kolme kirjailija ja yksi kuvataiteilija, Minna Heikinaho että hänellä on tämä käsitetaide tapana ja hän tapasi ensimmäistä kertaa runoilijoita ja siinä syntyi vuorovaikutusta, ja edelleen pidetään sitä yhteyttä sen porukan kanssa. Että varmaan kaikkein tiiveimmin yhteys tulee siellä renkituvalla. se yhteinen keittiö tekee sen niin välittömäksi sen vuorovaikutuksen.

Eli sillä fyysisellä tilalla on tässä suhteessa merkitystä?

Kyllä sillä on. Jos siellä olisi joku tällainen tila, joku muu kuin kartanon tv-huone, johon voisi mennä spontaanisti, niin kyllä se lisäisi tätä vuorovaikutusta. Kyllähän tämä kaivo, jos se olisi fyysisenä tilana jossakin niin, jos sen ympärillä navetan tiloissa, jos se houkuttelisi ihmisiä tulemaan spontaanisti vaikka iltaisin niin sillä voisi olla tällainen kokoava, yhdistävä tekijä. Jos halutaan syvempää vuorovaikutusta samalla kertaa siellä olevien tyyppien kanssa, niin sellainen yhteinen tila, johon ihmiset voisivat tulla spontaanisti, voisi olla aika hyvä. Ja tietysti, miten , yksi sellainen voisi olla vaikka paikka jossa olisi lehdet tai jotakin aktiviteettia. Mielummin niin, että se tapahtuu jotenkin sattumalta. Sellainen ylhäältä päin tuleva yritys luoda vuorovaikutusta ei ole koskaan hyvä.

Onko sinulle tullut työtilanteita näiden yhteyksien kautta?

Tämä Minna Heikinahohan oli mulle entuudestaan tuntematon. Miia Toivio ja Jonimatti oli aikaisemmin tuttuja. Ja Miiian kanssa ollaan nyt tekemässä yhteistä harjoitus kirjaa. Toisaalta, ei se nyt pelkästään siellä syntynyt mutta ei se sitä meidän vuorovaikutusta vähentänytkään. Että tällaisia konkreettisia asioita jollain tavalla runoilijat muodostaa, niin suomen runoilijat tuntee toisensa ja niitä yhteisöjä on paljon. Turussa kirjan talon ympärillä on omansa ja Helsingissä Nihil interim ympärillä omansa. Että kun luovii näissä yhteisöissä, niin kyllä siinä erilaisia vuorovaikutustilanteita tulee. Jotenkin erilaisia asioita syntyy koko ajan ideatasolla.

Tietenkin toi on tosi hyvä paikka ja tosi hyvin tunnettu taiteilijoiden keskuudessa. Se apuraha tekee siitä hyvin tunnetun, että se on muutakin kuin vain se paikka. Silloin toisena vuotena se hakemusten määrä oli varmaan aika pieni, mutta nyt taitaa olla kahdessasadassa.

Viisi vuotta sitten olisi ollut vaikea lähteä residenssiin. Että tää Ranska ja Saari oli mun ainoat kokemukset. Ulkomaille meno tuntui hankalalta, että on niin kauan aikaa jossakin. Nyt se asenne on muuttunut, että kääntää sen positiiviseksi. Että mitä kaikkea sen kautta voi saada. Ranskaan mennessä joutui sitoutumaan äärimmäisen paljon, ja sen jälkeen on ollut helpompi sitoutua kaikkiin muihinkin.

Taiteilija 4: Runoilija. Haastattelu 11.10.2010

Taiteellinen ura: Sikäli kaksijakoinen että olen julkaissut esikoisteokseni 82, eli 27-vuotiaan. Sen jälkeen tuli julkaisemisessa pitkä tauko ja seuraavan teokseni julkaisin vasta vuonna 2005. sen jälkeen viimeiset viisi vuotta onkin olleet tavanomaista vilkkaampaa että olen julkaissut toistakymmentä teosta.

Koulutus: Yliopisto-opintoja on, mutta en varsinaisesti kirjoittamista ole opiskellut että siinä suhteessa olen itseoppinut.

Saaren kartanossa: Syys-lokakuu 2009

Oletko ollut muissa residensseissä tai vastaavalla työskentelyjaksolla ennen tai jälkeen Saaren kartanon?

En.

Miten koit valituksi tulemisen?

Se oli oikein miellyttävä uutinen. Pääsin kokeilemaan jotakin uutta ja toisaalta se että siihen sisältyy myös apuraha. Se on tärkeä seikka, erottaa tämän residenssin muusta.

Koitko sen myös tunnustuksena?

Oli se varmaan kyllä sitäkin. Tuskin ne nyt pelkästään ilmoittautumisjärjestyksessä niitä paikkoja jakoi.

Miksi hait juuri Saaren kartanoon?

Huomasin hakuilmoituksen Kirjailijaliiton jäsenkirjeestä. Toisaalta tiesin odottaa haun alkamista, koska olin seurannut residenssin perustamista läheltä. Säätiön asiamies Hanna Nurminen on vanha koulutoverini, ja kun hän sattumoisin tavatessamme tiedusteli asiantuntijamielipidettäni säätiön toiminnan kehittämistä, ehdotin hänelle residenssin perustamista. Kun sitten näin, että idea oli toteutunut, ajattelin panna anomuksen vetämään.

Oliko jonkinlaisia ennakko-oletuksia kun menit sinne? Miten se poikkeaisi normaalista työskentelystä?

Poikkesi se sikäli, että tavallisesti mä työskentelen kotona. Ja se kotona työskentely on tavallaan myös leimannut mun työskentelytapoja. Mä en ole koskaan tarvinnut mitään siirtymistä nimenomaiseen työskentelytilaan. Että kiva kokeilla sellaistaakin. Toisaalta, asuttiinhan tässäkin samassa tilassa, että ei tämä siinä mielessä poikennut, mutta tuota kyllähän se tietysti, se että se sijaitsi kaukana melkein kaikesta ikään kuin maaseudun rauhassa. Ei se mua hermostuttanut, ei se mua jännittänyt. Kyllä sitä nyt kaksi kuukautta selviää missä vain.

Kun menit sinne, niin asetitko työllesi joitakin tavoitteita?

Itse asiassa montakin. Mun työskentelytapa on yleensäkin sellainen että on menossa monta juttua yhtä aikaa, ihan siitä syystä, ettei joudu koskaan sellaiseen tilanteeseen, et olisi ikään kuin ihan tyhjä paperi, eikä mitään suunnitelmaa, mitään aikomusta, mitään ideaa. Että mulla oli sinne mennessä tota montakin projektia käynnissä yhtä aikaa, ja mä ehdin, voisi sanoa, että halusin koota ikään kuin vanhoja tekstejäni nippuun kaikessa rauhassa, mutta sitten mä tota aloitin siellä parikin uutta projektia, joista yksi kesti täsmälleen sen ajan kuin olin siellä. Mulla oli semmonen idea liittyen siihen.

Tämäkään ei syntynyt yllätyksenä?

Sitten oli toinen projekti joka syntyi siellä paikan päällä niin se jatkui sitten jälkeenkin.

Asetetut tavoitteet toteutuivat?

Saatto toteutua joo... Syntyi myös jotakin sellaista jota ei osattu ennakoida.

Miten työskentelysi poikkesi normaalista? Mitkä olivat suurimmat erot?

No joo, mutta mä luulen että ne ei kuitenkaan liittyneet siihen paikkaan vaan mun tapauksessa persoonallisia henkilökohtaisia asioita. En sano että se paikka oli esteenä millekään, mutta ei se ole tae sille, että nyt kun pääsee tänne, niin nyt kaikki järjestyy, tässä työssä on niin paljon kaikkea henkilökohtaista. Nyt täytyy muistaa myös sellainen asia, että tää ei ole sillä tavalla mekaanista työtä. Että kun sanotaan, että kun matkustetaan mantereelta toiselle, niin kun ruumis kulkee kahdeksassa tunnissa niin New Yorkista Helsinkiin, mutta sielu tulee vasta pari viikkoa perässä. Se syys-lokakuu kun olin kaksi kuukautta siellä residenssissä niin monet asiat näkyvät vasta kuukausien päästä. Ne vaikutukset, että sä nukut siellä tai haaveilet siellä tai ulkoilet siellä, mutta ne varsinaisesti, ne ei sitä luomistyötä sitä fyysistä työtä, niin ne vaikutukset toteutuu jossakin toisessa ajassa paikassa. Itämään jääneet ideat taas saattaa kypsyä siellä, että se on todella vaikea sanoa että mikä on vaikutusta mistäkin ajasta ja paikasta. Se on osa sellaista tiettyä jatkumoa. Ei se siihen paikkaan ja tilaan sillä tavalla liity. Ei se että residenssijakson aikana sytyttäisi valot ja avaisi oven ja lähtiessään sammuttaisi valon ja sulkisi oven ja sitten se olisi siinä. Että kyllä se liukuu, asioita tapahtuu sitä ennen ja asioita tapahtuu sen jälkeen.

Miten koit erilaisia elementtejä Saarella? Työrauha on taattu? Sinne ei pääse ulkopuoliset.

Se on erittäin erinomaisesti tehty. se säätiön tavoite siitä täydellisen työrauhan takaamisesta, se todellakin toteutuu, että saattoi todellakin päiväkausiksi vetäytyä ikään kuin omaan, omiin oloihinsa. Kukaan ei vaatinut sulta mitään, eikä tullut vaatimaan aikaa tai huomiota. Toisaalta sitä kuitenkin tiesi kokoajan että siellä on avulias henkilökunta paikalla, jos tulee sellainen tilanne, että heitä tarvitsee. Sama koski myös muita residenssivieraita. Että tiesi sen, että jos haluaa muiden kanssa juttuseuraa tai kahviseuraa, tai katsoa televisiota illalla, tai ulkoilla, lähteä lenkille, niin aina siihen oli mahdollisuus. Mutta kukaan ei pitänyt sua koppavana, jos kieltäydyit. Mun kohdalla se yksinäisyyden ja sosiaalisuuden suhde toteutui mainiosti, että oli riittävästi kontakteja. Muutama juttuhetki pihassa tai kauppareissulla.

Kaivo-käsite, miten koit sen?

Tämä kaivo oli silloin vasta tulossa, että sitä alettiin vasta kypsyttämään silloin. Mutta sanottaanko näin, että samaan aikaan mun kanssani siellä oli tanssija-koreografi Ulla Koivisto, joka parin kuukauden ajan piti meille kerran pari viikossa, miksä niitä nyt sanottiin, ei ne nyt olleet mitään tanssiharjoituksia, mutta erilaisia rentoutusharjoituksia, jossa tutustuttiin omaan kroppaamme vähän toisella tavalla. Tämä on mun mielestä esimerkki sen residenssin parhaista puolista, että kun sinne kokoontuu oman alan taiteilijoita ja oman alan taiteilijoita, eri ikäisiä ja erilaisista taustoista tulleita taiteilijoita, niin tällainen sosiaalisuus on aina tervetullutta. Toinen esimerkki oli sellainen siellä tuota tämä residenssin oma taiteilija Nina, (yhteisötaitelija) hän valmisti sellaista näyttelyä tuonne Wäinö Aaltosen museoon. Se oli sellainen iso veistos, ja siinä hän tarvitsi, ei nyt taiteellista apua, mutta työmiehiä sen teoksen viimeistelyssä. Se oli mukavaa, mä olin siinä joitakin tunteja mukana, avustamassa yhteensä. Se oli myös sellaista ettei sellaista normaalisti pääse kokemaan, näkemään sitä taiteellista prosessia siltä kantilta. Siinä on niin kuin, ymmärrän ihmisiä jotka haluavat pitää sen ehdottoman rauhansa, tulla sinne kahdeksi kuukaudeksi, eikä tavata ketään periaatteessa, eikä halua tulla häirityksi. Ja se on ihan ok. Mutta siellä on myös mahdollisuus törmätä ihmisiin ja tekemisen tapoihin, joihin ei ennen ole ollut yhteydessä, ja ehkä myös oppia jotakin. Siellä oli myös tällainen japanilainen kuvanveistäjä, joka sinne pihamaalle oli jo aikaisemmin aloittanut sellaisen kiviteoksen tekemisen ja oli viimeistelemässä sitä. Myös sen seuraaminen oli antoisaa.

Vaikuttivatko nämä asiat vain siihen ilmapiiriin vai näkyikö tällainen myös sinun työssäsi?

No ehkä siihen ilmapiiriin kyllä. Että tuli se tunne ettei ole ihan tyhjiössä, se miten se mahdollisesti näyttäytyy mun omassa työssäni, niin viittaa aiempaan, että ne on niin hitaita pitkiä prosesseja, että on mahdoton sanoa.

Entä taloudellinen tuki? Miten se vaikutti motivoitumiseen ja mikä merkitys sillä oli?

Mulle sillä oli iso merkitys, koska tämä kahden kuukauden jakso oli osa pitempää vapaata, puoli vuotta virkavapaata, jonka olin ottanut töistä, että siinä mielessä se oli sen vapaan rahoituksen kannalta. Että en tiedä että olisiko ilman sitä ollut mahdollista sellaista vapaata pitääkään, käytin sitä ihan normaaliin elämiseen.

Koitko että työolosuhteissa tai jossakin muualla oli jotakin negatiivisia piirteitä tai jotakin kehitettävää? Oliko vapaa-ajanvietto-ongelmia?

Jos olikin jotakin negatiivista, niin se sitten johtui omasta itsestä. Se on niin hyvin yksilöllistä, työmoraalit on sisäinen käsitys että mitä itse edellytämme itseltämme ja mitä muut, se vaihtelee niin henkilöstä toiseen. Mulle sellainen vapaa-ajan vietto, ei se ollut ongelma koska en muutenkaan erottele työtä ja vapaa-aikaa. Mikä tahansa mitä mä teen, niin tavallaan liittyy kirjoitustyöhön. Toisaalta mulla oli oma auto siellä, elin pääsin käymään puolesta tunnissa, runsaassa puolesta tunnissa saatoin ajaa Turkuun, jossa oli palvelut käytettävissä, kaikki vapaa-ajanviettomahdollisuudet, saattoi tehdä ostoksia, kulkea katukäytävällä, nähdä asfalttia, istua kahviloissa. ja palata iloksi takaisin. eikä Helsingissä ollut sitten loppujen lopuksi niin mahdottoman kaukana, jos halusi päiväselään käydä Helsingissä, tai jos halusi viettää viikonlopun kotona, niin se onnistui. kyllä mä tietysti ymmärrän että jos joku oli julkisten varassa, niin onhan se toki vaikeampaa. Mutta ei siellä kukaan kytännyt, ei henkilökunta eikä muut residenssivieraat. Että käyttäkö se nyt tätä aikaansa varsinaiseen työntekoon

vai ei. Mä olen kyllä sitä mieltä, että jos joku haluaa tulla sinne vaikka lukemaan tai lepäämään ja ulkoilemaan kahdeksi kuukaudeksi, niin kyllä sekin pitää sallia, että jos joku sitten istuu kirjoituskoneen äärellä tunnin tai kaksi päivässä ja viettää muun ajan lukien, ja mietiskellen, niin mikäs siinä. Ei tätä voi tehdä konttorityönä, ei se ainakaan kaikkien työskentelytapaan sovi.

Näkykö residenssijakso niissä teoksissa tai materiaalissa joka siellä syntyi?

Ei ehkä muuten, mutta tuota, niin kuin sanoin niin käynnistin tai toteutin siellä yhden projektin joka kesti täsmälleen tämän residenssijakson ajan. Että jos sitä lyhyesti kuvailen niin tein niin kuin joka päivä siellä ollessani, niin toistin yhden saman teon joka päivä, siitä syntyi noin viidenkymmenen teoksen sarja. se tarkoittaa sitä, jotta tämä ei kuulista niin mystiseltä, niin kirjoituskoneella, en tietokoneella siis, niin toistin joka päivä, kopion yhden saman tekstin joka päivä kaikkine lyöntivirheineenkin. Vaikuttaa kovin mekaaniselta ja epäluovalta, mutta kuinka ollakaan kun sitä jälkeinpäin katsoo, että minkälaisia nämä samanlaiset kopiot ovat, niin ne ovat hyvinkin erilaisia ja sisältää paljonkin sellaisia herkkiä, hyvinkin herkkiä asioita ja vivahteita. Että jos olisi yrittänyt tavoittaa jotakin herkkyyttä niin sitä ei olisi saanut, mutta nyt kun se toteutti, kopioi mekaanisesti vieläpä jonkun toisen tekstiä, niin sen saavutti. Noh, oliko tämä sitten sen paikan ansiota vai ei, aloitin sen siellä ja lopetin siellä, että ainakin joku yhteys sillä oli.

Jos olisit normaaliolosuhteissa tehnyt samaa työtä, niin olisivatko lopputulokset olleet samanlaisia?

No mun tapauksessa sitä on aika vaikea sanoa, oikeastaan mahdotonkin sanoa, mun työni, minun tapauksessani, niin mun työni on siellä missä mä kulloinkin olen. että toimisto kulkee mukana, kirjoituskone, tietokone, muistikirja, nauhuri, oma muisti, kirjat. Minne nämä saa mukaansa niin siellä on mun residenssini.

Uskotko että jos paikka olisi ollut esimerkiksi ulkomailla, tai kaupungissa niin olisiko lopputulos ollut muunlainen?

Mä luulen että tämä on aika hyvä yhdistelmä tollasenaan. aikaisemmin viittasinkin jo siihen, tavallaan uusi näkökulma tähän, että jos tämä kartano sijaitsi jossakin lähellä Helsinkiä, niin lähellä kuin se nyt on turkua, niin olisi isompi houkutus lähteä käymään Helsingissä, niin tota vaikuttaisi sen ilmapiiriin. Nyt se on just oikean matkan päässä sekä turusta että Helsingistä. Että lyhytkin vierailu on mahdollista toteuttaa ja Turussa voi käydä vaikka kahdesti päivän aikana, jos haluaa vähän päästä haistelemaan kaupunkilaista ilmapiiriä, niin se onnistuu tuosta vain, mutta se on riittävän kaukana siitä,. Musta se on erinomainen sijainti. Onhan siinä sitten tuota kylälläkin muutaman kilometrin päässä, ruokakaupat, ja kirjasto ja muut palvelut siinä lähellä, että tietysti – kyllähän sitä nyt toivoisi että voisi olla jossakin Italian maassa täydellä palkalla puoli vuotta, katselemassa nähtävyyksiä, mutta sitten voisi olla että ne nähtävyydet voisi olla liian suuria houkutusiksi siinä. Että ehdottomasti sellainen paikka, että jos kaipaa hiljaisuutta ja työrauhaa.

Oliko historiallisella miljööllä merkitystä?

Ei siitä ainakaan haittaa ollut, että siinä oli onnistuttu aika hyvin. huoneet oli varustettu nykyaikaisilla mukavuuksilla, suomalaisiin oloihin nähden kuitenkin hyvin vanha kohde.

Osaatko nostaa suurimmat hyödyt vielä esille?

Luulen että ne ovat kaikki tulleet esiin tässä, voin toki sanoa vieläkin. työskentelymahdollisuuksien toteutuminen, taloudellinen tuki, ja kolmantena muut residenssivieraat. Asia mikä ei aiemmin tullut esiin, niin nämä vähän toistakymmentä työtilaa, kerrallaan on sellainen 10-15 ihmistä, se on just sopiva että, jos siellä olisi vähemmän, niin siellä tuntisi olevansa eristyksissä ilman minkäänlaisia kontakteja, se saattaisi olla ikävää varsinkin pimeinä talvikuukausina, sitten taas jos siellä olisi kymmeniä, niin se aiheuttaisi sellaista jatkuvaa liikennettä ja vaihtuvuutta ja turbulenssia, se väistämättä vaikuttaisi niihin työskentelyolosuhteisiin. Toi on just sopiva.

Oletko hakemassa muihin tai onko sinulla tiedossa nyt muita residenssijaksoja?

En ole varsinaisesti tuota päättänyt mitään, eikä ole hakemuksiakaan sisällä. Visbysä on moni käynyt, kehunut kovasti. Prahassa, Roomassa, ainakin noita nyt oon miettinyt, että jossakin vaiheessa voisi kokeilla.

Se on tavallaan niin, kuin se residenssi on sellainen mahdollisuus, jossa jokainen voi toteuttaa omaa luovuuttaan ja omia töitään, eikä siellä kukaan olan yli katso ja tarkkaile, että ei ole tunnetta että nyt kun olen saanut tämän paikan, niin nyt täytyy tulla tuloksia. Se on hyvin yksilöllistä, että miten se koetaan. Että joku voi kokea sen ahdistavana, että ei osaa rentoutua siellä tai ei löydä työvirettä, että se ei vain sovi, mutta se riski täytyy ottaa.

Taiteilija 5: Kuvataiteilija. Haastattelu sähköpostitse 23.10.2010

Taiteellinen ura: valmistunut jouluna 2005

Koulutus: Ecole Nationale d'Art et de Recherche de la Villa Arson & Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts de Paris

Työskentelyjakso Saaren kartanon taiteilijaresidenssissä (Kuinka pitkään ja milloin? Saitko myös kuukausittaista apuraha?): 1.1.-30. 3. 2009, sain apurahan

Oletko ollut muissa taiteilijaresidensseissä?

Ennen Saaren Kartanoa Pollen/Artistes en Résidence à Montflanquin, ja Ranska jälkeen Salzburger Kunstverein, Itävalta

Miten koit valituksi tulemisen?

Valituksi tuleminen on tietenkin aina rohkaisevaa.

Miksi hait juuri Saaren kartanoon?

Halusin residenssiin Suomeen, mutta suurin osa suomalaisista residensseistä on tarkoitettu ulkomaalaisten taiteilijoiden vierailuille. Sen lisäksi minua kiinnosti eri taiteenalojen edustus Saaren kartanossa. Myös antelias apuraha oli tärkeä. Nuorten kuvataiteilijoiden leipä on tiukassa...

Oliko ennako-oletuksia residenssityöskentelystä? Miten se poikkeaa normaalista työskentelystäsi?

Ei niinkään, paitsi että residensseissä on usein kovin yksinäistä jonkin ajan päästä. Päivärytmi residenssissä on erilainen kuin kotona. Koska oma sosiaalinen piiri on kaukana, työpäiväni levittäytyy aamusta myöhään iltaan. Sen sijaan pidän pitkiä taukoja päivällä.

Asetitko itsellesi joitakin tavoitteita?

Minulla oli tarkka projekti jonka halusin toteuttaa.

Toteutuivatko nämä tavoitteet?

Kyllä.

Muistatko, miltä työskentely tuntui, mikä siinä oli kaikkein poikkeavinta normaaliin työskentelyysi?

Yleensä minä työstän useampaa projektia yhtä aikaa, tai ainakin valmistelen tulevia. Tämä vei niin paljon aikaa etten oikein muuta tehnyt.

Miten koet saamasi taloudellisen tuen? Työtilan?

Taloudellinen tuki on tärkeä. Tietenkin myös työtila. Tosin työtilassa olisi hyvä olla perusvarustelu (esim. Pukkijalkapöytiä ja perustyökaluja) Sen lisäksi ateljeeta ei juurikaan oltu työskennelty ennen minua joten siellä ei tainnut olla tahran tahraa. Vähän pelkäsin sotkea...

Osaatko nostaa sieltä jonkin tekijän, mikä oli sinulla suurin hyöty? Oliko se esimerkiksi se mahdollisuus keskittymiseen, vuorovaikutus tai jokin muun? Taloudellinen tuki tai puitteet työskennellä?

Varmaan vain se että tuli valituksi. Se oli ensimmäinen kerta kun työskentelin Suomessa kuvataiteilijana. Se antoi minulle uskottavuutta hakiessa muita apurahoja yms.

Miten koit muiden taiteilijoiden läsnäolon ja vuorovaikutuksen? Koitko sen hyödyksi?

Todellakin. Mielestäni residenssin suuria etuja on toisiin taiteilijoihin tutustuminen. Maanantai-brunssit olivat myös todella toimiva konsepti. Muutenkin Saaren kartanossa huolehdittiin erinomaisesti taiteilijoista ja heidän tarpeistaan.

Koetko että työskentelyjakso residenssissä vaikutti jotenkin teoksesi sisältöön? Monet runoilijat ovat esimerkiksi kertoneet, että on saattanut syntyä runo jossa kartano esiintyy, tai että se poikkeuksellinen ympäristö muuten vaikuttaa taiteen sisällössä.

Ei niinkään tämän teoksen. Muutenkin taisin valita vähän liian jäykän projektin residenssityöskentelyyn. Toteutus kun oli niin hidasta.

Jos olisit työskennellyt normaalissa työympäristössä, niin olisiko lopputulos ollut identtinen? Olisiko työ ollut vaikeampaa tai olisiko se vienyt pidemmän ajan?

Vaikea sanoa. Mutta yleensäkin minulta menee aikaa ennen kun vaikutteet ehtivät töihin asti.

Tässä onkin tullut paljon positiivisia piirteitä esiin, mutta onko itse residenssistä joitakin muita ajatuksia? Jotakin kehitettävää?

Ateljeeta voisi varustella. Kannattaa muuten varastoida taiteilijoiden jättämät jämmämateriaalit. Aina sitä tarvitsee jotain narunpätkää... Nettiyhteys asunnoissa olisi kiva.

Miten koet sen miljööän vaikuttaneen työskentelyyn? Esimerkiksi jos tarjolla olisi samanlainen tila, mutta esimerkiksi kaupungissa tai ulkomailla?

Paljon. Ehkä eritoten siksi etten ollut ollut talvea Suomessa 12 vuoteen, enkä koskaan maaseudulla.

Havaitsitko joitakin hyötyjä, joita et osannut aavistaa?

Tapasin Saaren kartanon kautta galleristin joka on minulle sittemmin ehdottanut yhteistyötä.

Olisiko vielä jotakin mitä haluaisit mainita aiheesta?

Suurkiitokset kaikesta Saaren kartanon väelle!